

ภาพเหเรือ
ภาพเหเรือชีวิต
นิราศนรินทร์

895.9111082

ป 433 กข

ค.1

กายยัณฑ์เว็จ
กายยัณฑ์เว็จชีวิต
นิราศนรินทร์

พิมพ์จํารวดยในงานพระราชทานเพลิงศพ

พลเอก ชลช อารุณกลั่น

895.9111082

ก 433 กข

ค.1

ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

๓ สิงหาคม ๒๕๑๐

หอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร

พิมพ์

ฉบับพิมพ์
สถิติฉบับพิมพ์
โดยกรมศิลปากร

พิมพ์โดยกรมศิลปากร กรุงเทพมหานคร

พิมพ์ครั้งที่ ๑

เลขที่

๑๖

เลขหมู่

895.911082

๙๔๓๙

เลขทะเบียน

๒๐. ๑ ๓๒ ๕ ๒๕๖๗ ๑๖

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี

กายยัณฑ์เรือ
กายยัณฑ์เรือชีวิต
นิราศนรินทร์

พิมพ์ชำระในงานพระราชทานเพลิงศพ
พลเอก ชลอ ขารุกาส์

ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

๓ สิงหาคม ๒๕๑๐

คำนำ

ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลเอก ชลอ จารุกุลส์ อดีตปลัด
กระทรวงกลาโหม ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส
กำหนดงานวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๑๐ พลโท ประชุม สุวรรณกร ได้รับ
มอบนันทะจากกระทรวงกลาโหม มาติดต่อกับกรมศิลปากร ขออนุญาต
จัดพิมพ์หนังสือประชุมกาพย์เห่เรือ เพื่อแจกเป็นอนุสรณ์ในงาน
กรมศิลปากรยินยอมอนุญาตให้พิมพ์ได้ตามความประสงค์ อนึ่ง เจ้าภาพ
ได้ขออนุญาตนำโคลงนิราศนรินทร์ฉบับกระทรวงศึกษาธิการ กาพย์เห่
เรือฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ ของนายฉันทน์ จำเริญ และกาพย์เห่เรือ
ชีวิตของ พลเอก ชลอ จารุกุลส์ มาพิมพ์รวมไว้ในเล่มเดียวกันนี้ด้วย

กรมศิลปากรขออนุโมทนาในกุศลราศีทักษิณานุประทาน ซึ่งกระทรวง
กลาโหมได้จัดบำเพ็ญอุทิศแด่ พลเอก ชลอ จารุกุลส์ และได้จัด
พิมพ์หนังสือนี้แจกเป็นกุศลสาธารณประโยชน์ ขออำนาจกุศลทั้งปวง
นี้ จงเป็นพลวปัจจัยดลบันดาลให้ พลเอก ชลอ จารุกุลส์ ผู้วายชนม์
ประสบแต่อิฏฐคุณมณูญผล ตามควรแก่คติวิสัยในสัมปรายภพ สมดัง
มโนปณิธานของเจ้าภาพทุกประการ เทอญ.

กรมศิลปากร

๗ กรกฎาคม ๒๕๑๐

พลเอก ชลอ จารุกุล
ปลัดกระทรวงกลาโหม

ชาติ : ๑๑ ธันวาคม ๒๔๕๐

มต : ๒๕ เมษายน ๒๕๑๐

พลเอก ชลอ จารุกุล ได้รับพระราชทานโกศแปดเหลี่ยม
พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศประกอบ

คำไว้อาลัย

แด่

พลเอก ชลอ จารุกุล

พลเอก ชลอ จารุกุล ได้เข้าเป็นนักเรียนนายร้อย เมื่อ ๑๔ กันยายน ๒๔๖๔ ภายหลังเข้าพล ๑ ปีเศษ แต่อยู่ชั้นสูงกว่า ๑ ชั้น เพราะมีอายุแก่กว่าเข้าพลเจ้าหลายปี เราจึงชอบพอกันมาตั้งแต่เป็นนักเรียนนายร้อย เพราะเคยอยู่รวมกองร้อยเดียวกันถึง ๔ ครั้ง พลเอก ชลอ ๆ ได้ออกเป็นนักเรียนทำการนายร้อย รับพระราชทาน กระบเมื่อ ๒๕ มีนาคม ๒๔๗๑ ก่อนเข้าพล ๑ ปี ในระหว่างที่เป็นนายทหาร เราอยู่ต่างหน่วยกัน แต่เมื่อมีศรีย่อยเอก ได้เคยอยู่รวมกันที่ จังหวัดลพบุรีในปี ๒๔๘๑ แล้วก็ได้แยกกันอีก เพราะเข้าพลเจ้าต้องกลับมาเป็นครูวิชาทหารที่โรงเรียนนายร้อยตามเดิม ต่อมาเมื่อเกิดสงครามมหาเอเชียบูรพา เข้าพลเจ้าได้มีโอกาสไปรบในรัฐฉาน จึงได้เลื่อนชั้นยศ มีอาวุโสสูงกว่าพลเอกชลอ ๆ จนถึงเมื่อปี ๒๔๙๐ เข้าพลเจ้าเป็นอาจารย์วิชาทหาร และผู้บังคับกองร้อยที่ ๔ โรงเรียนนายร้อย พลเอกชลอ ๆ เป็นผู้บังคับกองพันทหารราบที่ ๕ กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ (กองพันทหารราบที่ ๓ กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ปัจจุบัน) เราได้ร่วมกันในคณะรัฐประหารเมื่อ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ และต่อมาได้ร่วมกันในการปราบขบถและจลาจลอีกหลายครั้ง ตลอดจนการรัฐประหารเมื่อ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ และการปฏิวัติเมื่อ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ เราก็ได้ร่วมงานกันอย่างใกล้ชิด และอยู่ใต้บังคับบัญชาของเข้าพลเจ้าตลอดมา ในสมัยที่นายพจน์ สารสิน เป็นนายก

รัฐมนตรี และข้าพเจ้าเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
พลเอก ชลอ ๆ ก็ได้ร่วมอยู่ในคณะรัฐบาลด้วย โดยเป็นรัฐมนตรี
ช่วยว่าการกระทรวงสหกรณ์

เนื่องจากเราได้สนิทสนมกันมาเป็นเวลานาน ข้าพเจ้าจึงรู้จัก
ดีว่า พลเอกชลอ จารุกัลป์ เป็นบุคคลที่น่ายกย่องสรรเสริญมากผู้หนึ่ง
เพราะมีความรู้ความสามารถดี ความประพฤติดี ขยันขันแข็งในหน้าที่
การงาน เคร่งครัดในระเบียบวินัย และมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อชาติ
ศาสนา พระมหากษัตริย์ อย่างแท้จริง พลเอกชลอ ๆ ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วย
การทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังใจและกำลังสติปัญญา เพื่อให้บังเกิดผลดี
แก่ประเทศชาติเป็นอันมาก ตั้งแต่อยู่ในตำแหน่งนายทหารชั้นผู้น้อย
จนถึงตำแหน่งสูงชันปลัดกระทรวงกลาโหม และตำแหน่งพลเรือนชั้น
รัฐมนตรีตลอดงานพิเศษต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ก็ได้พยายาม
กระทำให้สำเร็จไปด้วยความเรียบร้อย เมื่อพลเอก ชลอ จารุกัลป์ ซึ่ง
เป็นมิตรร่วมตายของข้าพเจ้าผู้หนึ่ง มาด่วนดับชีวิตไปเสียในระหว่างที่
ยังรับราชการอยู่ใกล้ชิดกับข้าพเจ้า จึงรู้สึกเศร้าสลดและเสียดาเป็น
อย่างยิ่ง ข้าพเจ้าขอตั้งจิตอธิษฐาน ให้ความดีที่พลเอกชลอ จารุกัลป์
ได้ประกอบมาแล้ว จงเป็นกุศลส่งผลให้ดวงวิญญาณอันผ่องแผ้วของ
พลเอกชลอ จารุกัลป์ จงไปสู่สุคติวิสัยในสัมปรายภพนั้น เทอญ.

จอมพล *Sen Dint*

๓ สิงหาคม ๒๕๑๐

ไว้อาลัยแด่ พลเอก ชลอ จารุกุลส์

อดีตสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ

เนื่องจากได้รับหนังสือของคุณหญิง พจี จารุกุลส์ ว่า จะจัดงานพระราชทานเพลิงศพ พลเอก ชลอ จารุกุลส์ อดีตปลัดกระทรวงกลาโหม และในการพระราชทานเพลิงศพในคราวนี้ จะจัดพิมพ์หนังสือเพื่อแจกเป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ จึงขอให้ข้าพเจ้าเขียนคำไว้อาลัยแด่ พลเอก ชลอ จารุกุลส์ ในฐานะที่ท่านผู้ถึงแก่อนิจกรรมได้เคยปฏิบัติราชการโดยใกล้ชิดกับ ข้าพเจ้ามาในกาลก่อน เพื่อจักได้เป็นเกียรติประวัติแก่ผู้ถึงอนิจกรรม และผู้สืบทอดที่ยังมีชีวิตอยู่ ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอย่างมากที่ได้มีโอกาสดำเนินการไว้อาลัยแด่ พลเอก ชลอ จารุกุลส์ เพราะเป็นผู้ที่รักใคร่ชอบพเป็นส่วนตัว ทั้งเคยร่วมงานในหน้าที่ราชการทหาร และร่วมงานในสภาผู้แทนราษฎร และสภาร่างรัฐธรรมนูญมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๔ จนถึงแก่อนิจกรรม

ข้าพเจ้าได้รับทราบด้วยความเศร้าสลดใจอย่างยิ่งที่ พลเอก ชลอ จารุกุลส์ อดีตสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ได้ด่วนถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคหยุดหายใจ หัวใจหยุดเต้น ณ โรงพยาบาลศิริราช เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๑๐ ได้นำข่าวถึงแก่อนิจกรรมแจ้งต่อที่ประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ บรรดาสมาชิกได้แสดงความเศร้าสลดใจที่ได้สูญเสีย

เพื่อนสมาชิกไปอีกผู้หนึ่ง และได้ยื่นไว้อาลัยเพื่อเป็นเกียรติแก่
พลเอก ชลอ จารุกุลส์ ด้วย

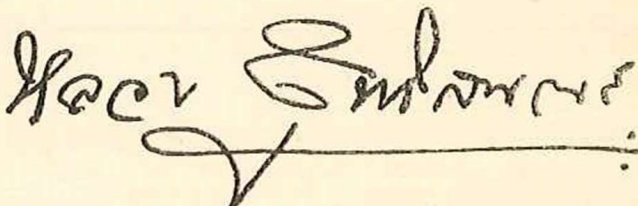
พลเอก ชลอ จารุกุลส์ ตามทะเบียนประวัติทางราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปรากฏว่า ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๔ สมาชิกภาพได้สิ้นสุดลงโดยมีประกาศพระบรมราชโองการ เรื่องการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยใหม่ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๐๐

เมื่อคณะปฏิวัติได้ทำการยึดอำนาจ การปกครองแผ่นดินเป็นผลสำเร็จ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ใช้รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร ตามที่หัวหน้าคณะปฏิวัตินำความกราบบังคมทูล ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้ พลเอก ชลอ จารุกุลส์ เป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๒

พลเอก ชลอ จารุกุลส์ ผู้นี้ นอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภามาด้วยความเรียบร้อยแล้ว ยังได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ทำหน้าที่ทางทหารตามลำดับมา จนในที่สุดเป็นปลัดกระทรวงกลาโหม และได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการมาด้วยความเรียบร้อยทุกตำแหน่งหน้าที่ เป็นที่ไว้วางใจของผู้บังคับบัญชา และเป็นที่เคารพนับถือของผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา และบรรดาญาติมิตรโดยทั่วกัน

บัดนี้ บรรดาญาติมิตรจะได้จัดการพระราชทานเพลิงศพ เพื่อบำเพ็ญกุศลอุทิศให้ตามประเพณีนิยม จึงขอตั้งจิตอธิษฐานให้ผลา-

นิสงส์ผลบุญที่ พลเอก ชลอ จารุกัลป์ ได้บำเพ็ญไว้แต่อดีตที่ดี ที่
บรรดาญาติมิตรได้ บำเพ็ญ กุศลอุทิศไว้ใน คราวพระราชทานเพลิงศพ
ก็ดี จงเป็นปัจจัยบันดาลให้ดวงวิญญาณของ พลเอก ชลอ จารุกัลป์
จงไปเสวยสุขในสัมปรายภพนั้น เทอญ.

พลเอก

(หลวงสุทธินารณกร)

ประธานสภาราษฎร์ธรรมานุ

บ้านสุทธิติพย์

ระนอง ๒ พระนคร

คำไว้อาลัย

ของ

จอมพล ผิน ชุณหะวัณ

ด้วยคุณหญิง พจี จารุกัลป์ (ภรรยา) จะได้ขอพระราชทานเพลิงศพให้แก่ พลเอก ชลอ จารุกัลป์ ผู้เป็นสามีในวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๑๐ ณ วัดโสมนัสวิหารนั้น ข้าพเจ้าได้เคยเป็นผู้บังคับบัญชาท่านผู้ซึ่งข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกแต่อดีตมาคราวหนึ่ง เมื่อทราบว่า พลเอก ชลอ จารุกัลป์ ได้ถึงอนิจกรรมลงทั้งที่กำลังดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงกลาโหมอยู่ ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเศร้าสลดและอาลัยเป็นอย่างยิ่ง เพราะท่านผู้ซึ่งได้ประกอบความดีไว้แต่อดีตหลายประการ ซึ่งจะกล่าวไว้โดยย่อดังนี้

เป็นผู้ที่หมอบูปนิสัยซื่อสัตย์สุจริต เข้มแข็งและกล้าหาญ เด็ดเดี่ยวต่อทางราชการทหาร นับว่าเป็นตัวอย่างแก่ข้าราชการฝ่ายทหารได้ผู้หนึ่ง นอกจากนั้นเท่าที่ข้าพเจ้าได้สังเกตมารู้สึกว่าท่านมากกว่าพูด และการพูดแต่ละครั้งก็เป็นเรื่องที่มีสาระสำคัญทั้งสิ้น จึงเป็นที่ไว้วางใจแก่ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นตลอดเวลาที่รับราชการอยู่ ด้วยคุณงามความดีดังกล่าว ทางราชการจึงปูนบำเหน็จให้เลื่อนยศและตำแหน่งตามลำดับ ตั้งแต่ผู้บังคับกองร้อย, ผู้บังคับกองพัน, ผู้บังคับการกรม, ผู้บัญชาการกองพลแม่ทัพภาค, ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก, รองปลัดกระทรวงกลาโหม และปลัดกระทรวงกลาโหม อันเป็นตำแหน่งสูงสุดของข้าราชการประจำการฝ่ายทหาร

นอกจากปฏิบัติหน้าที่ตามปกติแล้ว พลเอก ชลอ จารุกุลส ยังปฏิบัติหน้าที่เป็นพิเศษ ในเวลาที่บ้านเมืองอยู่ในภาวะฉุกเฉินอีกหลายคราว คือ ได้รับตำแหน่งเป็นผู้บังคับกองพันทหารราบสนามในสงครามมหาบูรพาเอเซีย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๖

พ.ศ. ๒๔๙๐ เมื่อเสร็จสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประเทศไทยอยู่ในสภาพไม่ปกติ มีชาวต่างด้าวก่อการวุ่นวายในพระนคร ข้าราชการหมากแพง และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ ถูกปลงพระชนม์โดยจับผู้ร้ายไม่ได้ จึงมีผู้ทำการรัฐประหารเพื่อระงับความไม่สงบขึ้นคณะหนึ่ง และในครั้งนั้น พลเอก ชลอ จารุกุลส ซึ่งมียศเป็นพันโทและมีตำแหน่งเป็นผู้บังคับกองพันที่ ๓ กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็ก รักษาพระองค์ ฯ ได้เสี่ยงต่อชีวิตใช้กำลังทหารร่วมทำการ ด้วยผู้หนึ่งจนบ้านเมืองอยู่ในความสงบ ครั้นทำการรัฐประหารเสร็จแล้ว ก็มีผู้ก่อการร้ายจะทำการล้มรัฐบาลอีก ๓ ครั้ง คือเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๙๑ ครั้งหนึ่ง วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒ ครั้งหนึ่ง และวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๙๔ อีกครั้งหนึ่ง ทั้ง ๓ ครั้งนี้ก็ได้ท่านผู้ใช้นี้ใช้กำลังทหารร่วมทำการปราบปรามจนสำเร็จราบคาบทุก ๆ ครั้ง

เมื่อพฤติการณ์ของ พลเอก ชลอ จารุกุลส ได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการทั้งเวลาปกติและเวลาฉุกเฉินดังกล่าว แม้ชีวิตจะสิ้นสุดลง แต่ชื่อเสียงยังคงจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ไปชั่วกาลนาน ทั้งจะเป็นเรื่องทรงจำของบุตรหลานเหลนต่อไป

ในที่สุดแห่งชีวิตของ พลเอก ชลอ จารุกุลส ครั้งนี้ ข้าพเจ้าขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัย ได้แก่พุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ และ

มาสั่งนุภาพ ตลอดจนดวงวิญญาณของบรรพบุรุษทั้งมวล จงส่งเสริม
ให้ดวงวิญญาณของ พลเอก ชลอ จารุกัลป์ แม้จะสถิตในทิพย์วิมาน
สถานแห่งใดในสัมปรายภพ จงบริสุทธิ์งดงามตามสมควรแก่คตินิยม
สมตามปณิธานของข้าพเจ้าช้วนรินทร์ เทอญ.

จอมพล ถ. ชว. ๒๗ : ๕๗
1

(ฉิน ชุณหะวัน)

บ้านเลขที่ ๔๒ ซอยราชกรู พระนคร
วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๐

คำไว้อาลัย

พลเอก ชลอ จารุกุลส ได้จากโลกนี้ไปแล้ว ทั้งไว้อาลัยและคุณความดีที่ได้ทำไว้ในราชการอย่างมากมาย ท่านเป็นทหารของชาติที่ควรจะเป็นตัวอย่างแก่นุชนรุ่นหลังต่อไปในอนาคตในเรื่องความอดทน ทั้ง ๆ ที่ตัวของท่านกำลังเจ็บป่วยอยู่ท่านก็มีได้ท้อแท้ใจ ท่านตั้งใจปฏิบัติราชการจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต ผลของการปฏิบัติปฏิบัติชอบนี้เอง จึงเป็นผลบุญสนองให้ท่านได้รับพระราชทานเลื่อนตำแหน่งขึ้นเป็นปลัดกระทรวงกลาโหม ซึ่งนับว่าเป็นเกียรติอันสูงต่อพลเอก ชลอ ๆ และครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง

พลเอก ชลอ จารุกุลส ได้พยายามทำความดีจนได้ผลของความดี โดยตัวของท่านเองมิได้ทวงผลของความดีที่ท่านทำมาต่อผู้ใดเลย นอกจากนั้น ท่านยังเป็นผู้อดทนต่อผลของความดีของท่านโดยมิได้ปฏิบัติไปในทางอื่น ซึ่งเป็นผู้ที่สมควรยกย่องว่าเป็นบุคคลที่มีจิตใจสูง และเป็นตัวอย่างว่า “ถ้าทำดีแล้วยังไม่ได้ดีอย่าไปทำความชั่วเข้า”

ขอให้คุณความดี พลเอก ชลอ จารุกุลส ได้กระทำความดีเป็นผลส่งสะท้อนให้วิญญาณของท่านไปสู่สุคติในสัมปรายภพโดยไม่ประสบความทุกข์ทรมานอีกต่อไป.

พลอากาศเอก

(ทวี จุลละทรัพย์)

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม

บอกกล่าว

หนังสือนี้ ข้าพเจ้าเขียนขึ้นก่อนตายด้วยจิตใจที่เป็นสุขสงบที่สุด ความมุ่งหมายก็เพื่อตัดภาระกังวลและความเดือดร้อนของผู้อยู่ข้างหลังในเมื่อข้าพเจ้าตายแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ ครอบครัวผู้ใกล้ชิดของข้าพเจ้า เพราะต่างก็จะพากันนึกคิดด้วยความยากลำบากใจว่า ข้าพเจ้าต้องการอย่างไร หรือทำอย่างไร จึงจะถูกใจข้าพเจ้าเหมือนสมัยที่ข้าพเจ้ายังมีชีวิตอยู่ ตลอดไปจนถึงถูกใจเมื่อข้าพเจ้าไปอยู่ภพใหม่โน้นแล้ว เพื่อตัดภาระกังวลในระหว่างทุกข์โศกดังกล่าว ข้าพเจ้าจึงทำไว้เสร็จล่วงหน้านับแต่คำสั่งจัดการศพ ตลอดจนจัดทำหนังสือเพื่ออภินันท์แด่ท่านที่เมตตาในงานเผาศพ คงเหลืองานที่ผู้อยู่เบื้องหลังจะทำก็คือ การวิ่งเต้นติดต่อและการคิดคำนวณเงินทองที่จะใช้จ่ายให้พอในการนี้โดยวิธีประหยัดเท่านั้น

หนังสือนี้จะแหวกแนวคตินิยมก็เพียงในข้อที่ว่า ไม่มีการเขียนประวัติผู้ตายไว้ตามธรรมเนียม เพราะในสมัยหลัง ๆ นี้ปรากฏว่าเจ้าภาพงานศพหลายรายพิมพ์หนังสือแจกในวันพระราชทานเพลิงหรือฌาปนกิจศพ โดยทำเป็นรูปสมุดข่อยไทยโบราณเล่มเล็ก ๆ กะทัดรัดน่าดู ภายในเล่มบรรจุเรื่องที่เป็นประโยชน์มีประวัติผู้ตายสั้นที่สุดหรือไม่เลย ซึ่งผู้รับแจกส่วนมากดูเหมือนจะพอใจ เพราะไม่ต้องใช้เวลาอ่าน พงศาวดาร อันบรรเจิด และ ยศยาวของผู้ตายผู้นำสรรเสริญเหล่านั้นมากนัก

ฉะนั้น ถ้าข้าพเจ้าจะทำหนังสือขำรวยในงานเผาศพตนเองโดยไม่มีประวัติของตน ก็คงไม่ใช่ การกระทำที่แหวกแนวไป คนเดียวมิใช่หรือ?

อนึ่ง ข้าพเจ้าจะดีหรือชั่วอย่างไรในระหว่างที่อาศัยโลกอยู่มา
ประมาณ ๖๐ ปี ก็ยอมเป็นทาสประจักษ์แก่บุคคลทั่วไป ทั้งในและนอก
วงการอาชีพของข้าพเจ้าเป็นอันดีอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องแถลงหรือ
โฆษณาตัวเองด้วยประการใด ๆ อีก หากท่านผู้ใดต้องการทราบราย
ละเอียด ก็ยอมไปขอทราบได้จากกรมเสมียนตรา กระทรวงกลาโหม
ได้ทุกวันเวลาราชการ

ข้าพเจ้าได้เลือกหนังสือที่จะพิมพ์ถว้แก่ท่านผู้กรุณา
สละเวลาในงานพระราชทานเพลิงศพ ข้าพเจ้าไว้เสร็จเรียบร้อยแล้ว
หน้า เพื่อตัดภาระของผู้อยู่เบื้องหลังดังกล่าวแล้ว

การที่ข้าพเจ้าเลือกเรื่องหนังสือที่จะพิมพ์ดังที่ปรากฏในเล่มนี้ ก็
เพื่อเหตุ ๒ ประการ

๑. เพื่อผ่อนคลายความทุกข์โศก ของครอบครัว ญาติสนิทมิตร
สหายตลอดจนผู้อยู่เบื้องหลัง ทุกฝ่ายให้ บรรเทาเบาบางลง ตามสมควร
เพราะหนังสือ ๒ เรื่องแรกนั้น นอกจากจะเบาสมองแล้ว ยังให้ความ
บันเทิงเริงรมย์ในลีลาอันแพรวพราว เสียดสีและไพเราะ บาง
ตอนก็ก่อให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจอย่างประหลาด ตามชั้นเชิงแห่งการ
ประพันธ์ขนาดยอดเยี่ยมของอดีตกวีไทย

๒. เพื่อเทอดทูนพระเกียรติแห่งพระราชนิพนธ์สั้น ๆ ของพระ
บาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า รัชกาลที่ ๖ ซึ่งมีความว่า “กวีฤๅแล้ง
แหล่งสยาม” นั้นด้วย ทั้งนี้เพราะหนังสือเรื่องที่ ๓ คือ “หลักภาษาไทย”
ตอนที่ ๔ ทว่าด้วย “ฉันทลักษณ์” (ซึ่งได้นำมาพิมพ์ไว้ในหนังสืออนันต์)
มีทั้งตัวอย่าง โคลง กลอน กาพย์ และฉันท์ ทุกแบบโดยสมบูรณ์ยิ่ง
เหมาะแก่การที่จะใช้ศึกษาภาษาไทยในด้านการประพันธ์ อันถือว่าเป็น
ศิลปชั้นสูงในทางภาษาศาสตร์ หากมีผู้สนใจศึกษาดำรามาาก ๆ จน

สามารถประพันธ์ได้อย่างไพเราะเพราะพริ้งเช่นเดียวกับ นิราศนรินทร์ และกาพย์เห่เรือซึ่งพิมพ์ไว้ตอนต้นเล่มนี้แล้ว นั้นย่อมหมายความว่า “รัตนกว” ได้อุทิศขึ้นบนแผ่นดินไทยแล้วอภิวาระหนึ่ง สมดังพระราชนิพนธ์ของล้นเกล้า ฯ รัชกาลที่ ๖ ทว่า “กวีฤๅแล้งแหล่งสยาม” นั้น ทุกประการ

ในที่สุด ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลามาให้เกียรติแก่วาระสุดท้ายของข้าพเจ้าในวันนี้ ข้าพเจ้าทราบดีว่าแต่ละท่านมาด้วยแรงศรัทธาอันสูงและบริสุทธิ์ผ่องยั้ง ทั้งเปี่ยมไปด้วยเมตตาจิตต่อข้าพเจ้าและครอบครัวของข้าพเจ้าอย่างแท้จริง โดยปราศจากมายาใด ๆ โดยสิ้นเชิง

ขออำนาจ คุณ พระ ศรรัตนตรัย ได้ โปรดเกอกุล แก่แรงใจ อันบริสุทธิ์และเป็นกุศลของทุก ๆ ท่าน ขอได้โปรดดลบันดาลประทานพรให้ทุกท่านประสบแต่ความมีอายุยืนยาว ปราศจากโรคพยาธิและได้รับสิ่งสมปรารถนาทุกประการ

ขอขอบใจน้องเล็ก—ภรรยา ผู้มีน้ำใจอันประเสริฐของข้าพเจ้า เธอเฝ้าเป็นทุกข์เป็นร้อนห่วงใยไม่เป็นอันหลับอันนอน ตั้งแต่ข้าพเจ้าเริ่มไม่สบายจนถึงวันเข้าโรงพยาบาล เธอต้องทิ้งบ้านช่องไปกินนอนและ อยู่ในโรงพยาบาล ทุกแห่ง ที่ข้าพเจ้า ไปนอนป่วย เป็นเวลา อันยาวนาน เพื่อดูแลข้าพเจ้าโดยใกล้ชิดจนถึงวาระสุดท้ายเมื่อวันข้าพเจ้าต้องเข้ารับการผ่าตัดใหญ่ในโรงพยาบาล เธอได้ขออนุญาตหัวหน้าสัลยแพทย์ขอเข้าไปดูการผ่าตัดด้วยการเป็นห่วงข้าพเจ้า หัวหน้าสัลยแพทย์ได้อนุมัติและ แนะนำให้สวม เครื่อง แต่งกาย ชุดผ่าตัด เช่นสัลยแพทย์ในห้องนั้นด้วย เพื่อประโยชน์ในด้านอนามัย เธอได้ปฏิบัติตาม และได้เกาะเตียงดูการผ่าตัดโดยใกล้ชิดตั้งแต่ต้นจนเสร็จ เกือบสาม

ชั่วโม่งเต็ม กล่าวได้ว่า การบ่วยและการตายของข้าพเจ้า จักต้องบั่น
ทอนจิตใจเธอแสนสาหัสنانเท่านั้นโดยไม่มีกำหนด จึงขอขอบใจ
เธออย่างสุดซึ้งไว้ ณ ที่นี้ นับว่าเธอได้ปฏิบัติหน้าที่ของศรีภรรยาแล้ว
โดยสมบูรณ์ไม่มีสิ่งใดบกพร่อง

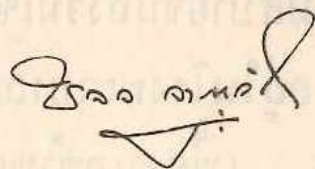
ขอขอบใจ ลูก — หลาน — ญาติ — มิตร ทุกคน ที่ต้องพลอยลำบาก
กรากกรำไปด้วยตั้งแต่ต้นจนถึงนาทีนี้ แต่ละคนล้วนแต่เต็มไปด้วย
การช่วยเหลือเต็มกำลังความสามารถของตน แต่ในที่สุดก็ไม่มีใคร
ช่วยใครไม่ให้ตายได้ เป็นธรรมดาธรรมชาติของสัตว์โลกทั่วไปนาน
นับด้วยล้านก็แสนกลับมาแล้ว

ขอให้ทุกคนจงตั้งอยู่ในความดีและประกอบแต่ “กรรมดี” เพื่อ
ความเจริญรุ่งเรืองแห่งฐานะและชื่อเสียงเกียรติคุณของเรา จงทำตน
ให้เป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลทั่วไป และจงมีความจำเริญรุ่งเรืองโดย
ทั่วกัน

ลาก่อน ทุก ๆ คน จงกว่าบุญกุศลจะดลบันดาลให้เรามาพบ
กันใหม่.

สวัสดิ์

พลเอก

(ชลอ จารุกถัส)

๑๐๕ พลโทโยธิน ชอย ๕ พระนคร

คำปรารภ

กาพย์เห่เรือชีวิตนี้ คุณชลอได้แต่งขึ้นหลังจากที่เข้ารับการรักษาพยาบาลโดยการผ่าตัดปอดจากโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เมื่อตอนต้นปีของ พ.ศ. ๒๕๐๕ ในระหว่างนอนป่วยบนเตียงในโรงพยาบาล มีเวลาว่างไม่ทราบจะทำอะไร จึงได้อ่านนิราศนรินทร์และกาพย์เห่เรือกลับมาบ้านได้เกิดอารมณ์ของกวนขน จึงได้ใช้เวลาว่างในระหว่างการลาพักฟื้น แต่งกาพย์ย่นขึ้นด้วยความตั้งใจ ก็นำใช้เวลาว่างของการลาพักฟื้น หลังจากไปรับการฉายแสงโคบอลต์ ครั้งที่หนึ่ง ที่โรงพยาบาลศิริราช แต่งต่อขึ้นจากเค้าโครงเดิม แต่ยังไม่ทันจบ ท่านหวังว่าคงจะมีโอกาสหรือเวลาว่างให้ท่านได้แต่งเพิ่มเติมขึ้นอีกจนจบเรื่อง เป็นกาพย์เห่เรือชีวิตโดยสมบูรณ์ก็เลยหมดโอกาส

ในการพระราชทานเพลิงศพคุณชลอนี้ ดิฉันได้ค้นพบต้นฉบับเข้า เห็นว่าการแต่งกาพย์เห่เรือชีวิตของท่านนี้ มีลวดที่พอจะอ่านได้ทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่ นักแต่งโคลงกลอนมาก่อนเลยในชีวิต จึงได้นำมาพิมพ์ในหนังสือแจกในงานพระราชทานเพลิงนี้ด้วย แต่ถ้าหากว่าลืมาตอนใดอาจจะขัด ๆ ในบทกลอน เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของท่านผู้รจนานชน ขอท่านผู้รอบรู้ในบทกวีได้โปรดให้อภัยแก่คุณชลอนด้วยเถิดค่ะ

ในบทบอกกล่าวของคุณชลอ เขียนเอาไว้ให้พิมพ์หลักภาษาไทยนั้นทลัษณ์เข้าใจด้วย แต่ดิฉันเห็นว่า หลักภาษาไทยดังกล่าวนี้ ได้มีจำหน่ายในท้องตลาดโดยทั่วไป ดิฉันจึงได้พิจารณาตัดออกเสีย ดิฉันหวังว่า คงจะไม่ทำให้หนังสือนี้ขาดความสมบูรณ์ไป.

พจ จ. ๖ ๕

(คุณหญิงพจ จารุกุล)

สารบัญ

บทเหเรือ	พระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์	หน้า
	เห่ชมเรือกระบวน	๑
	เห่ชมปลา	๒
	เห่ชมไม้	๔
	เห่ชมนก	๕
	เห่เรื่องกาก็ (ของเดิม)	๗
	เห่เรื่องกาก็ (ได้มาใหม่)	๘
	เห่เรื่องกาก็ (บทของเดิม)	๙
	เห่บทสังวาส	๑๐
	เห่คราวญ	๑๑
บทเหเรือ	พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย	
	เห่ชมเครื่องการ	๑๕
	เห่ชมผลไม้	๑๖
	เห่ชมเครื่องหวาน	๑๘
	เห่คราวญเข้ากับนักขัตฤกษ์	๒๐
	เห่บทเจ้าเซ็น	๒๒
บทเหเรือ	พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	
	เห่ชมสวน	๒๓
	เห่ชมนก	๒๕
	เห่ชมไม้	๒๖
	เห่ชมโฉม	๒๗

บทเห่เรือ	พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์	
	เห่ชมเรือ	๒๙
บทเห่เรือ	พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	
	เห่ชมกระบวนเรือ	๓๑
	เห่ชมพระนคร	๓๒
	เห่ชมทางไปปากน้ำ	๓๔
	เห่ชมปลา	๓๖
	เห่ชมชายทะเล	๓๘
	เห่ครวญ	๔๐
	เห่ชมเครื่องว่าง	๔๑
	เห่ครวญถึงหนังสือ	๔๓
	เห่เรื่องนางสีดา	๔๔
	เห่เรื่องพระร่วง	๔๖
	เห่เรื่องซ้อมรบกระบวนเรือ	๔๘
	เห่ชวนเข้าราชนาวิสมาคม	๔๙
กาพย์เห่เรือ	พระนิพนธ์พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์	
กาพย์เห่เรือ	ฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ	
	นายฉันท ขำวิไล ประพันธ์ เป็นพุทธบูชา	
	เห่ประสูติ	๕๗
	เห่ตรัสรู้	๕๙
	เห่นิพพาน	๖๑
	เห่พระพุทธ	๖๓

ให้พระธรรม	๖๕
ให้พระสงฆ์	๖๗
ให้พระไตรรัตน์	๖๙
ให้นิลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ	๗๑
ให้ขบวนแห่ทางชลมารก	๗๕
ให้ชมดอกไม้	๗๗
ให้ชมนก	๗๙
ให้ชมปลา	๘๑
ให้เฉลิมพระเกียรติ	๘๔

ภาพให้เรือ นิลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ

นายหรีด เรื่องฤทธิ์ ประพันธ์

ให้เริ่มศตวรรษ—ให้กระบวนเรือพุทธพยุหยาตรา	๘๖
ให้สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย	๘๘
ให้ยอพระเกียรติ ร. ๙	๙๓

ภาพให้เรือชีวิต พลเอก ชลอ จารุกัลล์

เรือทั่วไป	๙๕
เรือรบ	๙๗
เรือชีวิต	๑๐๐
เมื่อผ่าน	๑๐๒
สร้างสรรค์	๑๐๔
ในอดีต	๑๐๕
แก้ความเดิม	๑๐๙

วันที่เผาศพ	๑๑๓
ค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	๑๑๖
ชีวิตชาวค่าย ฯ	๑๑๗
ท้องทุ่งธารทอง	๑๒๐
ศึกอินทรี	๑๒๔
ศึกบูรพา	๑๒๘
โคลงนิราศนรินทร์	๑๓๒/ก

๖๐ แก้คำผิด

หน้า	บรรทัด	เดิม	แก้เป็น
ปก	๖	อิสริยาภรณ์	อิสริยาภรณ์
๑	๑๒	เรือลว	เรือรว
๒	๒๑	น้องชา	น้องชา
๑๔	๓	เหโหวเหเห	เหโหวเหเห
๑๘	๕	กิดลำดับ	กิดลำดับ
๒๕	๓	ทรงเมือ	ทรงพระนิพนธ์เมือ
๓๖	๑๘	ดุดาต	ดุดาต
๓๕	๒๐	หมุดา	หมุดาว
๔๐	๒	รกเจ้า	รักเจ้า
๔๕	๑๐	ถึงใจหาญ	ถึงใจหาญ
๖๓	๑๗	ขามคงคา	ข้ามคงคา
๗๑	๑๗	กลไก	กลไก
๗๕	๔	ชมเหที่เหครา	ชมเหที่เหครา
๘๒	๒๑	ปลาเขม	ปลาเขม
๘๒	๒๑	และเล็ม	เลาะเล็ม
๘๓	๔	ทุ่งเหลว	ทุ่งเหว
๘๖	๒๑	พลพลาบ	พลพาย
๘๘	๑๕	ญาณยน	ญาณยล
๙๒	๔	ฤดูการ	ฤดูกาล
๙๖	๕	กระเซียง	กรรเซียง
๙๗	๒๒	ชนบน	ชนบก

หน้า	บรรทัด	เดิม	แก้ไข
๑๐๐	๑๓	แต่ชีวิต	แต่ชีวิต
๑๑๑	๒๔	ช่วยกะหน	ช่วยกะหน
๑๑๘	๑๑	งานสวนเกิน	งานสวนเกิน
๑๒๑	๒๒	ตกदनควัน	ตกदनครัน
๑๒๔	๓	กายเป็นแดน	กลายเป็นแดน
๑๔๒	๑๘	กมไ	กุ่มไ

กาพย์เห่เรือ

กาพย์เห่เรือ

พระนิพนธ์ เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์

เห่ชมเรือกระบวน

โคลง ปางเสด็จประเวศด้าว	ชลาลัย
ทรงรัตนพิमानไชย	กิ่งแก้ว
พรั่งพร้อมพวงพลไกร	แห่นแห่
เรือกระบวนต้นแพรว	เพริศพรังพายทอง ฯ

ข้าลวเห่

๑ พระเสด็จโดยแดนชล	ทรงเรือด้นงามเจ็ดฉาย
กิ่งแก้วแพรวพรรณราย	พายอ่อนหยับจับงามอน
๑ นาวาแน่นเป็นขนัด	ล้วนรูปสัตว์แสนยาก
เรือลวทิวธงสลอน	สาครต้นครันครนฟอง
๑ เรือครุฑยุคนาคหัว	ลวลอยมาพาผันผยอง
พลพายกราบพายทอง	ร้องไห้เห่โอ้เห่มา
๑ สรมุขมุขสด้าน	เพียงพิमानผ่านเมฆา
มานกรองทองรจนา	หลังคาแดงแย้มมังกร
๑ สมรรถไชยไกรกาบแก้ว	แสงแวววับจับสาคร
เรียบเรียงเคียงคู่จร	ดั่งร้อนฟ้ามารแดนดิน
๑ สุวรรณหงส์ทรงภูห้อย	งามชดช้อยลอยหลังสินธุ์
เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์	ลิลลากล่อนเตอนตาชม
๑ เรือไชยไวย่องวิ่ง	รวดเร็วจริงยิ่งอย่างลม
เสียงเส้าเร้าระดม	หม่นท้ายเย็นเดินคู่กัน ฯ

มุละเห่

๑ คชสีห์ที่ผาดแผ่น
ราชสีห์ที่ยนย่น

๑ เรือม้าหน้ามุงน้ำ
เพียงม้าอาชาทรง

๑ เรือสิงห์วิ่งแผ่นโผน
ดูยิ่งสิงห์ดำพอง

๑ นาคาหน้าดังเป็น
มังกรถอนพายัพัน

๑ เลียงผาง่าเท่าโผน
นาวาหน้าอินทรี

๑ ดนตรมืองอล
ให้อีกครีกกรนโครม

๑ กริธาหมุ่นาเวศ
เหิมหนัชนกระมล

ดูดังเป็นเหินขบขัน

คันสองคู่ดั่งขง

เล่นเฉื่อยฉ่ำล้าระหง

องค์พระพายผายผันผของ

โจนตามคลื่นผันผ่าฟอง

เป็นแถวท่องล่องตามกัน

ดูชะเม่นเหินขบขัน

ทันแข่งหน้าวาสุกร

เพียงโจนไปในวาร

ทบกเหมือนเลื่อนลอยโพยม

ก้องกาหลพลแห่โหม

โสมนัสชื่นรื่นเริงพล

จากนครเศโดยสาชล

ขลัมัจฉาสารพันมี ฯ

เห่ข่มปลา

โคลง

๑ พิศพรรณปลาว่ายเคล้า

ถวิลสดาดวงจันทร์

มัสยายังพัพพัน

ควรฤพรากนอิ่งซ้ำ

คลึงกัน

แจ่มหน้า

พิศวาส

ชวดเคล้าคลึงชม ฯ

ข้าลวะเห่

๑ พิศพรรณปลาว่ายเคล้า

มัสยายังรู้ชม

คิดถึงเจ้าเศร้าอารมณ์

สมสาใจไม่พามา

๑ นวลจันทร์^๔เป็นนวลจริง^๕
คาง^๕เบอน^๕เบอน^๕หน้า^๕มา

๑ เพียน^๕ทอง^๕งาม^๕คัง^๕ทอง^๕
กระ^๕แห^๕แห^๕ห่า^๕ง^๕ชาย^๕
ทรง^๕แปลง

๑ แก้ม^๕ข้า^๕ชา^๕ใคร^๕ต้อง^๕
ปลา^๕ทุก^๕ทุก^๕ข้อ^๕อก^๕กรม^๕
(๑) ทรง^๕แทรก^๕ ๕ บท
มุละ^๕เห

๑ น้ำ^๕เงิน^๕คือ^๕เงิน^๕ยวง^๕
ไม่^๕เทียบ^๕เปรียบ^๕โน^๕ม^๕นาง^๕

๑ ปลา^๕กราย^๕ว้าย^๕เค^๕ียง^๕คู้^๕
แต่^๕นาง^๕ห่า^๕ง^๕เห^๕ิน^๕พิ

๑ หาง^๕ไก่อ^๕ว้าย^๕แห^๕ว^๕ก^๕ว้าย^๕
คิ^๕ด^๕อน^๕ง^๕ค้อง^๕ค้อ^๕เอ^๕ว^๕อ^๕

๑ ปลา^๕สร้อย^๕ลอย^๕ล่อง^๕ชล^๕
เห^๕ม^๕อ^๕น^๕สร้อย^๕ท^๕ร^๕ง^๕ท^๕ร^๕ม^๕ว้าย^๕

๑ เนอ^๕อ^๕น^๕อ^๕น^๕แต่^๕ชอ^๕
ไคร^๕ต^๕อ^๕ง^๕ข^๕อ^๕ง^๕จิต^๕ต^๕ช^๕าย^๕

๑ ปลา^๕เสื่อ^๕เหล^๕อ^๕ท^๕ตา^๕
เห^๕ม^๕อ^๕น^๕ตา^๕สุ^๕ตา^๕ด^๕ว^๕ง

๑ แม^๕ล^๕ง^๕ภู^๕คู้^๕เค^๕ียง^๕ว้าย^๕
คิ^๕ด^๕ค^๕ว^๕าม^๕ย^๕า^๕ม^๕เม^๕อ^๕ส^๕ม

เจ้า^๕ง^๕า^๕ม^๕พ^๕ร^๕ง^๕ย^๕ง^๕น^๕ว^๕ล^๕ป^๕ลา^๕
ไม่^๕ง^๕า^๕ม^๕เท^๕้า^๕เจ้า^๕เบ^๕อ^๕น^๕ช^๕า^๕ย^๕
ไม่^๕เห^๕ม^๕อ^๕น^๕น^๕อ^๕ง^๕ห^๕่ม^๕ตา^๕ด^๕พ^๕ร^๕าย^๕
ด^๕ัง^๕สา^๕ย^๕ส^๕ว^๕า^๕ท^๕ค^๕ลา^๕ศ^๕า^๕จ^๕า^๕ก^๕ส^๕ม

อัน^๕แก^๕้ม^๕น^๕อ^๕ง^๕ข้า^๕เพ^๕ร^๕า^๕ช^๕ม^๕
เห^๕ม^๕อ^๕น^๕ท^๕ุก^๕ข^๕ัพ^๕ท^๕า^๕ก^๕น^๕าง^๕ ๕

ชา^๕ว^๕พ^๕ร^๕าย^๕ช^๕ว^๕ง^๕ส^๕้า^๕อ^๕าง^๕
ง^๕า^๕ม^๕เร^๕อ^๕ง^๕เร^๕อ^๕เน^๕อ^๕ส^๕อ^๕ง^๕ส^๕
เค^๕ล^๕้า^๕ก^๕ัน^๕อยู่^๕ด^๕ู^๕ง^๕า^๕ม^๕ดี^๕
เห^๕ิน^๕ป^๕ลา^๕เค^๕ล^๕้า^๕เศ^๕ร^๕้า^๕ใจ^๕จ^๕ร^๕
ห^๕าง^๕ไก่อ^๕คล^๕้าย^๕ไม่^๕มี^๕ห^๕ง^๕อ^๕น^๕
ผ^๕ม^๕ป^๕ระ^๕บ^๕้า^๕อ^๕้า^๕เอ^๕ียม^๕ไร^๕
ว^๕้าย^๕เว^๕ียน^๕ว^๕น^๕ป^๕น^๕ก^๕ัน^๕ไป^๕
ไม่^๕เห^๕ิน^๕เจ้า^๕เศ^๕ร^๕้า^๕บ^๕ว^๕าย^๕
เน^๕อ^๕น^๕อ^๕ง^๕ฏ^๕า^๕อ^๕อน^๕ท^๕ัง^๕ก^๕าย^๕
ไม่^๕ว^๕าย^๕น^๕ิ^๕ก^๕ต^๕ร^๕ก^๕ต^๕ร^๕ง^๕ท^๕ร^๕ว^๕
เล^๕อ^๕ม^๕เห^๕ล^๕ม^๕ก^๕ว^๕่า^๕ป^๕ลา^๕ท^๕ัง^๕ป^๕ว^๕ง^๕
ด^๕ุ^๕เห^๕ล^๕ม^๕ล^๕้า^๕ข^๕้า^๕เพ^๕ร^๕า^๕ค^๕ม^๕
เห^๕ิน^๕คล^๕้าย^๕คล^๕้าย^๕น^๕้า^๕เช^๕ย^๕ช^๕ม^๕
ส^๕น^๕ิท^๕เค^๕ล^๕้า^๕เจ้า^๕เอ^๕ว^๕า^๕ง^๕

(๑) ที่บอกไว้ในต้นฉบับว่าทรงแทรก ๕ บทนี้ พิจารณาด้วยสงสัยว่าจะเป็นใครแทรก
และบทเหเรือตอนอื่นจำนวนบทก็ไล่เดียวกัน ถ้าตัดบทที่แทรกในตอนชมปลานออกเสีย ๕ บท
ก็จะสั้นเกินขนาด

- ๑ หัวเกศเพศช่อปลา
หัวเกล้าเจ้าสระสาาง
- ๑ ชะแวงแฝงฝังแนบ
เหมือนพแนบแอบถนอม
- ๑ พิศดูหมุ่มจ้ฉา
คณิงนุชสุดสายสมร

คิดสุดาอ่างคั่นาง
เส้นเกศสลวยรวกกลิ่นหอม
ชะวาดแอบแปบปนปลอม
จอมสวาทนาฏบังอร
ว้ายแหวกมาในสาคร
มาด้วยพิจะดีใจ ฯ

เห่ชมไม้

โคลง

- ๑ เรือขายชมมิ่งไม้
ริมท่าสาครคั่น
เพี้ยดดอกออกแถมกัน
หอมหนรรนรสเพียง

มีพรรณ
กลิ่นเกลียง
ชูช่อ
กลิ่นเนอนวลนาง ฯ

ข้าลวะเห่

- ๑ เรือขายชมมิ่งไม้
เพี้ยดดอกออกแถมกัน
- ๑ ชมดวงพวงนางแย้ม
คิดความยามบังอร
- ๑ จำปาหนาแน่นเนือง
คิดคณิงถึงนงราม
- ๑ ประยงค์ทรงพวงห้อย
เหมือนอุบะนวลดออง
- ๑ พุดจับกลีบแสดล้ม
หอมชวยรวยตามลม

ริมท่าไสวหลากหลายพรรณ
ส่งกลิ่นเกลียงเพียงกลิ่นสมร
บานแสดล้มแย้มเกสร
แย้มโอษฐ์ยิ้มพรมพราขาม
คลกليبเหลืองเรืองอร่าม
ผิวเหลืองกว่าจำปาทอง
ระย้าย้อยห้อยพวงกรอง
เจ้าแขวนไว้ให้เรียมชม
พิกลแถมแซมสุกรม
เหมือนกลิ่นนอင့်ต้องติดใจ

๑ สาวหยุดพูดทชาด
นิกน้อกรองมาไลย
มุละเห่

๑ พิกุลบุณนาคบาน
แม่นนชสุดสายสมร

๑ เต่งเต๋วแกวกาหลง
หอมอยู่ไม่รู้หาย

๑ มลวันพรรณจิกจวง
หอมมาน่าเอ็นดู

๑ ลำควนหวานหอมตระหลบ
นิกถวิลกลิ่นบุหงา

๑ รวยรินกลิ่นรำเพย
นึ่งแนบแอบเอวบาง

๑ ชมดวงพวงมาลี
วนิดามาด้วยกัน

บานเกลื่อนกลาดดาไป
วางให้พี่ข้างที่นอน

กลิ่นหอมหวานชานขจร
เห็นจะวอนอ่อนพชาย

บานบุษบงส่งกลิ่นอาย
คล้ายกลิ่นผ้าเจ้าตาตรู

ดอกเป็นพวงร่วงเรณู
ชูชนจิตต์คิดวนิดา

กลิ่นอายอบสบนาสา
รำไปเจ้าเศร้าถึงนาง

คิดพี่เคยเชยกลิ่นปราง
ห่อนแห้วว่างเว้นวัน

ศรีเสาวภาคย์หลากหลายพรรณ
จะอ่อนพขมเชย ๆ

เห็นমনก

โคลง

๑ รอนรอนสุริยไ้อ
เรยเรยลับเมรุลง
รอนรอนจิตต์จ้านง
เรยเรยเรยมคอยแก้ว

ข้าละเห่

๑ เรยเรยมารอนรอน
สนธยาจะใกล้ค่ำ

อ้ายผูกค
คำแล้ว

นุขพี่ เพียงแม่
คล้ายคล้ายเรยมเหลียว ๆ

ทิพากรจะตกต่ำ
คำนึงหน้าเจ้าตาตรู

๑ เรื่อยเรื่อยมาเรียงเรียง
ตัวเดียวมาพลัดคู่

๑ เห็นฝูงยุงรำพ้อน
สร้อยทองของเยอกราย

๑ สาลิกามาตามคู่
แต่ฝนอาวรณ์

๑ นางนวลนวลน่ารัก
แก้วพนสฺถนวล

๑ นกแก้วแจ้วแจ้มเสียง
เหมือนพนประคอง
มูทะเห่

๑ ไก่ฟ้ามาตัวเดียว
เหมือนพรากจากนางเขว้

๑ แหกเต้าเคล้าคู่เคียง
เรียมคั่นถึงเอวบาง

๑ ดูเหว่าเจ้าจับร้อง
ไพเราะเพราะกังวาล

๑ โนรีสีปานชาด
ไม่เท่าเจ้าโฉมฉาย

๑ สัตว์น่าเอ็นดู
เหมือนพทจากมา

๑ บัณฑิตมีหลายพรรณ
ยังฟังวังเวงใจ

นกบินเฉียงไปทิ้งหมู่
เหมือนพอยู่ผู้เดียวดาย

คิดบังอรร้อนรำกราย

เหมือนสายสวาทนาदनวยจร

ชมกันอยู่สู่สมสมร

ห่อนเห็นเจ้าเศร้าใจครวญ

ไม่นวลพัศตร์เหมือนทรมสงวน

ดั่งนางฟ้าหน้าใຍของ

จับไม้เรียงเคียงคู่สอง

รับขวัญน้องต้องมือเรา ฯ

เดินท่องเที่ยวเลี้ยวเหลี้ยวเขา

เปล้าใจเปลี้ยวเหลี้ยวหานาง

เรียงจับไม้ไช้บักหาง

เคยแนบข้างร่างแรมนาน

สนั่นก้องซ้องเสียงหวาน

ปานเสียงน้องร้องส่งชาย

เหมือนช่างฉลาดวาดแต้มกาย

ห่มตาดพรายกรายกรมา

คอยหาคู่อยู่เอกา

ครวญหาเจ้าเศร้าเสียใจ

บ้างชมกันขันเพียวกไพร

ล้วนหลายหลากมากภาษา ฯ

เห่เรื่องกากี (ของเดิม)

โคลง

๑ กางกรอ^๑มโอบ^๑แก้ว
 ปัก^๑กระ^๑พ้อ^๑พาศ^๑
 นว^๑ณ^๑า^๑บ^๑ค^๑า^๑บ^๑น^๑า^๑ค^๑
 หาง^๑กระ^๑ห^๑ว^๑ด^๑ร^๑ด^๑ห^๑ว

กากี
 สู้^๑ว
 เบน^๑เห^๑ย^๑อ
 สู้^๑ไม้^๑รัง^๑เร^๑ย^๑ง ๗

กาพย์

๑ กางกรอ^๑มโอบ^๑แก้ว
 ปัก^๑ป^๑ก^๑อ^๑ก^๑เ^๑ว^๑บ^๑าง

๑ นว^๑ณ^๑า^๑บ^๑ค^๑า^๑บ^๑น^๑า^๑ค^๑
 หาง^๑กระ^๑ห^๑ว^๑ด^๑ร^๑ด^๑ห^๑ว

๑ ดล^๑ส^๑ถ^๑า^๑น^๑พ^๑ิ^๑มา^๑น^๑มา^๑ศ^๑
 เหม^๑ห^๑ว^๑น^๑ข^๑ว^๑น^๑ก^๑า^๑ม^๑

๑ เริง^๑ร^๑น^๑ข^๑น^๑เช^๑ย^๑ป^๑ร^๑าง
 กอด^๑เก^๑อ^๑เ^๑น^๑อ^๑ว^๑ล^๑ห^๑ง

๑ กากี^๑เ^๑น^๑ง^๑น^๑อ^๑ย^๑นา^๑ฎ^๑
 กั^๑ม^๑เก^๑ล^๑า^๑ก^๑ล^๑า^๑ว^๑น^๑อ^๑น

๑ ปัก^๑ก^๑ิ^๑ร^๑า^๑ห^๑ม^๑
 กล^๑ม^๑เก^๑ล^๑ย^๑ว^๑เก^๑ย^๑ว^๑ร^๑พ^๑ัน

๑ สอ^๑ง^๑สุ^๑ข^๑ส^๑อ^๑ง^๑ส^๑ัง^๑ว^๑า^๑ส^๑
 สอ^๑ง^๑ส^๑น^๑ิ^๑ท^๑น^๑ิ^๑ท^๑ร^๑า^๑ม^๑ย์

๑ แยม^๑ย^๑ม^๑พ^๑ร^๑ม^๑พ^๑ัก^๑ต^๑ร^๑า
 แส^๑น^๑ส^๑น^๑ก^๑สุ^๑ข^๑ส^๑ม^๑พ^๑อง

เจ้า^๑ง^๑า^๑ม^๑แ^๑พ^๑ร^๑ว^๑ส^๑บ^๑ส^๑ร^๑พ^๑าง^๑ค^๑
 พ^๑ล^๑าง^๑ค^๑ล^๑ิง^๑เค^๑ล^๑า^๑เ^๑้า^๑จ^๑ร^๑จ^๑ร^๑ด^๑

เ^๑บ^๑เ^๑น^๑ภ^๑ัก^๑ษ^๑า^๑พ^๑า^๑พ^๑ก^๑ผ^๑ัน^๑
 ด^๑ัน^๑เม^๑ฆ^๑า^๑มา^๑ส^๑ิ^๑ม^๑พล^๑

เก^๑ล^๑ย^๑ว^๑ก^๑ล^๑ม^๑ส^๑ว^๑า^๑ท^๑น^๑า^๑ฎ^๑ก^๑าก^๑
 ป^๑รี^๑ด^๑า^๑น^๑เ^๑บ^๑อ^๑ิง^๑อ^๑ง^๑ค^๑

พ^๑ล^๑าง^๑ค^๑ล^๑ิง^๑เค^๑ล^๑า^๑เ^๑้า^๑บ^๑ุ^๑ข^๑บ^๑ง^๑
 ป^๑ล^๑ง^๑ส^๑ว^๑า^๑ท^๑ข^๑ม^๑ส^๑ม^๑เส^๑พ^๑ย์^๑ส^๑ม^๑ร^๑

อ^๑ภ^๑ิ^๑ว^๑า^๑ท^๑ป^๑ระ^๑ธ^๑ม^๑ก^๑ร^๑
 ข^๑อ^๑น^๑ข^๑บ^๑ห^๑น^๑้า^๑ต^๑า^๑เ^๑ม^๑ย^๑ม^๑ัน

ภ^๑ิ^๑ร^๑ม^๑ย์^๑เป^๑ร^๑ม^๑เก^๑ษ^๑ม^๑ส^๑ัน^๑ต์^๑
 ผ^๑ัน^๑ย^๑ว^๑เ^๑้า^๑เค^๑ล^๑า^๑ค^๑ล^๑ิง^๑ข^๑ม

แ^๑ส^๑น^๑ส^๑ุด^๑ส^๑ว^๑า^๑ท^๑ส^๑อ^๑ง^๑ส^๑ู่^๑ส^๑ม^๑
 ก^๑ล^๑ม^๑เก^๑ล^๑ย^๑ว^๑ข^๑ู่^๑ส^๑ู่^๑ส^๑ม^๑ส^๑อ^๑ง

ส^๑า^๑ภ^๑ิ^๑ร^๑ม^๑ย์^๑ส^๑ม^๑จ^๑ิ^๑ต^๑ด^๑ป^๑อง^๑
 ใ^๑ห^๑น^๑อ^๑ง^๑เ^๑ก^๑ว^๑แ^๑พ^๑ร^๑ว^๑พ^๑ร^๑ธ^๑ร^๑าย

๑ ลมพัดกลัดเมฆเกลื่อน

วลาหกตกโปรยปราย

๑ เहरาเร้งริน

สองสมกลมกริทา

ฟ้าลั่นเลื่อนแถบแสงพราย

สายสินธุ์นองท้องธารา

ว้ายเคล้าคลื่นหน่นหรรษา

เป็นผาสุกทุกกนิรันดร์ ฯ

เห่เรื่องกากี (ได้มาใหม่)^(๑)

ข้าละเห่ สุพรรณแผลงเดชล้ำ

กวางปีกบังสุริยนิ

ร่อนลงสู่ไพชยนต์

เข้านั่งแอบนุชเกล้า

มูละเห่ สุพรรณสำแดงฤทธิ์

ร่อนลงตรงบัณเฑียร

๑ กล้าวรศพจนาคถ์

ผืนหน้ามาพาที

๑ ประสงค์จ้านงรัก

หวังเชิญแก้วกานดา

๑ เสวยบรมย์สมบัติพี

แล้วจะพาเจ้าจรจรัล

๑ พจะชชมทรายแก้ว

แม่นาสั่นดร

๑ จะพาชมพิทยาสรร

เหล่าสัตว์ตระกูลวงศ์

บินบน

มิดฟ้า

ปรางค์มาศ

แนบเนอนวลสมร ฯ

ให้มิดมิดปิดอัมพร

จรส่น้องแก้วกากี

สายสุดสวาทเจริญศรี

พคอชายชาญสกา

จึงลอบลักเข้ามาหา

ไปสู่ฟ้าพิมานจันทร์

ในสืมลเกษมสันต์

เทียวชมชนพระเมรุธร

งามพรายแพรวเชิงสังขร

สังขรกันเป็นกรรกง

ฝูงกนิรแลเหมหงส์

อยู่ในดงเขาสัตถ์กัณฑ์

(๑) บทเห่เรื่องกากีที่ได้มาใหม่นี้ จะเป็นพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์หรือผู้ใด
 แต่งยังสงสัยอยู่ อาจมีบทอยู่เดิม เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ทรงแต่งบทเห่เรื่องกากีบทหลังต่อก
 เป็นได้

- ๑ จะได้ชมনারীผล
อยู่ยอดเขาอัสการณ
- ๑ จะพาไปไกรลาส
ดูเทพมาบังคม
- ๑ เทพบุตรต้วงซ้าย
แทรกเปลี่ยนเวียนไปมา
- ๑ อย่าอาลัยมนุษย์เลย
ว่าพลางทางติดพัน

งามสกันรค์ดังแสงสรรค์
ฝูงคนธรรพ์มาเชยชม
เฝ้าเบื้องบาทพระสยาม
จับระบำรำพาลา
สาวสวรรค์ย้ายมาผ่ายขวา
กรคว้าไขว่ไล่พัลวัน
ไปชมเชยพิมานสวรรค์
ผันจุมพิตชิดชมนาง ฯ

เห่เรื่องกากี (บทของเดิม)

ข้าละเห่

- ๑ กากีกรบองบัด
ไยจึงมาย่อยุด
ไม่เกรงพระปิ่นมกุฎ
มาอาจออกคำพร้อง

มูลละเห่

- ๑ กากีกรบองบัด
เสียวชานดาลกรธา
- ๑ ตอพรสพจนวาท
ไม่เกรงพระภูบาล
- ๑ ถึงเป็นชายชาญสกา
ฝ่ายเจ้าก็เลิศจาย
- ๑ เสวยทิพพิมานทอง
ไม่ควรรมาผูกพัน

กรกรท
เหนยวน้อง
จอมราช เลยนา
ลือเลียวเจรจา ฯ

ต้องสัมผัสด้วยปักษา
มานะใจให้อัประมาณ
ตัวเจ้าน้ำโอหังการ
ทั้งภัยพาลในอบาย
ไม่เจตนาอย่าพักหมาย
สายสุริวงศ์พงศ์เทวัญ
ฝูงนางน้องล้วนสาวสวรรค์
จะพากันตกนรกานต์

- ๑ ชั่งว่าจะพาชม
ขอบรสพจมาน
- ๑ ครุฑพั่งสายสุดสวาท
เจ้าดวงทิพมณฑา
- ๑ พี่ประมาทอาหาญนัก
เท่าฟ้าแผ่นดินดอน
- ๑ ขอฝากไมตรีจิตต์
ว่าพลางทางคว่ำไชว

บรมสุขสนุกสนาน
ไม่ควรการอย่าเจรจา
ปราชญ์นิษฐา
วาจาจัดสารพัดจน
เพราะจงรักเจ้าสายสมร
ห่อนกลัวเวรเพราะหวังใจ
กว่าชีวิตจะตักยัย
สัพยอกเข้าหยอกนาง ฯ

(จบบทเห่เรื่องกาเกี)

เห่บทสังวาส

โคลง

- ๑ พี่ชมพี่เชยแล้ว
เจ้ามืออ้ออำความ
เจ้าเอ็นมึเออขาม
ฝันพักตร์มาอย่าข้อง

ชาละเห่

- ๑ พี่ชมพี่เชยพลาง
เจ้าเอ็นอายพญา
- ๑ พิศวทรวงรวรูป
นุชชกสไบบาง
- ๑ พิศรูปก็น่ารัก
อ่อนแอ่นอรเอวกลม
- ๑ ใครเห็นเป็นขวัญเนตร
มาดนุชสุดเสมอกาย

พลางถาม
ไปพร้อม
เงินพี่ อยู่ๆ
ขัดเค้นเคื่องเลย ฯ

พี่ถามนางเจ้าไม้อ้อ
พี่ถามความจริงนาง
พลางกอดจูบลูบคอคาง
พลางคลึงเกล้าเข้ายวนสม
พิศพักตร์ก็น่าชม
ชมขวัญน้องต้องตาชาย
ลิ้มทุกซ์เทวเจตน์จึ่งหมาย
บ่ว่ารักสักนาที ฯ

มุละเห่

๑ โหยหวนครวญไคร่นาง
นั่งนอนห่อนถาม

๑ คิดเคยเขยชมน้อง
เป็นสุขทุกเวลา

๑ ออกเอยเคยสังวาส
นับเดือนเลอนบจร

๑ พุ่มพวงดวงดอกฟ้า
โคมงามทราชมแสงยม

อกเพียงพ่างล้างขี้
สิ่งซึ่งสุขทุกเวลา

ไม่ห่างห้องสองเสนหา
มาจากได้ให้อาวรณ์

กรรมบาราศคลาศคลาสมร
ห่อนเห็นแล้วแก้วตาเรียม

ในใต้หล้าหาไหนเทียม
เรียมรักเจ้าเท่าดวงใจ ฯ

เห่ครวญ

โคลง

๑ รอนรอนสุริยคล้อย
เรอยเรอยเรอแสงจันทร์
รอนรอนจิตต์กระสัน
เรอยเรอยเรียมคอยถ้ำ

สายัณห์
ส่องฟ้า
เสี้ยวสวาท แม่เอย
ที่นั่นห่อนเห็น ฯ

กาพย์

๑ เรอยเรอยมารอนรอน
เรอร่องส่องสีจันทร์

๑ รวีรวีจันทร์แจ่มฟ้า

สูงสวยรวรูปทรง

๑ เอวอ่อนช้ออ่อนงค์
หาไหนไม่เทียมทัน

๑ ขาวสุดพุดจับจัน
ท่งวังเขาขงนัก

สุริยาจรเข้าสายัณห์
ส่องแสงกล้านาพิสง
เหมือนพักตราหน้านวลผจง
ส่งสีเจ้าเท่าสีจันทร์
โคมอนงค์ทรงสาวสวรรค์
ขวัญเนตรพินนารัก
แจ่มสนพมศักดิ์
แต่พริกเจ้าคนเดียว

๑ นอนนั่งตั้งอาลัย
หวังชมสมกมลเกลียว
ข้าละเห่

๑ ขาวสุดพุดซ้อนแซม
โหม่อ่ากว่าทั้งเมือง

๑ ได้น้องทองนพมาศ
ร่วมเรือนเพื่อนพิงแขน

๑ ฝนตกยกปีกบ้อง
ชิดเชอเนอวลำ

๑ รักนุชสุดสายใจ
ขอต้องน้องอายเหนียว

๑ ฝนตกฝนหากตก
ลมพัดรับขวัญบน

๑ ฝนตกไม้ท้าวฟ้า
ไม่เป็นในอกเรา
มุละเห่

๑ เรียมรำน้าตาตก
แสนคนึงถึงสายใจ

โคลง

๑ เสียงสรวลระร่น
เสียงนุชพิญาใคร
เสียงสรวลเสียงทราวม้วย
เสียงบังอรสมรผู้

สายสุดใจไม่แลเหลียว
ควรพาน้องข้องใจเคือง ๆ

๑ เนื้อแรมรุ่มร่ามเหลือง
หนแห่งใดไม่เหมือนเลย

๑ มาสังวาสพาดชมเชย
เคยวิงวอนอ่อนหวานคำ

๑ ฟ้าร้องต้องเอาตนงำ
อ่อนลมนูนนอกเรียม

๑ ต้องหฤทัยไม่เท่าเทียม
เกรียมจิตต์เจ้าเฝ้าทุกซ์ทน

๑ แก้วกับบอกล่าโกธรฝน
แก้วโกมลมานอนเนา

๑ เป็นแหล่งหล้าในภูเขา
เพราะเพื่อนเกล้าเจ้าอยู่ไกล ๆ

๑ อกร้อนรุ่มดังสุ่มไฟ
เจ้าไกลสวาทนिरาสเรียม ๆ

๑ เสียงใด

๑ ใครรู้
นุชพิ มาแม่
อนันนฤมิต ๆ

มุละเห

๑ เสียงสรวลระรณ
เสียงสรวลเสียงทราวม้วย

๑ ลมขวยรวยกถื่นน่อง
เคลือบเคลื่นเห็นคล้ายมา

๑ ยามสองม้องยามย่า
เสียงบมครวญเครง

๑ ล่วงสามยามปลายแล้ว
ม่อยหลับกลับบันดาล

๑ เพรางายวายเสพยรัส
อึมทุกซ์อึมชลนา

๑ เวรามาทันแล้ว
ให้แค้นแสนสุดทน

๑ งามทรงวงศ์จวาค
งามพรมขมแบ่มพราย

๑ แต่เข้าเท่าถึงเย็น
ชายใดในแผ่นดิน

เสียงแก้วฟ้าเสียงใคร
สุดสายใจพตามมา

หอมเรื่อยต้องคลองนาสา

เหลียวหาเจ้าเปล่าวังเวง

ทุกคนคำย่อเอง

เหมือนเริ่มคร่ำรำครวญนาน

จนไก่แก้วแว่วขันขาน

ฝันเห็นน้องต้องติดตาม

แสนกำสรดอดโอชา

อึมโศกาหน้าหนองชล

จึงจำแค้นแก้วโกมล

ทุกซ์ถึงเจ้าเศร้าเสียตาย

งามมารยาทนาครกราย

งามคำหวานลานใจฉวีล

กล่ากลั่นเชิญเป็นอาจิณ

ไม่เหมือนพืชรอมใจ ฯ

โคลง

๑ เริ่มทนทุกซ์แต่เช้า

มาสู่สุขคืนเชิญ

ชายใดจากสมรเป็น

จากคู่วันเดียวได้

ถึงเย็น

หม่นไหม้

ทุกซ์เท่า เริ่มเลย

ทุกบมปานปี ฯ

สาวะเห่

๑ เห่แลเรือ เหละเห่เห่ เห่โหวเห่โหว เห่โหวเห่เห่ เห่เห่เห่เห่
เห่ โอละเห่

๑ สาวะเห่ โหเห่เห่ เห่เห่ เห่เห่เห่ โอละเห่

๑ ซ้าละเห่ เห่เห่ เห่เห่เห่ โอละเห่ เจ้าเอยกี่พาย พักพาย
พายเอยลง พายลงให้เต็มพาย โอวโอวเห่

๑ ซ้าละเห่ โหเห่เห่ เห่เห่ เห่เห่เห่ โอละเห่ มุละเห่เห่เห่
โอเห่มารา โอเห่เจ้าข้า โอเห่เจ้าข้า มารา ไชโย สี่เอยไชย สี่ไชย
แก้วเอย ไชยเอยแก้ว ไชยแก้ว พ่อเอย โอวโอว ฯ

กาพย์เห่เรือ

พระราชินีพนธ์

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

เห่ชมเครื่องควา

โคลง

๑ แก่งไก่อ้มค้ำหมั่น^๕เนอ
หอมยี่หร่ารส^๕ฉุน
ชายใดบริโภคนก^๕ญช
แรงอยากยอหัตถ์^๕ข้อน

นพคุณ^๕ ฟ้าเอย
เฉียบร้อน^๕
พิศวาส^๕ หวังนา
อกให้หวนแสวง^๕ ฯ

กาพย์

๑ มัศหมั่นแก่งแกว^๕ตา
ชายใดได้กลิ่นแก่ง
๑ ย่ำใหญ่ใส่สารพัด^๕
รสดีด้วยนาปลา^๕
๑ ตับเหล็กกลวกหล่อ^๕นต้ม
โอชาจะหาไหน
๑ หมูแนมแหลมเลิ^๕ศรส
พิศห่อเห็นราง^๕ซาง
๑ ก้อย^๕กุ่ม^๕ปรุง^๕ประ^๕ทั้น
รสทิพย์^๕หยิบ^๕มา^๕โปรย
๑ เทโพ^๕พน^๕เนอ^๕ทอ^๕
นำ^๕ชด^๕ร^๕ส^๕ค^๕ร^๕า^๕ม^๕ค^๕ร^๕ัน

หอมยี่หร่า^๕สร^๕ร้อน^๕แรง
แรงอยาก^๕ให้^๕ไฟ^๕ฝน^๕หา
วาง^๕จาน^๕จัด^๕หลาย^๕เหล^๕อ^๕ตรา
ยบ^๕น^๕ล้า^๕ย่ำ^๕วน^๕ใจ
เจอน้ำ^๕ส้ม^๕โรย^๕พริก^๕ไทย
ไม่มี^๕เทียบ^๕เปรียบ^๕มือนาง
พร้อม^๕พริก^๕สด^๕ใบ^๕ทอง^๕หลาง
ห่าง^๕ห่อ^๕หวน^๕ป่วน^๕ใจ^๕โหย
วง^๕ถึง^๕ดิน^๕คน^๕แด^๕โดย
ฤ^๕จัก^๕เปรียบ^๕เทียบ^๕ทัน^๕ขวัญ^๕
เป็น^๕มัน^๕ย่อง^๕ล่อง^๕ลอย^๕มัน
ของ^๕สวรรค์^๕เสวย^๕บรม^๕ย์

๑ ความรักก็เปลี่ยนท่า
กล่อมกล่อมเกลี้ยงกลม

๑ เข้าหุงปรุอย่างเทศ
ใครหุงปรุไม่เป็น

๑ เหลือรู้หมูป่าต้ม
รอยแจ้งแห่งความขำ

๑ ซาซาพลาเนอสด
คิดความขามถนอม

๑ ลำเตียงคิดเตียงน้อง
ลดหลั่นชนชอบกล

๑ เห็นห่มมรมทรวงเศร้า
เจ็บไกลใจอาวรณ์

๑ รังนกนั่งนำชด
นกพราจากรังรวง

๑ ไตปลาเสแสร้งว่า
ใบโศกบอกโศกครวญ

๑ ผักโคมช่อเพราะพร้อง
ผักหวานชานทรวงใน

ทำน่ายาอย่างแกงขม
ชมไม่วายคลิบคล้ายเห็น

รสพิเศษใส่ลูกเอ็น
เช่นเชิงมิตรประดิษฐ์ทำ

แกงขั้วส้มใส่ระกำ
ชาทรวงเศร้าเจ้าตราครอม

พุงปรากฏรสขุ่นหอม
สนทนอเจ้าเสาวคนธ์

นอนเตียงทองทำเมืองบน
ยลอยากนิตร์คิดแนบนอน

รุ่มรุ่มเร้าคือไฟฟอน
ร่อนรุ่มรุ่มกลุ้มกลางทรวง

โอซารสกว่าท่งปวง
เหมือนเรียมร้างห่างห้องหวน

ดูจวจากระบิดกระบวน
ให้พี่เศร้าเจ้าดวงใจ

เป็นโคมน้องฤาโคมไหน
ใคร่ครวญรักผักหวานนาง ฯ

เห็นผลไม้

โคลง

๑ ผลชิดแซ่ส้มโอ
หอมชนกลิ่นหวานใน
รินรินรสรมย์ใด
หวานเลิศเหลือรู้รู้

เอมใจ

อกซู้
ฤาใจ น้แม่
แต่เนองนางพาล ฯ

กาพย์

- ๑ ผลชิดแซ่^๕อ้ม^๕อบ
รสไไหน^๕ไม่^๕เปรียบ^๕ปาน
- ๑ ตาล^๕เนาะ^๕เหมาะ^๕ใจ^๕จริง
คิด^๕ความ^๕ขาม^๕พิ^๕สมัย
- ๑ ผล^๕จาก^๕เจ้า^๕ลอย^๕แก้ว^๕
จาก^๕ขานา^๕ตา^๕กระ^๕เด็น
- ๑ หมา^๕ก^๕ปราง^๕นาง^๕ปอก^๕แล้ว^๕
ขาม^๕ชน^๕ร^๕น^๕โร^๕ย^๕แรง
- ๑ หวน^๕ห้วง^๕ม่วง^๕หมอน^๕ทอง
คิด^๕ความ^๕ขาม^๕นิ^๕ทรา
- ๑ ลิน^๕จิม^๕ครุ่น^๕ครุ่น^๕
หวน^๕ถวิล^๕ถน^๕ล^๕ม^๕ง^๕อน
- ๑ พลับ^๕จัน^๕จัก^๕ด้วย^๕มิด^๕
คิด^๕โอย^๕รู้^๕อ่อน^๕ขม^๕ขวน
- ๑ น้อย^๕หน้า^๕น้ำ^๕เม^๕ล็ด^๕ออก^๕
มือ^๕ใคร^๕ไไหน^๕จัก^๕ทัน
- ๑ ผล^๕เกด^๕พิ^๕เศษ^๕สด^๕
คำ^๕นัง^๕ถึง^๕เอ^๕ว^๕บาง
- ๑ ทับ^๕ทิม^๕พรม^๕ตา^๕ตรู^๕
สุ^๕ก^๕แสง^๕แดง^๕จัก^๕ย้อย
- ๑ ทุ^๕เรียน^๕เจียน^๕ตอง^๕ปู^๕
เหมือน^๕สร^๕ณ^๕วิ^๕กาย

หอม^๕ตระ^๕หลบ^๕ล่า^๕เหล^๕อ^๕หวาน
 หวาน^๕เหล^๕แล้ว^๕แก้ว^๕กล^๕อย^๕ใจ
 รส^๕เย็น^๕ยั้ง^๕ยั้ง^๕เย็น^๕ใจ
 หมาย^๕เหมือน^๕จริง^๕ยัง^๕อยาก^๕เห็น
 บอก^๕ความ^๕แล้ว^๕จาก^๕จำ^๕เป็น
 เป็น^๕ทุก^๕ข์^๕ท่า^๕หน้า^๕นวล^๕แดง
 ไล่^๕โถ^๕แก้ว^๕แพ^๕รว^๕พราย^๕แสง
 ปราง^๕อ^๕ม^๕อา^๕บ^๕ชา^๕บ^๕นา^๕สา
 อี^๕ก^๕กร^๕อง^๕รส^๕โอ^๕ชา
 อู^๕รา^๕แน^๕บ^๕แอบ^๕อ^๕ก^๕อ^๕
 เรียก^๕สั^๕ม^๕น^๕ุ^๕น^๕ไ^๕ช^๕นาม^๕กร
 ช^๕อ^๕น^๕ถ้อย^๕ร^๕้อย^๕ก^๕ระ^๕บ^๕วน
 ทำ^๕ประ^๕ณ^๕ี^๕ต^๕น^๕า^๕ตา^๕ล^๕ก^๕วน
 ย^๕ล^๕ย^๕ง^๕พล^๕บ^๕ย^๕บ^๕ย^๕บ^๕พร^๕ร^๕ณ
 ปล^๕อ^๕น^๕เป^๕ล^๕อ^๕ก^๕ป^๕อก^๕เป็น^๕อ^๕ศ^๕จ^๕ร^๕ร^๕ย^๕
 เท^๕ย^๕บ^๕เท^๕ย^๕ม^๕ท^๕ผ^๕ม^๕อ^๕นาง
 โอ^๕ชา^๕ร^๕ส^๕ล^๕า^๕เล^๕ศ^๕ป^๕าง
 ส^๕าง^๕เก^๕ศ^๕เส^๕น^๕ข^๕น^๕เม^๕น^๕ส^๕อย
 ไล่^๕จ^๕าน^๕ด^๕ุด^๕จ^๕เม^๕็ด^๕พล^๕อย
 อย่าง^๕แหว^๕น^๕ก^๕้อย^๕แก้ว^๕ตา^๕ชา^๕ย
 เน^๕อด^๕ดู^๕เหล^๕อง^๕เร^๕อง^๕พร^๕าย
 สาย^๕ส^๕ว^๕า^๕ท^๕พ^๕ท^๕ค^๕ุ^๕ค^๕ิด

๑ รางสาตแสวง^๕เนือหอม
กลืนพลางทางเพ่งพิศ

๑ ผลเงาะไม่งามเงะ
หวนเห็นเช่นรจนา

๑ สละสำแลงผล
ท่า^๕ที่ม^๕บม^๕ป^๕น^๕ก^๕าม

ผลงอมงอมรสหวานสนิท
คิทยามสารทยาตรา

ม^๕ล^๕่อน^๕เม^๕ล^๕ี^๕ด^๕และ^๕เหล^๕ือ^๕บ^๕ัญ^๕ญา
จำ^๕เจ้า^๕เงาะ^๕เพ^๕ราะ^๕เห^๕็น^๕ง^๕าม

ค^๕ด^๕ล^๕้า^๕ต^๕ัน^๕น^๕ั่น^๕ห^๕นา^๕ห^๕นาม
นามสละมละเมตตา ๑

เพิ่มเครื่องหวาน

โคลง

๑ สังขยาหน้า^๕ไข^๕ค^๕ัน
แกมกับ^๕เข้า^๕เห^๕็น^๕ย^๕ว^๕ส^๕
เป็น^๕น^๕ัย^๕นำ^๕ว^๕า^๕ที่
แกล้งว่า^๕โส^๕ก^๕เส^๕ม^๕อ^๕พ^๕้อม

เคยม^๕
โส^๕ก^๕ย^๕้อม
สม^๕ร^๕แม่^๕ มา^๕แม่^๕
เพ^๕ียบ^๕แ^๕อ^๕ก^๕อ^๕ร ๑

กาพย์

๑ สังขยาหน้า^๕ต^๕ัง^๕ไข^๕
เป็น^๕น^๕ัย^๕ไม่^๕เคล^๕ือบ^๕แ^๕ด^๕ง

๑ ซา^๕ห^๕ร^๕ม^๕ล^๕ม^๕ห^๕ว^๕าน^๕ล^๕้า
วิ^๕ด^๕ก^๕อ^๕ก^๕แ^๕ห^๕ง^๕เ^๕ร^๕ว^๕อ

๑ ล^๕้า^๕เจ^๕ีย^๕ก^๕ซ^๕อ^๕ข^๕น^๕ม^๕
ไ^๕ก^๕ล^๕ก^๕ล^๕ัน^๕ด^๕ิน^๕แ^๕ด^๕ด^๕อ^๕ย

๑ ม^๕ั^๕ส^๕ก^๕อ^๕ด^๕ก^๕อ^๕ด^๕อ^๕ย^๕าง^๕ไร^๕
ก^๕อ^๕ด^๕เคล^๕ัน^๕จะ^๕เห^๕็น^๕ค^๕ว^๕าม

๑ ล^๕ุด^๕ต^๕น^๕นำ^๕ซ^๕ม^๕
โอ^๕ชา^๕ห^๕น^๕้า^๕ไ^๕ก^๕เ^๕ก^๕ง

เข้า^๕เห^๕็น^๕ย^๕ว^๕ไ^๕ส^๕ี^๕โส^๕ก^๕แ^๕ส^๕ด^๕ง
แ^๕จ^๕้ง^๕ว^๕า^๕เจ้า^๕ส^๕ร^๕ว^๕า^๕โส^๕ก^๕เหล^๕ือ

แ^๕ท^๕ร^๕ก^๕ไ^๕ส^๕น้ำ^๕กะ^๕ท^๕ิ^๕เจ^๕ื่อ
ไ^๕ด้^๕เส^๕พ^๕ย์^๕ห^๕ร^๕ม^๕พ^๕ิม^๕เส^๕น^๕โร^๕ย

น^๕ึก^๕โ^๕ม^๕ฉ^๕ม^๕ห^๕อม^๕ช^๕ว^๕ย^๕ช^๕อ^๕ย
โ^๕ห^๕ย^๕ไ^๕ห^๕า^๕บ^๕ห^๕ง^๕า^๕ม

น^๕้า^๕ส^๕ง^๕ส^๕ัย^๕ไ^๕คร^๕ว^๕อ^๕ถ^๕าม
ข^๕น^๕ม^๕น^๕า^๕ม^๕น^๕ัย^๕ย^๕ัง^๕แ^๕ด^๕ง

แ^๕ล^๕่^๕แ^๕ล^๕่น^๕ก^๕ล^๕ม^๕เพ^๕ียง^๕แ^๕ล^๕่น^๕แ^๕ง
แ^๕ด^๕ง^๕ของ^๕แ^๕ก^๕แ^๕ป^๕เล^๕ก^๕ล^๕น^๕อ^๕าย

๑ ขนมหีบเจ้าหีบห่อ

นิกน่องนุ่งหีบถวาย

๑ รสรักยักลำนํ้า

ค่านึง^๕นวางเจียน

๑ ทองหีบทิพย์เทียมทัด

หลงหีบว่ายาดม

๑ ขนมหึงผิงผ่าวร้อน

ร้อนนักรักแรมไกล

๑ รังไรโรยด้วยแป้ง

ไอ้อกนกทั้งปวง

๑ ทองหยอดทอดสนิท

สองปีสองปีคั้ง

๑ งามจริงจำมงกุฏ

เรียมรําค่านึงปอง

๑ บัวลอยเล่ห์บัวงาม

ปลั่งเปล่งเครื่องยุคล

๑ ช่อม่วงเหมาะมีรส

คิดสัสไบคลุม

๑ ฝอยทองเป็นของใย

คิดความยามเขาวมาลัย

งามสมส่อประพิมประพาย

ชายพกหีบกลีบแนบเนียน

ประดิษฐ์ทำขนมเทียน

เทียนหล่อเหลาเกลากลึงกลม

สามหีบขัณฑ์น้ำเชยชม

กัมหน้าเมินเงินขวยใจ

เพียงไฟฟอนฟอกทรวงใน

เมื่อไรเห็นจะเย็นทรวง

เหมือนนกแก่งทำรังรวง

ยังยินดีด้วยมีรัง

ทองม้วนมิดคิดความหลัง

แต่ลำพังสองต่อสอง

ใส่ช่อจุมมงกุฏทอง

สองน่องนั้นเคยยล

คิดบัวงามแก้วกับตน

สทนุชดุจประทุม

หอมปรากฏกลโกสุม

หุ้มห่มม่วงดวงพุดตาล

เหมือนเส้นไหมไข่ของหวาน

เย็บชุนใช้ไหมทองจัน ฯ

เห่ครวญเข้ากับนักษัตรฤกษ์

โคลง

๑ หวนเห็นหีบหมากเจ้า
พลูจับต่อยอดเนียน
กลกล่องกระวานเขี่ยน
บุหรีใส่กล่องเงี้ยว

จัดเจียน มาแม่
น้ำเคียว
มอย บุนเอย
ลอบให้เหลือหาญ ฯ

กาพย์

๑ หมากเจียนเจ้ามปลอด
กระวานอกกานพลู
๑ เช็ดหน้าชุปน้อบ
บังอรซ่อนใส่พาน
๑ เดือนสามสำเภา
ถ้าคู่อยู่เคียงกัน
๑ เดือนห้าหน้าร้อนจัด
เรื่องร้อนผ่อนเพทนา
๑ คำนึงถึงเดือนหก
งามสุดนุชฟเอย
๑ เดือนแปดวันเพ็ญเจ้า
รับศีลอย่างสีกา
๑ เห็นนวลครวญครุ่นคิด
ไปได้ก็จะไป
๑ ยามฝนคลเดือนสิบ
หาของต้องการปรุง
๑ เดือนสิบเอ็ดเด็ดแด่น
เห็นเรือไล่ถ้อย

พลต่อยอดน้ำเ็นดู
บุหรีให้ใจเหลือหาญ
หอมตระหลบดอกดวงมาลัย
ส่งมาให้ไม่วั้นวัน
มีใบชาชาติจุลัน
กลับให้เห็นเป็นปฤษฎา
เจ้าให้พัดด้ามจวมา
เพื่อพินดาไม่ละเลย
ทั่วทายกตามโคมเคย
ได้เห็นกันวันบูชา
ย้อมไปเข้าพระพรรษา
ด้วยเจตนาจำนงใน
กำเรบจิตต์วาบหวนไหว
โอบเอาจมพุ่มพวงพุง
เริ่มเข้าทพิญเจ้าจะหุง
มุ่งใจจิตต์ประดิษฐ์ประดอย
ยามกฐินทุกวันคอย
กลอยกลับเห็นเช่นแรกสม

๑ กิธรูปน่ารักเหลือ
 กิตเนตรจำก่อนคม
 ๑ ฤดูเดือนสิบสอง
 ขนलोंทองเทยวชล
 ๑ เชงแซ่เสียงเกร
 พาทย้องก้องกังวาล
 ๑ ทุกลาลอบเล็งลักษณ์
 ดูไหนไม่เทียบเทียม
 ๑ เดือนยี่พุทธญา
 สาวหนุ่มกำหนดนัด
 ๑ เรียมเตร่ตรวจทุกช่อง
 ว่าหวนदनแดยัน
 ๑ เชยวชาญกระดานตัน
 ถ้อย่ายกายอ่อนโอน
 ๑ แรมคำรำไห้หวน
 เคยเห็นเป็นอาจณ
 ๑ โอมอวดสวดสำเนียง
 ถ้ำเลิศเนิดโฉมงาม
 ๑ อ่อนหวานสารเสนาะ
 แจ้วเจอยใจจาบัลย์
 ๑ ห้าคำย่ำยามปลาย
 อยู่ใกล้จะใครจร
 ๑ เดือนแรมเหมือนเรียมค่าง
 แรมรสแรมพจนา

กิดนุ่นเนอน่าเชยชม
 ผมหอมชนรรสรศนธ์
 หนึ่งชายช้องแซ่เอ็งอล
 ยลผ้าปารাত্রีกาล
 ปานเรียมดีทรวงประหาร
 สารดูจ้องร้องเรียกเรียม
 ไม่พบพัศตร์เจ้างามแสงยม
 ร่วมรักเรียมรูปร่างรัต
 โยชิงเข้าชนแออัด
 ทศนาแห่แลหากัน
 ไม่เห็นน้องเนอนวลจันทร์
 หันเห็นทำชิงเข้าโยน
 โยกเขยกลคนหกไหน
 โดนคิดได้ตั้งใจถวิล
 แห่อัสวรย่ำยามยิน
 เข้าหงส์เห่เล่ห์ลมหราหมณ์
 ไม่เหมือนเสียงนางนงราม
 ยามเย็นเข้าเจ้าอ่านฉันท
 เพราะอักษรกลอนพาดพัน
 ทุกวันหวังฟังเสียงสมร
 แห่นารายณ์เร่งอวารณ์
 ไปรับเจ้าเกล้าคลอมา
 เรื่องรักเร่งแรมขนิษฐา
 แรมเห็นหน้านางนอนแรม ฯ

เห็บทเจ้าเซ็น

โคลง

๑ ตลเดือนมเหหรัเจ้า
มะห่นประปรานทวี่
ห่อนเห็นมึงมารศรี
เรียมลูปอกไล่ไล่

กาพย์

๑ ตลเดือนเรียมมเหหรั
เจ้าเซ็นสืวันวาร
๑ มเหหรัเรียมคอยเฝ้า
ลูปอกไอ้อาลัย

เซ็นปี ใหม่แม่

เทวให้

เสมอชีพ มานา

คู่ข้อนทรวงเซ็น ฯ

ขึ้นสองคำแขกตังการ

ประหารอกฟกฟุมนัยน์

ไม่เห็นเจ้าเศร้าเสียใจ

ลาดดล่ำกำสรวลเซ็น ฯ

ภาพยี่เห่เรือ

พระราชนิพนธ์

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เห่ชมสวน

โคลง

๑ นาเวศเคลอนคล้อย
ล่องกระแสนโนทยาน
เมื่อเหล่าพฤกษัตรีการ
หอมรินชื่นจิตต์ให้

ชลธาร

ถิ่นไม้

ดวงดอก

นกกิ่งคั่นหลัง ฯ

ภาพยี่

๑ นาเวศเคลอนคล้อยคลา
ชมไม้ในอุทยาน

๑ ช้องนางนางคลไ้
กลิ่นร่าเริงอบาย

๑ เห็นปรางติดต้นดิน

จากนางสาวสุขสบาย

๑ นางแย้มแฉรมนมสวัน

๑ ชนชมสมสุขสบาย

๑ เล็บนางอย่างเล็บน้อง

๑ บัดบองช่องชวนเรียม

๑ ลำเจียกกลีบนวลอ่อน

ผิว่องต้องตาชาย

๑ รสสุคนธ์ส่งกลิ่นกลบ

เรือชายใกล้กาหลง

ล่องลอยมาตามชลธาร

๑ บานเกลอนกล่นหล่นเรียวราย

๑ คิทราม้วยเคยสรงสยาย

๑ ไม่วายว่างห่างหอมเลย

๑ เหมือนพชนชิดชมเชย

๑ เลยชมปรางต่างโฉมฉาย

๑ พุกถันน้องยมพราย

๑ วายสวาทนักรกกรมเกรียม

๑ เหลืองดูจทองหาไหนเทียม

๑ เห็นรอยติดคิดไม่หาย

๑ เหมือนสรสมรแม่แต่งกาย

๑ หมายรักน้องป้องจิตต์จาง

๑ เหมือนน้ำอบโชลมองค์

๑ คิดโฉมยงเจ้าตามมา

๑ กล้วยไม้พันไม้ดัด

อายอบสบนาสา

๑ กลิ่นแก้วแก้วกลิ่นชัด

นามแก้วดอกแก้วก่อ

๑ ดอกแก้วศรีชาวพ่อง

ขาวเหลืองเรืองเรืองไส

๑ พุดทชาติดาษคั่นดก

มลิดอกออกแถมกัน

๑ พุดทชาติแถมมลิ

ร้อยกรองต้องจิตต์เรียบ

๑ ไม้ดอกออกต่างต่าง

คิดความยามบังอร

๑ สาวหยุดชนพันร่ว

สาวหยุดสาวนำวพวง

๑ ส่าเหล่าเข้าแถมด้วย

เมานุชสุดสวาทหมาย

๑ รักเร่เร่ร้างรัก

จากน้องต้องจำจน

๑ กระฐินส่งกลิ่นเกลยง

จำพรากจากจรทาง

๑ ช่อนชู้รื้อช่อนชัก

ชายใดในแผ่นดิน

เป็นพวงพิศเพริศพรายดา

พากลิ่นน้องล่องมาฤา

พระพายพัดรำเพยกระพือ

แก้วเนตรพันใช้ใคร

ไม่เหมือนน้องต้องคิดใจ

ในแหล่งหล้าหาไหนทัน

กอก้านปรกประเกี้ยวพัน

หวนหวนนุชสุดกรมเกรียม

น้องช่างวิหาไหนเทียม

วางให้พข้างทนอน

หลากหลายอย่างดุอรชร

เจ้าผูกไม้ให้เสียบทรวง

คิดพันพัวด้วยดอกดวง

สาวหยุดหน้อยคอยพี่ชาย

เหล่าแถมด้วยหนึ่งเมามาย

ร้ายกว่าเหล่าเผ้าทุกข์ทน

เล่ห์เรียมหักรักเร้น

ผลกรรมพรากจากน้องนาง

คิดพางเพียงจากจำจา

ทั้งน้องไว้ไกลกระฐิน

ช่อนชาวยรักเรียมจากถวิล

คิดเชยน้องต้องเคืองกัน

๑ ชมไม้มาตามทาง
พริ้นพริ้นหวั่นจิตต์ครัน

๑ แม้นแม่มาทับพี่
ข้มเขอนไม้เขอนเฉย

ให้คั่นนางทุกวี่วัน
ผันพัคตร์ไปไม่ล้มเลย

จะชวนชู้ชักชมเชย
เลยชมเล่นเช่นเคยชม ๆ

เห่หมนก

โคลง

๑ เรียมร่ำรำกน้อง
เคยกระกองบังอร
ยลเหล่าทิดาการ
นิก^ขเมื่อยามกอดเกอ^ข

นวลสมร แม่เฮย
อุ้น^ขเนอ
กก^ขคู่ เคียงแฮ
เกศแก้วกับกร ๆ

กาพย์

๑ เรียมร่ำคร่ำครวญคราง
บักขาน่าเชยชม

๑ โนรีสีปานชาด
เหมือนนุชนฤมล

๑ สาลิกาจับกิ่งแก้ว
เหมือนเสียงเจ้าโฉมฉาย

๑ พรีาบทพิลาปรีา
จากพราภเหมือนพราภขวัญ

๑ นามนกขอรังนาน
นางนวลนีกนวลจอม

๑ เบญจวรรณวันจากเจ้า
เค้าโมงโมงไคนาง

โดยแถวทางท่องเถอนพนม
แซ่เสียงขรื่องร้ององอล
งามประหลาดน่าฟังยล
ห่มสีสวาดบาดตาชาย
ส่งเสียงแจ้วจับโสดหมาย
พริ้งไฟเราะเสนาะกรรณ
เหมือนน้องคร่ำครวญจาบัลย์
เนตรพิไ้ให้เกรียมกรอม
เหมือนรักราญนานถนอม
กรอมจิตต์ตรึกนีกนวลนาง
กำสรดเศร้าแทบวายวาง
จักคั่นแอบแนบนิทรา

๑ ดอกบัวดูบัวเจ้า
นกแก้วดั่งแก้วตา

๑ สัตวาวนไต่เต้า
ห่อนเห็นนกพาที

เคลื่อนคลั่งเกล้าเต้าบุษบา
มาราร้างห่างสมศรี

ไปแจ้งเจ้าเรียมทุกซ์ทวิ
รอบอกดั่งพังดวงแด่ ฯ

เพิ่มไม้

โคลง

๑ แสนถวิลหวนหวนด้วย
พลางระเมียรพฤกษา
เรียงร่นรุกขผลา
ไปบ่ส่างโศรกสร้อย

วนิดา

ช่อช้อย

ดอกดก

สุดว่างอาดูร ฯ

กาพย์

๑ เฉอปรางเปรียบปรางเจ้า
สลัดไฉโยยุพินทร

๑ สท่อนสท่อนทรวง
กระทุ้มดั่งทุ้มกร

๑ สุขกรมไปกรมสุข
ต้นโศกเหมือนเรียมศัลย์

๑ รักปามาช่อพ้อง
สลาถึงเล่ห์สลา

๑ ไม้เกดเหมือนเกศเจ้า
ขานางอย่างน้องกราย

๑ ระกำหนามระกะ
ไม้จากเหมือนจากจำ

หอมรสเร้าร่นรวริน
สลัดได้ให้อารณ์

ทุกซ์ระดวงแทบม้วยมรณ์
ตอกร้าคร้าครวญศัลย์

กรมแต่ทุกซ์ทุกซ์วัน
โศรกสอนกล่นนาตา

กับรักน้องนงค์พงา
น้องเจียนไว้ให้พี่ชาย

กล่นรุ่งเร้าวนอบอาย
ข้างเืองกรัดจรีดทำ

เหมือนนุระเรียมระกำ
เพราะจากเจ้าเฝ้าทุกซ์ทน

- ๑ ขงโคคิดคู่ขงษ์
นางแย้มจุเรียมชล
- ๑ ลำนวนนวนหอมชน
นมสวันเล่ห์บัวงาม
- ๑ กระฐินกลิ่นหอมกลบ
อินทนิกลิ่นตระการ
- ๑ พิกุลนุกลิ่นชน
หล่นกลาดดาษภูวดล

โหมอนงก้นถมล
น่องแย้มยมพรมพรายงาม
เหมือนรสรนุชนงราม
บงกชเจ้าลำเภาพาน
เช่นน้ำอบสุดามาลัย
เช่นเกศเจ้าเกล้าสุวคนธ์
รวรระรณชนกระมล
กลั่นไว้ให้เรียมชม ฯ

เห่หมโหม(๑)

โคลง

- ๑ ยลพัคตร์ผิวผ่องเพียง
สบเนตรย้งคมศร
ฟังเสียงสุดอวรณ์
งามท่วนล้วนลักษณล้ำ

ศศิธร
บาดชา
หวังสวาท
แหล่งหล้าหาไหน ฯ

กาพย์

- ๑ ยลพัคตร์ผิวผ่องผุด
สบเนตรเนตรย้งศร
- ๑ พิศขนางวงดั่งวาด
พิศปรางปรางน่าชม
- ๑ พิศโอฐโอฐแฉล้ม
ด่าขลั้ยับเป็นมัน
- ๑ พิศกรรณกรรณบางเรียบ
พิศศอศอรหง

งามบริสุทธิ์เล่ห์จันทร์
รอนจิตชาลาเหลือคม
นาสิกผาดพองามสม
ปรางทองเปรียบไม้เทียบทัน
ยามยมแย้มเห็นรายพัน
ผันพัคตร์เขอนเอนอายองค์
งามทัดเทียบกลีบบุษบง
ทรงงามสรรพรับอัญชา

(๑) เดิมมีแต่เห่หมโหมนับบทเดียว และไม่มีโคลงมีตั้งแต่กาพย์ไปเท่านั้น

- ๑ พิศณันถันเตงตั้ง
คล้ายคล้ายนัยนา
- ๑ พิศกรอ่อนโอนหยัด
กรัดกรายชายกระบวน
- ๑ เอวอ่อนท่อนเพลากลม
ผิวผ่องดังทองพราย
- ๑ พิศพัคตร์ตลอดบาท
ขอต่อน้องอายเหนียม
- ๑ กล่าวคำช้าอ่อนหวาน
เสนาะเสียงเจ้าพาที
- ๑ พม่นพหามาต
แม่นได้เจ้าทราวม้วย

งามดุจดังประทุมมา
น้ำใคร่ต้องลองเลียมลวน
งามนวลที่สนขานวล
ชวนจิตตพณมาดหมาย
สูงต่ำสมพอควรกาย
สายสุดสวาทบาดตาเรียม
งามผุดผาดหาไหนเทียม
เรียมรักเจ้าเท่าชีวิต
เพราะเปรียบปรานเพลงดนตรี
จับจิตตจงบลงฤทัย
คิดหวังสวาทจำนงใน
ไม่เห็นห่างจางรักเลย ฯ

กาพย์เห่เรือ

พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์^(๑)

ทรงเมืองานพระบรมราชาภิเษกสมโภช พ.ศ. ๒๔๕๔

เห่ชมเรือ

โคลง

๑ พระเสด็จยุดยาตรชน^๕
พร้อมพร้งพลนาวา
ถวายนันทิยहरษา
เรือกระบวนต้นข้อม^๕

พลับพลา
แวดล้อม
สันแต่่ง
เห่ข้อมพายถวาย ๑

กาพย์

๑ พระเสด็จยาดรยั้งยับ^๕
พร้อมพร้งพลนาวา

๑ โสมนัสจัดถวายลำ
แต่่งไฟพายลง

๑ สุพรรณหงส์ทรงพู่ห้อย^๕
เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์

๑ ผางจัดประภัสสรไชย
ลายเด่นเห็นดังคุณ

๑ เรือนันตนาคราช^๕
ปากอ้าเขยวตาพราว

๑ บุษบกบัลลังก์ลอย
แสงไฟส่องแสงฉาย

ขึ้นประทับบนพลับพลา

มาน้อมเกล้าเฝ้าบาทบงสุ^๕

เรือจ่านาทนึ่งทรง

ส่งเสียงถวายพายเพียงบิน

งอนชดช้อยลอยหลังสินธุ์

บินแต่ฟ้ามาสู่บุญ

หลาววงละไมแลอ่อนละมุน

ท่องดำล้นขับทองวาว

กลาดหัวเสียดตัวเหยียดยาว

รวานาคราชอาศน์นารายณ์

สุกสัพลอยงามพรางพราย

พายขนล่องร้องถวายพร

(๑) ขณะนั้น ดำรงพระยศเป็น สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์

๑ พระยศให้ยิ่งยง

พระเดชกัณฑ์ศักร

๑ พระองค์ทรงเฉลิมฉัตร

ประชาชีต่างปรีดา

๑ ดนตรีมโหรี

ให้อีกกึกก้องไพยม

๑ กริยาพละนาเวศ

เหิมหน่นชนกระมล

พระเกียรติจงเกริกดินดอน

พระคุณเด่นพันเกศา

เป็นศรีสวัสดิจอมขัตติยา

สมโภชเจ้าฉาวครันโครม

ก้องกาหลพลเห่โหม

โสมนัสชื่นรื่นเรืองพล

ฉลองพระเดชคุณเจ้าตน

ขลมาจนาสารพณมี ฯ

ภาพยี่เห่เรือ

พระราชนิพนธ์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

เห่ชมกระบวนเรือ

โคลง

๑ ปางเสด็จประเวศห้วง
ทรงมหาจักรี
พริ้งพร้อมยุทธนาวิ
เสียงอธกทวาท้อง

ชลธิ
เกียรติกิจ
แห่นแห
ถนัดอ่าวสยาม ฯ

ภาพยี่

๑ พระเสด็จโดยแดนชล
มหาจักรี

ทรงเรือต้นงามสดศรี
เกียรติกิจท้องสาคร

๑ นาวารายุทธ
แห่ห้อมจอมนคร

อุตุลุดแลสลอน
ราจะรอนริปูเปลือง
สีสลับขาวแดงเหลือง

๑ ชงทิวปลิวระยับ
อันธงพระทรงเมือง

เหลืองอร่ามดงามตา

๑ ชงตรามหาราช
รูปครุฑะราชา

ผ่องผุดผาดในเวหา

๑ ชงแดงดั่งแสงชาติ
บอกตรงธงแผ่นดิน

อ้าปากกว้างท่าทางบิน

๑ จักรินาวิราช
สง่าราวอาภรณ์

ลายข่างกาจก่องกายิน

๑ ใหญ่กว่านาวาสรรพ
บรรดานาวาไทย

ถนัดสยามอันงามอน

ทิพอาสน์องค์ภูธร

เพื่อประดับทัพเรือไทย

ในกองทัพพลไกร

ในบัดนี้ไม่มีทัน

๑ ปืนไฟใหญ่ประเภท

สามารถอาจเหี้ยนหัน

๑ อักษรหกปอนด์หนัก

เตรียมอยู่สู้ศึกแขง

๑ พาลั้งทวิป

เรือบนยืนยุทธ์ยัง

๑ เรือแรงกำแหงยุทธ

คอยสู้ศัตรูพาล

๑ สู้ครพครองเมืองศรี

เรือบนยืนยุทธ์ไกร

๑ สूरียมณฑลกล้า

หาญต่อบ่รอเกณฑ์

๑ เรือเสื่อทยานชล

ก้นกล้าในสาคร

๑ เรือเสื่อคำรนสินธุ์

จู่โจมและโถมถา

๑ อีกเรือเตอร์ปโต

ว่องไวไล่ย่อนแย้ง

๑ กระบวนลั่นแล่นล่อง

อริก็คุกใจ

สิ้นวเสษสุดแขงขัน

ผันหน้าสู้ศัตรูแรง

ก็พร้อมพรั่งศึกดกำแหง

แย่งยอยุทธ์สุดกำล้ง

รับแล่นตามงามเงอนขลัง

ดังกระบี่พาล้าหาญ

มกุฎราชกุมาร

ผู้ยออุดมกุฎไทย

สุรนาวีมั่งชิ่งไชย

เหมือนพญาพานะเรนทร์

นาวากลาดลาดตระเวน

สือกสู้รปุรอน

พิฆาฏพลริปูสยอน

บ่ย่อหย่อนยุทธนา

พิฆาฏภินอริพลา

กล้าประยุทธ์จนสุดแรง

วังโรรีพีเท่าแขง

ยักย้ายลอดคอดเอาไชย

ไปแทบท้องชลาลัย

จิตต์จักสู้ศัตรูพาล ฯ

เพิ่มพระนคร

โคลง ล่องลอยในน่านน้ำ

๑ จากเทพนครคลา

ชมวังสพรั่งปรา

ชมนครเขตต์เค้า

เจ้าพญา

คลาดเต้า

สาทรัน

เงอนแมนเมืองราม ฯ

ภาพ

- ๑ ล่องลอยในน้ำ
- จากกรุงเทพมหานคร
- ๑ ค่อยเลื่อนเคลื่อนนาวา
- ใช้จักรล่องนที
- ๑ เหลือบแลชะเง้อพิศ
- เคยเที่ยวลัดเลี้ยวชม
- ๑ ชมวังดั่งวิมาน
- เพลินพิศไพจิตรสร
- ๑ สลั่งปรางคัมหัต
- อัมพรสถานสม
- ๑ สถานวิมานเมฆ
- อภิเชกดุสิตภิน
- ๑ ดำหนักถ้ำนักดา
- ที่พระอวตาร
- ๑ สะพรั่งวังอนุช
- ปารุสก์สุดเพลินตา
- ๑ ดำหนักพระชนนี
- อยู่ทางบ่ห่างไกล
- ๑ นาวาผ่านนิเวศน์
- พินิจพิศเพลินตา

วิเศษล้ำเจ้าพญา
นครราชธานี
จากน้ำท่าวาสกรี
นาวาเลื่อยเนือตามลม
ดุสิตวนารมย์
ดมบุบผาสารพัน
ถิ่นสถานมัจฉวัน
พะงามเนตรวิเศษชม
อนันตสมาคม
เป็นสถานพิมานอินทร์
เอกาสน์โอ้อั่วโกสินทร์
โอบยขององค์ภูบาล
จิตรลดาโรฐาน
ตำราญรมย์ภิรมยา
ผู้ทรงสุดเสนาหา
สวนกุหลาบปลาบปลื้มใจ
มีนามว่าพญาไท
ใกล้ดุสิตวนาภา
พระทรงเดชจอมประชา
ตระการตรุดูเลิศดี

๑ สลึงปรำงค้ปรำสาท
รยั้บจั้บรพี

๑ ปรำสาทราชฐาน
ยงยอศอดสลอน

๑ จักรั้พระทั้น้
สำราญสถานสม

๑ ดุสัิตปรำสาทตั้ง
พื้มานรั้ถยา

๑ มณเฑั้ยรเสถั้ยรศั้กค้
เคั้ยงโกถั้ค้อไฟศาล

๑ ฝ้ายหน้าสง่าสน
พระโรงกวนั้ย

๑ อารามวัดพระศรี
มงคลมหาสถาน

๑ อันกรุงรุ่งเรืองกัิตค้
เล็ศลั้วนชวนจิตต์ชม

๑ ถนนสถลมารค
รุ่งเรืองดังเมือ่องราม

ประกอบมาศมณั้ศรี
สีสว่างกลางอัมพร

อวตารสโมสร
ยอนยั้วพ้านันนิยม

สามยอดตั้งตรูตาชม
สถัิตถั้่นปั้นนรา

พระมนงกะศีลา
อุดมอาสนั้ราชฐาน

จักรพรรดิพื้मार
ทักษัณท่สุชาลั้ย

อมรินทร์วินั้จณั้ย
ธประศาสนั้ราชการ

รัตนศาสดาการ
ปู้ชนั้ยทั้นิยม

ท่สถัิตพิโรดม
สมเกั้ยรตเลอ่องเมือ่องสยาม

อั้กคลอ่งหลากถั้วนแล่งาม
จักรพรรดิณั้ตรั้สากล ๗

เห้ชมทางไปปากน้ำ

โกลง แล่นเรือมาแ่่มชั้
๑ แลเหล็อบเหล็ยวหลังแล
ใจโยนประหนั้งแพ
ลมนเอ็ยระเรอ็ยสร้าน

ตามกระแส
ไฝ่บ้าน
โดนคลั้น
จิตต์เศร้้าหาศรึ ๗

ภาพ^๕ เรือ^๕ เรือ^๕ เรือ^๕ ลอย^๕ ล้า
 แล^๕ เหลือบ^๕ เหลียว^๕ หลัง^๕ แล
 ๑ เรือ^๕ นแพ^๕ แล^๕ สะ^๕ พรัง^๕
 แปะ^๕ โยน^๕ โยน^๕ เหมือน^๕ ใจ
 ๑ ผ่าน^๕ หน้า^๕ วัตร^๕ อรุณ^๕
 ขอบ^๕ ญการ^๕ ญพา^๕
 ๑ ขอ^๕ ย่า^๕ ให้^๕ เข้า^๕ ศึก^๕
 สามารถ^๕ อา^๕ จิน^๕ พัง^๕
 ๑ ผ่าน^๕ ทาง^๕ บาง^๕ คอ^๕ แหล^๕ ม
 แหล^๕ มหลัก^๕ จัก^๕ หา^๕ ไหน^๕
 ๑ ปาก^๕ ลัด^๕ ตัด^๕ วัฏ^๕
 วาร^๕ ลัด^๕ ตัด^๕ ทาง^๕ จร^๕
 ๑ ขาม^๕ มอง^๕ ช่อง^๕ นน^๕ ทรีย^๕
 หลัง^๕ คา^๕ เคา^๕ หา^๕ ใน^๕
 ๑ เห็น^๕ เสว^๕ วิทุ^๕ เตะ^๕
 ถนัด^๕ อัส^๕ จรรย^๕
 ๑ ดู^๕ รว^๕ กับ^๕ สอง^๕ จิต^๕ ต์
 เหมือน^๕ ตาร^๕ รัก^๕ ตา^๕ ชาย^๕
 ๑ ผ่าน^๕ บ้อม^๕ เสือ^๕ ส้อน^๕ เล็บ^๕
 โบ^๕ ราน^๕ ทาน^๕ ตั้ง^๕ ไว้^๕
 ๑ ยิง^๕ เบ้ง^๕ เฝง^๕ กลาง^๕ น้ำ^๕
 อนิ^๕ จา^๕ มา^๕ บัด^๕ ดัน^๕
 ๑ ฝ^๕ เสือ^๕ สม^๕ ทุ^๕ บ้อม^๕
 ยิง^๕ ปน^๕ ครัน^๕ ครัน^๕ ดัง^๕

ตาม^๕ สาย^๕ น้ำ^๕ ฤ^๕ กกระ^๕ แส^๕
 ใ^๕ ฝ^๕ ถึง^๕ บ้าน^๕ สร^๕ วั^๕ น^๕ โศ^๕ ก^๕ ใจ^๕
 คล^๕ น^๕ โคน^๕ ฝ^๕ ง^๕ ก็^๕ ก^๕ วั^๕ ด^๕ ไ^๕ ก^๕ ว^๕
 เร็^๕ ม^๕ ฝู^๕ ใ^๕ ฝ^๕ ถึง^๕ เคา^๕ หา^๕
 เคา^๕ ทำ^๕ บ^๕ ญ^๕ ญะ^๕ บ^๕ ุชา^๕
 ให้^๕ ข^๕ ้า^๕ ส^๕ ม^๕ อ^๕ ร^๕ ม^๕ ณ์^๕ ห^๕ ว^๕ ง^๕
 ฝู^๕ ฝ^๕ ล^๕ ก^๕ ก^๕ าจ^๕ ก^๕ ำ^๕ ล^๕ ง^๕
 พ^๕ ระ^๕ ป^๕ ร^๕ ำ^๕ ก^๕ ส^๕ ร^๕ ิ^๕ ฐ^๕ ำ^๕ น^๕ ใ^๕ ทย^๕
 ข^๕ ้อ^๕ บ^๕ ำ^๕ น^๕ แ^๕ น^๕ เ^๕ น^๕ ี^๕ บ^๕ ด^๕ ว^๕ ง^๕ ใจ^๕
 เ^๕ ม^๕ ือ^๕ น^๕ แ^๕ หล^๕ ม^๕ ค^๕ ำ^๕ เจ^๕ ำ^๕ ร^๕ ำ^๕ ว^๕ อน^๕
 ทาง^๕ น^๕ ที่^๕ ส^๕ ู่^๕ ส^๕ ำ^๕ ค^๕ ร^๕
 ด^๕ ล^๕ ส^๕ ู่^๕ เจ^๕ ำ^๕ ต^๕ ต^๕ เ^๕ ร^๕ ำ^๕ ใจ^๕
 เ^๕ ็น^๕ ฐ^๕ ำ^๕ น^๕ อย^๕ ู่^๕ ไ^๕ กล^๕ ๆ^๕
 น^๕ ค^๕ ร^๕ ย^๕ ว^๕ น^๕ ข^๕ ว^๕ น^๕ จ^๕ ิต^๕ ต^๕ ฝ^๕ น^๕
 เ^๕ น^๕ ของ^๕ เ^๕ ล^๕ ิ^๕ ส^๕ ป^๕ ระ^๕ เ^๕ ส^๕ ะ^๕ วิ^๕ ฐ^๕ ุ^๕ คร^๕ น^๕
 พ^๕ ุด^๕ ก^๕ น^๕ ได้^๕ ไ^๕ ม^๕ ี^๕ ส^๕ าย^๕
 มิ^๕ ติ^๕ ร^๕ ต^๕ ่อ^๕ มิ^๕ ติ^๕ ร^๕ ก^๕ ิด^๕ เ^๕ ม^๕ ือ^๕ น^๕ ห^๕ มา^๕ ย^๕
 ตา^๕ เ^๕ ็น^๕ ร^๕ ัก^๕ ป^๕ ระ^๕ จ^๕ ก^๕ ษ์^๕ ใจ^๕
 น^๕ ึก^๕ น^๕ ำ^๕ เจ^๕ ื^๕ บ^๕ ด^๕ ว^๕ ง^๕ ห^๕ ทั^๕ ย^๕
 ให้^๕ เ^๕ ล^๕ ึ่ง^๕ เ^๕ ห^๕ มา^๕ ะ^๕ จ^๕ ำ^๕ เ^๕ พ^๕ ะ^๕ ด^๕
 ไ^๕ ม^๕ ี^๕ ฝ^๕ ิด^๕ ล^๕ ำ^๕ ฤ^๕ ก^๕ น^๕ ำ^๕ ว^๕
 บ^๕ ้อม^๕ ป^๕ ร^๕ ก^๕ แ^๕ หล^๕ ห^๕ ก^๕ พ^๕ ง^๕
 ห^๕ น^๕ ง^๕ น^๕ น^๕ ย^๕ ้อม^๕ ทุ^๕ แ^๕ ้ง^๕ ข^๕ ล^๕ ง^๕
 ก^๕ ำ^๕ น^๕ บ^๕ ้อง^๕ ค^๕ พ^๕ ระ^๕ ท^๕ ร^๕ ง^๕ ส^๕ ร^๕

- ๑ สมุทรเจดีย์
เอี่ยมโอสโมสร
- ๑ นาวามายังหยุด
คูเมืองรุ่งเรืองร้าน
- ๑ เรือรอพอเวลา
ก็เลื่อนเคลื่อนคลาไคล
- ๑ ลมเนอยเรอยเรอยพา
รินรวยราวมวยผม
- ๑ ลมพัดไม่จัดจ้าน
เหมือนขามเจ้าทราวม้วย
- ๑ อากาศสอาดโปร่ง
แต่จิตต์คิดถึงศรี

บุชนีย์ประณมกร
กลางวิมลชลธาร
ยังสมุทรปราการ
ตลาดของที่ต้อใจ
น้ำขนมามากพอไป
ไปสู่ท้องทะเลม
กล่นบวบผามารวบรวม
ที่เคยดมชมชื่นใจ
พอประมาณไม่แรงไป
พัดรำเพยเชยฤดี
สบายโล่งกลางวารี
จิตต์จึงเหงาเศร้าอาดูร ฯ

เห็นมปลา

- โคลง ๑ ผูกปลาตาตาท้อง
ดูชาติมัตสยาปวง
ยิ่งดูยิ่งไทรมทรวง
โอ้คนึงถึงเจ้า
- กาพย์ ๑ ผูกปลาตาตาท้อง
ดูชาติมัตสยาปวง
๑ ยิ่งแลชะเง้อพิศ
ราวปลามาแสรงเหยย
- ๑ ปลาหูชอดูชวน
คำนึงถึงแก้วตา

ทะเลหลวง
คู่เกล้า
แสนโสก
จิตต์ว่าเหว่ถวิล ฯ
ว่าเยกลื่อนกลาดทะเลหลวง
เคียงคู่เกล้าเข้าชวนเชย
ยิ่งเศร้าจิตต์นิจจาเอ๋ย
ให้เรียมเศร้าเหงาวิญญา
หวนคำนึงถึงเคหา
พธุน้อยผู้กลอยใจ

๑ กุเราเข้าวนจิตต์
 เราอยู่คู่พิสมัย
 ๑ เน้ออ่อนอ่อนแต่ขอ
 นวลจันทร์ช่อนวลจันทร์
 ๑ กะพงเปรียบพงษ์
 ห้างเจ้าเฝ้าทอแท้
 ๑ โลมาว่ายล่อ
 วานมาหานงราม
 ๑ ตาเดียวลดเลยวล
 เรือร้างห่างแก้วตา
 ๑ ฉลามตะกรามเหลือ
 คุณ่ายชายช่างเกี้ยว
 ๑ ฉลามอันหยาบหยาบ
 นื่องเราเจ้าคงเนย
 ๑ นางนวลนกกทะเล
 นางนวลเปรียบนวลนื่อง
 ๑ คุณกแสนฉลาด
 ร่อนเร่เห้นไป
 ๑ เปรียบปลาเหมือนเรือดำ
 แล่นลอดดอดมาดี
 ๑ นางนวลบินลอยล่อง
 ไวเจียวเฉียวโฉบปลา
 ๑ คุณกนกโฉบปลา
 สามารถอาจสังหาร

คิดถึงมิตรชิดทัก
 เราทั้งสองครองคู่กัน
 ๑ เปรียบเนืองนางสวรรค์
 ไม่นวลเท่าเจ้านวลแข
 อันแออัดในดวงแด
 เหมือนนกกพงดงหน้าหนาม
 พอเห็นได้ไถ่ร้าง
 ทรมสงวนชวนนางมา
 กิ่งดักว่าพยา
 ส่องตาแลแพ้ตาเดียว
 ว่ายตามเรือรวดเร็วเจียว
 เทียวคอยมองหาช่องเซย
 เสี้ยที่ราบละเจ้าเอ๋ย
 มิให้ขู่ชิงคู่ครอง
 บินร่อนเร่เห้นมอง
 นกฤท่าเจ้านวลไย
 เหมือนนกกาศยานไคล
 เทียวตรวจดูหมู่รี้
 เดี่ยวไถ่สำครศรี
 เรือดำใหญ่ได้บังครา
 มองถนัดมัตสยา
 ไปกินเล่นเป็นอาหาร
 ก็เหมือนนกกาศยาน
 เรือไถ่น้ำระย้าไป

- ๑ อำนกวิหคหาญ
ช่วยถือหนังสือไป
- ๑ พีราบเขาเลียงไว้
นางนวลชวนเชิญมา
- ๑ กระไรช่างใจดำ
แตกจ้านิจาเอ๋ย
- ๑ คำนึงถึงเจ้าพี่
เรศร้างห่างเหินชม

เราขอวานบ้างเป็นไร
ถึงเรือนเจ้าเขาวพา
เขาก็ใช้ถือสารา
เป็นทูตาถึงนวลเชย
ไม่ฟังคำเราบ้างเลย
เหมือนเพลิงรุ่มสุมอกกรม
ราวไฟจ่ออารมณ์
ว่าเหวจิตต์คิดถวิล ฯ

เห่ชมชายทะเล

- โคลง สี่ซังซังซ้อแล้ว
๑ อย่าโกรธพี่จริงจัง
ตัวไกลจิตต์ก็ยัง
เสน่ห้สนิทน้อง
- กาพย์ สี่ซังซังแต่ซ้อ
๑ ขอแต่แม่ดวงใจ
ตัวไกลใจพี่อยู่
ห่างเจ้าเฝ้าแลหลัง
- ๑ บางพระนักรถึงพระ
แต่งตั้งยังสถาน
- ๑ ผ่านทางบางปลาสร้อย
นักร้อยสายเพ็ชรทอง
- ๑ บางนบุรีงาม
แลท้องทะเลวน

อย่าซัง
จิตต์ซ้อง
เนาแนบ
นิจโอ้อาดูร ฯ

เกาะนั้นฤจะซังใคร
อย่าซังซังพี่จริงจัง
เป็นคู่น้องครองยืนยัง
ตั้งใจดีมิตรสमान
บุชนัยที่สักการ
แทบห้วนอนขอพรครอง
จิตต์ละห้อยละเห่หมอง
คล่องศอเจ้าเข้ากระมล
อันออกนามว่าเมืองชล
ชลนัยน์ไหลลงธาร

๑ อ่างหินนี้ก่ออ่างหิน
 โอ้ว่ายุพาพาล
 ๑ เรือผ่านเกาะกระดาด
 จะเขียนสาราจิน
 ๑ ถึงอ่าวพุดซาวัน
 คิดถึงพุดซาเจ้า
 ๑ คลุกพริกกับเกลือดี
 เสริ้งงานกลับบ้านมา
 ๑ ครั้นถึงทุ่งไก่อ่เตย
 นกขามเจ้าทรมว้ย
 ๑ เเค่ผ่านร้านดอกไม
 เคยชวนโฉมยุพิน
 ๑ เกาะขอเหมือนขอเจ้า
 แสร้งขอบมิควร
 ๑ เข้าถึงสี่ตะหีบ
 นกขามเจ้าทรมชม
 ๑ ขบวนเรือประพาส
 ขงขังดงหนังกอย
 ๑ จอดห้อมล้อมเป็นวง
 ดูเหมือนเดือนสง่า
 ๑ ดูปลาทูทางรำพึง
 นกนักรูสีกราว
 ๑ แม่่มสีกสงคราม
 จำพรากจากทรมว้ย

ที่ยุพินเคยสนาน
 จะอ้าววังริมอ่างหิน
 แม่สามารถจะพึงกิน
 ตนาส่งถึงนงเยาว์
 ริกริกสนั่นสือกเรา
 เคยเก็บไว้ให้พยา
 ไว้ให้พจิมพุดซา
 พอได้ลิมชิมชอบใจ
 ยิงละเหี้ยละห้อยไป
 ปรงแกงไก่ให้พกิน
 กียิงไฟใจถวิล
 ชมดอกไม้ที่ในสวน
 ยุพเยาว์นงคั่นวล
 เพราะนมเนอเหลือเลิศชม
 ธิบลบลหนักคณลม
 จัฒาจบลงหีบน้อย
 ดูดาตาสกลาดเกลอนลอย
 จะต่อสู้อัศัทรูพลา
 รอบเรอองค์พระราชา
 อยู่ท่ามกลางหว่างหมู่ดา
 นิ่งค่านิ่งถึงเนอขาว
 ไปงานศึกพิลึกใจ
 ถึงสยามในวันใด
 ไปต่อสู้อัศัทรูพลา

- ๑ เกิดมาเป็นชาวไทย
รักเจ้าเขาวมาลย์
- ๑ จะยอมให้ไพร่
เช่นนั้นเสียใจไ
- ๑ เพราะรักประจักษ์จริง
จงรักภักดีมา

ต้องทำใจเป็นทหาร
ก็จำห้กรักไป
เหยียบย่ำแผ่นดินไทย
ไม่รักชาติศาสนา
จึงต้องทงเจ้าแก้วดา
อาสาต้านราญริปู ฯ

เห่ครวญ

- โคลง รอนรอนอ่อนนอกโอ
- ๑ สร้อยพระมัตถลง
ยามมิดชิดเย็นองค์
ยังตรึกนึกถึงแก้ว
- กาพย์ รอนรอนอ่อนนอ้ออึ้งคต
- ๑ มีดมนสนธยา
 - ๑ ชะแฉ่งแลเทือกเขา
รำพึงคำนึงไป
 - ๑ ดึกแถวเป็นแนวข้าง
สว่างกระจ่างวาม
 - ๑ อีกตามถนนหลวง
สว่างกระจ่างแจ้ง
 - ๑ ยามเย็นเคยเห็นคน
นารัทคมสัน
 - ๑ ผ้าม่วงสีช่วงโชติ
เสื้อแพรแลดอกลาย

อึ้งคต
หมดแล้ว
วายพัด
พี่เศร้าทรวงสัลย์ ฯ
ตะวันลงลับเหลี่ยมผา
พามืดมัวทั่วดวงใจ
เป็นเงาเงาอยู่รำไร
ชวนให้นึกถึงดีกราม
ถนนทางนครงาม
ด้วยไฟฟ้าอำเอยมแสง
ไฟฟ้าดวงรุ่งเรืองแรง
แสงสว่างราวกลางวัน
ขึ้นรถยนต์ขับอวดกัน
ต่างขันแข่งแต่งยวนชาย
เหลืองแดงโรจน์สีหลากหลาย
ผ้าแพรห่มล้วนสมสรวย

- ๑ หน้านวนนวนแต่น้อย
- อาการช้อนแถมด้วย
- ๑ ดูใครไม่ขึ้นจิตต์
- ดูพลางทางจับตา
- ๑ ตาดำจำแก้วพี่
- พันขาวดูราวชม
- ๑ หนังสือฤาเจ้ารู้
- ประเสริฐเลิศนารี
- ๑ กิจการในบ้านช่อง
- ทุกสิ่งยอดหญิงล้วน
- ๑ ไม่เหมือนหญิงบางคน
- มัวมุงย่งแต่งสาร
- ๑ สำแดงแต่วิชา
- ย่งนักชักพันเพื่อน
- ๑ นื่องปลื้มตลาด
- ข้างชวนและชวนขั้ว

แหม่มช้อยสมกับผมมว
 แว่ววับวับพอจับตา
 เทามิ่งมิตรวันนิดา
 ชายตารักชักตาชม
 พอสมดึกกับสัสม
 แก้วมุกดาน่ายินดี
 พอควรอยู่แก่สตรี
 เจ้าไม่ทิ้งสิ่งทควร
 เจ้าข้าของสันทั้งมวล
 จะขยันหมั่นการงาน
 สารสวัสดิ์ไม่เข้าการ
 จนลืมนงานการบ้านเรือน
 หนังสือบ้านจนแซะเชอน
 พุงสร้านไปจนไร้ผิว
 แสนสามารถในการครัว
 ให้พชมลมาอาหาร ๑

เพิ่มเครื่องว่าง

โคลง

๑ เข้าต้มอมรสเปรี้ยว
 เนอนกน่มระคน
 ร้อนร้อนตักหลายหน
 รสหลากหลายรสเรา

เค็มปน
 ผักเคล้า
 ห่อนเบอ
 เร่งให้ไฟกิน ๑

ภาพย์^๑ เข้าต้มอมรสเปรี้ยว

เนอนกน่มระคน

๑ เข้าต้มเนอโคกลัว

มันเทศวิเศษมี

๑ สาकुเม็ดใหญ่กลม

รสยวนชวนให้กิน

๑ ขนมหีบเจ้าช่างทำ

มะเฟืองเป็นเครื่องแกดัม

๑ ขนมหีบของญวนใหม่

ทอดกรอบขอบกินมัน

๑ หมูแนมแกมเครื่องเรียม

พริกแดงแซงสอด้ว

๑ เมี่ยงค่าน้ำลายสอ

เข้าคลุกคลุกไก่หมู

๑ เข้าตั้งกรอบถนัต

เข้าตั้งบั้งใหม่มา

๑ อีกทั้งขนมหีบ

ละเลงแกงเหลือสรร

๑ แกงไก่ใส่เครื่องถน

เข้ามันมันแกมรส

๑ ลูกไม้ใส่โอแก้ว

สารพัดจัดให้กิน

๑ ทั้งหมดรสอาหาร

รสเหมาะเพราะมีอนาง

ดีจริงเจียวเปรี้ยวเค็มปน

ปนผักเคล้ารสเข้าที่

ปนถั่วเจียวกลมเกลียวดี

รสโอชาแสนน่ากิน

แทนเข้าต้มสมถวิล

สิ้นทั้งหมดรสเหลือแหลม

ทั้งน้ำพริกมะมาดแกม

รสเหน็บแนมแซมชุกกัน

ประกอบไว้วิเศษสรร

เคี้ยวกรอบกรอบชวนชอบใจ

หอมกระเทียมผักชีใหม่

ใบทองหลางวางชนหมู

เมี่ยงสมอเมี่ยงปลาทุ

น้ำพริกกลั้วทั่วโอชา

น้ำพริกผัดละเลงทา

จมน้ำตังทั้งเค็มมัน

เครื่องช่างเคล้าเข้าเหมาะกัน

ชูโอชาไม่ลาลด

คลุกขนมหินแบ่งสด

ส้มตำเปรี้ยวชวนเคี้ยวกิน

ล้วนเลิศแล้วสมใจจิ้นต์

เสมอได้ไม่ขัดขวาง

เปรี้ยวเค็มหวานไม่จืดจาง

แก้วฟ้าเคล้าเข้าชวนใจ ๗

เห่กรวญถึงหนังสือ

โคลง

๑ เจียบเหงาเปล่าออกโอ้
 หยิบลุ่มดชดชวน
 นอนอ่านอ่านย้งหวน
 นื่องพะเคยเคียงข้าง

อกกรวญ
 อ่านบ้าง
 ใจโสก
 ช่วยชชวนหัว ๆ

กาพย์ เจียบเหงาเปล่าออกหมอง
 ๑ จิงหยิบหนังสือมา

๑ อ่านอ่านรำคาญฮือ
 อย่างเราไม่เข้าใจ

๑ ภาษาสมัยใหม่
 อ่านนักชักวังเวียน

๑ แบบเก้เขวภาษา
 อ่านเบอเหลือกำลัง

๑ อ่านไปไม่ได้เรื่อง
 แต่งกันแสนผันเพอ

๑ โอ้อ้อภาษาไทย
 คนไทยไพล่กลั้บกลาย

๑ หนังสือฤาหวังอ่าน
 ย้งอ่านดาสฤดี

๑ ลองหามาอ่านใหม่
 สมมตบทละคอน

๑ พุทโธ้อใจหาย
 จบหมดบทกลอนไทย

คิดถึงนื่องหมองวิญญา

แก้รำคาญอ่านเรื่อยไป

แบบหนังสือสมัยใหม่

ภาษาไทยเขาไม่เจียน

ของถูกใจพวกนักเรียน

เขาช่างเพียรเสียดจริงจัง

สมมตว่าแบบฝรั่ง

ฟังไม่ได้คลนไส้เหลือ

ชักชวนเคื่องเรื่องให้เบอ

อย่างภาษาบ้านาเลย

ช่างกะไรจนฉิบหาย

เป็นโง่ดบ้านำบัดสี

แก้รำคาญได้สักที

เลยต้องขวางกลางสาคร

พะเอินได้เป็นบทกลอน

ขึ้นขอเสียดเจียงไว

เราเคราะห์ร้ายนกะไร

ไม่เป็นส่าระยำมั่ง

๑ ทิ้งมวลด่วนเหศวรเหล็ก

เรื่องเบียดเบียนขจร

๑ กลับหันหาเรื่องดี

อ่านให้ใจสบาย

ทุกแผนกอนิจจัง

ทั้งถ้อยคำซ้ำหยาบคาย

ที่เอาไว้อีกก็กลัว

หายห่วงเหวราเคราะห์มล ๗

เพลงนางสีดา

โคลง

๑ แดงปางนางนैनน้อย

ถูกยักยอประลักขณพา

พระรามพระโอรธา

พระจึงยกพลก้อง

สีดา

ห่างห้อง

ยักยอ

ก็เข้าไปรอน ๗

กาพย์ กล่าวปางนางสีดา

ลักพาไปธานี

๑ เหตุสุรปนา

มุ่งพระอวตาร

๑ เสเรสร้างจำแลงกาย

ไปเที่ยวเลียวลตลอง

๑ พระองค์ผู้ทรงศักดิ์

หญิงข่มขืนโมหัน

๑ นางยักยอเข้าหักหาญ

น้องรักพระจักรี

๑ พระตัดจุมกมัน

ทาสาแสนสามานย์

ถูกพญาทศศัรย์

จึงเกิดศึกพิลึกหาญ

บ่กามาแสนสามานย์

ให้เป็นผิวเพื่อตัวครอง

ให้เน็ดนาขนวลตลอง

พราภพฐผู้เคียงกัน

ไม่จงรักด้วยกับมัน

มันจะพาเสียราศี

ราญสีดาขอดนาริ

จึงบ่ราบปราบนางมาร

อีกทั้งพันธุเหล็กดาญ

กรับรหลกหนีไป

- ๑ ไปชวนทั้งทูษณ์^๕เชร
ยักขาปราชัย
- ๑ เดือดดาลนางมาร^๕บ้า
กลอกกลับแสนอ^๕ปรี^๕ย
- ๑ ทำวัก^๕ย^๕ได้^๕ฟัง^๕ความ
ให้คิดพิสมัย
- ๑ ใช้มาร^๕จ^๕จำ^๕แลง
พอบพบประสพตา
- ๑ ทูลวอน^๕ขอ^๕อ^๕น^๕ง^๕อ
จนองค์^๕พ^๕ง^๕ศ^๕น^๕ร^๕ิน^๕ท^๕ร
- ๑ จับศร^๕สุ^๕ร^๕พล
ให้ลัก^๕ษ^๕ม^๕ณ^๕ี^๕พ^๕ัก^๕อยู่^๕พลาง
- ๑ มาร^๕จ^๕กร^๕น^๕ถู^๕ก^๕ศ^๕ร
เรียกลัก^๕ษ^๕ม^๕ณ^๕ี^๕เอน^๕ุชา
- ๑ ยุ^๕พ^๕ิน^๕ย^๕ิน^๕เส^๕ียง^๕ม^๕ัน
ใช้ลัก^๕ษ^๕ม^๕ณ^๕ี^๕ร^๕ับ^๕สู่^๕ด^๕ง
- ๑ กร^๕าน^๕น^๕ท^๕ศ^๕ศ^๕ร^๕ย^๕
เข้ามา^๕ห^๕า^๕น^๕ง^๕ค^๕ร^๕า^๕ญ
- ๑ กล่า^๕ว^๕คำ^๕ร^๕ำ^๕เก^๕ล^๕ย^๕ก^๕ล^๕อ^๕ม
พุด^๕ไป^๕ไ^๕ม^๕ไ^๕ย^๕ด^๕ี
- ๑ ย^๕ิง^๕ข^๕ัด^๕ย^๕ิง^๕ก^๕ล^๕ัด^๕ก^๕ล^๕ุ^๕ม
พาล^๕อ^๕ง^๕ฟ^๕อ^๕ง^๕เว^๕ห^๕น
- ๑ พระ^๕ร^๕า^๕ม^๕ก^๕ล^๕ับ^๕ส^๕า^๕ลา
อ^๕ง^๕ค^๕์^๕พระ^๕อ^๕ว^๕ต^๕าร

มาราญรอน^๕ภ^๕ว^๕ไ^๕น^๕ย
ไ^๕ม^๕ไ^๕ท^๕น^๕พระ^๕บ^๕าร^๕มี
วิ่ง^๕ไป^๕ห^๕า^๕ท^๕ศ^๕ศ^๕ร^๕ย^๕

ส^๕า^๕ระ^๕น^๕เ^๕ย^๕ุ^๕แ^๕ห^๕ย^๕ไป^๕
เ^๕ห^๕ม^๕เ^๕อ^๕น^๕ไฟ^๕ก^๕า^๕ม^๕จ^๕อ^๕จ^๕ใจ
ไฟ^๕เ^๕อ^๕น^๕ง^๕ค^๕อ^๕ง^๕ค^๕ส์^๕ด^๕า

แ^๕ป^๕ล^๕ง^๕เ^๕ป^๕เ^๕น^๕ก^๕ว^๕า^๕ร^๕า^๕ง^๕โ^๕ส^๕ภ^๕า
ส^๕ี^๕ด^๕า^๕เจ^๕้า^๕เ^๕า^๕ถ^๕ว^๕ิล
ด^๕อ^๕ส^๕ม^๕เด^๕็^๕จ^๕พระ^๕จ^๕ัก^๕ร^๕ิน
พระ^๕เ^๕ร^๕ง^๕น^๕อ^๕ง^๕จะ^๕ห^๕ม^๕อ^๕ง^๕ห^๕มา^๕ง

เส^๕ด^๕ี^๕จ^๕ด^๕ัน^๕ไป^๕ตาม^๕ก^๕ว^๕า^๕ง
เ^๕ป^๕เ^๕น^๕ผู้^๕เ^๕า^๕เจ^๕้า^๕ส^๕ด^๕า
ทำ^๕เส^๕ย^๕ง^๕อ^๕อ^๕น^๕ด^๕ว^๕ย^๕มา^๕ร^๕ยา
มา^๕ช^๕ว^๕ย^๕พ^๕ี^๕ท^๕เ^๕น^๕พ^๕ง
ก^๕ี่^๕ส^๕ำ^๕ค^๕ัญ^๕เ^๕ล^๕อ^๕บ^๕แ^๕ค^๕ล^๕ง^๕ห^๕ล^๕ง
ช^๕ว^๕ย^๕อ^๕ง^๕ค^๕์^๕พระ^๕อ^๕ว^๕ต^๕าร
จ^๕ึง^๕ได้^๕ท^๕เ^๕ห^๕ม^๕เ^๕อ^๕น^๕ใจ^๕พ^๕าล
จำ^๕แล^๕ง^๕ร^๕ำ^๕อ^๕ย^๕ำ^๕ง^๕โย^๕ค^๕ี

นาง^๕ไ^๕ม^๕ไ^๕ย^๕อม^๕พ^๕ัง^๕ว^๕า^๕ท^๕ี
พ^๕ิ^๕ย^๕เ^๕ล^๕ิง^๕ก^๕า^๕ม^๕ย^๕ิง^๕ล^๕า^๕ม^๕ล^๕น
เ^๕้า^๕โ^๕บ^๕อ^๕ุ^๕ม^๕น^๕ถ^๕ม^๕ล
สู่^๕ด^๕ง^๕ก^๕า^๕ชา^๕น^๕ี^๕มา^๕ร
ไ^๕ม^๕ไ^๕เ^๕็น^๕ห^๕น^๕ำ^๕ย^๕อด^๕ส^๕ง^๕ส^๕า^๕ร
ก^๕ี่^๕แ^๕ส^๕น^๕โ^๕ส^๕ก^๕ว^๕ิ^๕โย^๕ค^๕น^๕าง

- ๑ ชวนพระอนุชา
เดิรพลางแลครวญพลาง
- ๑ ช่วยลูกพระอาทิตย์
กำแหงพระแสงศร
- ๑ สุกْرِพจึงจัดพล
เพื่อพระอวตาร
- ๑ เกิดศึกพลิกเดช
ชิงรักชักชวนพา
- ๑ ยุทธแย้งแย้งสิดา
แย่งดินถีนถกกล

รับลี้ลาในเถื่อนทาง
จนประสบพบพานร
รณชิตชิงนคร
ต้องพาลชีวิลาญ
พร้อมพลพลทวยหาญ
ผลาญขุนราพณ์ปราบลงกา
ก็เพราะเหตุด้วยสิดา
ให้พระยุทธสุดเรีงรณ
ยังอุส่าห์ยอมเสียชนม์
ฤาจะห้วงหวงชีวัน ฯ

เห่เรื่องพระร่วง

โคลง

- ๑ นึกถึงพระร่วงเจ้า
แคว้นพวกขอมจัญไร
ทนงคิดจงใจ
กระเดื่องเดชะท้าว

กาพย์
๑ นึกถึงพระร่วงเจ้า
ดำรงทรงราชย์
๑ คึงแค้นขอมอัปรีย
จะคิดทำสงคราม
๑ พระจึงคิดอุบาย
เอาเปรียบบุรชน

จอมไทย
โหดห้าว
กู่ชาติ
ร่วงผู้ผดุงเสียม ฯ

ผู้ผ่านเผ้าประชาไทย
ในละโว้โอเอี่ยมงาม
มันกดขี่ชาวสยาม
ฤาก็อ่อนหย่อนแรงพล
และยักย้ายด้วยเล่ห์กล
ด้วยว่องไวใช้ปรีชา

- ๑ จักไม้สานชลอม
จึงตักเอาน้ำมา
- ๑ ความรู้ถึงภุช
จึงใช้ให้โยชน
- ๑ พระร่วงแสรังหลบไป
โมหันอันมิดมัว
- ๑ เชอฤทธอัทธก้าแหง
จ้านจงใจหมาย
- ๑ ด่วนไปให้ลลับ
ถึงกรุงสุโขทัย
- ๑ พบพระรูปหนึ่งไซ้
จึงไหว้และไต่ถาม
- ๑ พระร่วงภิกษุรู้
จึงตอบประวิงไป
- ๑ แล้วรับเรียกโยมวัด
เดโชโง่หนักหนา
- ๑ ชาวเมืองก็เลื่องภา
ไพร่ฟ้าประชาชี
- ๑ ชีบาเสนามาตย์
เชิญทรงดำรงฉัณฑ์
- ๑ พระร่วงรับคำเชิญ
จึงทำภิเษกการ
- ๑ ต่อมาราชาคิด
กู่แคว้นแดนกรุงไทย

รูปกลมกล่อมเอาชนยา
สำเร็จได้ตั้งใจจันต์
นครขอมจอมนรินทร์
กรีธาทัพมาจับตัว
เดโชไชยคิดว่ากลัว
ไม่เข้าใจในอุบาย
จึงปลอมแปลงจำแลงกาย
ไปสังหารผลาญเจ้าไทย
ดูราวกับดำดินไป
เข้าสถานลานอาราม
จอมจัญไรไม่รู้ความ
ถึงร่วงเจ้าเธออยู่ไหน
ว่าศัตรูไม่รู้แน
ว่าจรรอพอเธอมา
มาจับมัดขอมพาลา
ก็แพ้พระบารมี
เสียดเฮฮอทั้งธานี
ไปเฝ้าองค์พระทรงธรรม
อภิวาทนั้บังคมคล
สุโขทัยอันไพศาล
ดำเนียรสู่ราชฐาน
ชนผ่านเฝ้าเป็นเจ้าไทย
รณชิตขอมจัญไร
ให้พ้นเอมเงอมมื่อขอม

- ๑ ทุกแคว้นแดนนิคม
ทั้งหมดประณตน์อ้อม
- ๑ นึกถึงพระร่วงฤท-
นามเพราะคุณเหมาะนัก
- ๑ พระร่วงเรือบหมาย
ช่อดีขอโชคด
- ๑ ยามใดใช้แย่งยุทธ์
เหมือนร่วงขุนหลวงไทย

ก็นิยมระยอบยอม
นอบพระร่วงปวงพ้านัก
ชิมหิทธิวิสิฐศักดิ์
เป็นนามาแห่งนาวี
ไว้ถวายพระภูมิ
จงประสพเรือบไทย
ฤทธิรุตจงเกรียงไกร
นำราบศึกพลิกหาญ ฯ

เห่เรื่องข้อมรบกระบวนเรือ

โคลง

- ๑ ไครมไครมคะครึกครน
บินใหญ่ยังประหาร
ข้อมรบเพื่อชำนานู
ยามอรินาห้อม

กาพย์
๑ ไครมไครมเสียงครนครึก
บินดังบงโบ้งบง

- ๑ เรือตอร์ปี่โดไว
วิ่งจรีไปรอน

- ๑ เรือบินต่างจอดขุ่ม
รอไว้พอได้การ

- ๑ เรือตอร์ปี่โดวิ่ง
เรือบินบินโตโต

ครนครน
ศึกข้อม
เชิงประชิด
จักสู้เสิกขลัง ฯ

เมื่อยามดึกครนครนดัง
ดังสนั่นลั่นสาคร
เด็ดลอดไปไม่สขอน
ราญเรือบินเสียงครนครน

เห็นตะกุ่มในท้องธาร
จึงต้านต่อตอร์ปี่โด

รวดเร็วจริงวิ่งอะโฮ
ยิงปืนใหญ่มีคร่ทัน

- ๑ อาศัยความมืดมน
สว่างในกลางวัน
- ๑ เรือเล็กเหมือนเด็กน้อย
ต้องรอพอเหมาะดี
- ๑ จะเข้าไปตรงตรง
ให้ดื่มหลายลำ
- ๑ นาวีเพ็ญระว
บัดนั้นนาวีไทย
- ๑ แต่ดูการซ่อมศึก
ชาวไทยถึงใจหาญ
- ๑ คนไทยอย่างไรท่าน
ไฉนทำใจเบา

จึงประจัญได้แขงขัน
ฤจะกล้าเข้ารว
ได้แต่คอยดูท่วงที่
ผู้ใหญ่เปลอเหม่อจึงทำ
คงต้องบนครนกระหน่ำ
จำต้องมีพลยิงไป
จึงจะกวดไปทันได้
หาเล่าไหนไม่พอการ
ยังต่อนักกร้อนรำคาญ
ไม่มีเรือเหลือสู้เขา
ไม่รำคาญหรือไทยเรา
จะไม่ช่วยกันด้วยฤ ๆ

เห่ชวนเข้าราชนาวีสมาคม

โคลง

- ๑ ขอชวนกันช่วยเรา
- เร่งพาความนิยม
- นาวีสมาคม
- ชนพวกไทยทั่วหน้า

ระดม
อย่าช้า
ชวนชัก
บกร่วมกันสยาม ฯ

กาพย์

- ๑ ขอชวนกันช่วยเรา
- เร่งพาความนิยม
- ๑ นาวีสมาคม
- ชวนกันพลันพร้อมใจ

พวกไทยเราบริบระดม
อย่าชักช้าจะล่าไป
แนะนำกันชาวไทย
ล้อมร่วมกันกันสยาม

๑ บนนกมีทหาร
เสื้อป่าส่งงาม

๑ ยั้วว้างแต่ทางเรือ
ทางที่วิถึชล

๑ จะทิ้งนั่งเฉยอยู่
ศัตรุจู่โจมมา

๑ อย่าเหม่อเผลอเธอเพลิน
ทำเหินเหินนานไป

๑ ศัตรุเข้าสู่ได้
เรือนชานลาญเป็นเถา

๑ ลูกเมียจะเสียหมด
เราอยู่คุ่น่าอาย

๑ ต้นเถิดเราเกิดมา
ช่วยหานาวามิ

คอยเรงราญรุกสงคราม

คอยช่วยรบบรรจบพล

เพื่อบ้องกันชั้นผจญ

ไว้กำลังตั้งรักษา

เหมือนประตูปิดไว้รา

ฤจะสู้ศัตรุไหว

เราขอเชิญช่วยร้อนใจ

จะลำบากยากใจเรา

จะเอาไฟเทียวจุดเผา

ทรัพย์สินสมบัติพลัดกระจาย

ทวยศเป็นฉิบหาย

ตายดีกว่าอย่าเสียศรี

เป็นไทยอย่าให้เสียที่

กำลังขันไว้กันเมือง ฯ

ภาพยี่เห่เรือ

พระราชวรวงศเธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์

ทรงพระนิพนธ์

ทูลเกล้า ฯ ถวาย พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

เนื่องในพระราชพิธีทรงเปิดปฐมบรมราชานุสรณ์ พ.ศ. ๒๔๗๕

โคลง

๑ งามผาดราชนพหุเพียง
พระที่นั่งศรีสุพรรณหงส์
หงส์ทองล่องลอยลง
กลอนเกริ่นเพลินพายจ้วง

พรหมทรง

รเห็ดห้วง

รองบาท พระฤา

พากย์แจ้วจำเรียง ถวายแด่ ฯ

ภาพยี่ยานี้ คาบนั้นมศุภฤกษ์
๑ งามเวียงอันเกรียงไกร

ดั่งบัวเบิกเบิกบานใจ

ไกรเกรียงแมนแมนมาทำ

๑ กรุงเทพเทพรังษฤกษ์
เพริศแพรวแก้วแกมคำ

เจดแจ่มจิตรวิศวกรรม

คำแกมมุกตัสุนัยนา

๑ ปราสาทราชมนเฑียร
ลอยลาค่านภา

คิ้วเขียวเชิดขลุตา

นภาพ้องส่องรับกัน

๑ ปราการตระการกล้า
หอยุทธชัยยุทธยัน

ท่วงที่ท่าท่าโรมรัน

ยรรยงเยียมเอี่ยมอำพร

๑ ไตรรัตน์จรัสเลิด

เจดีย์เทอดที่บังกร

อวาฬศาสนาทร

ธัมมะเหมือนเดือนนำเดิร

๑ พระเกียรติพระเกริกกลั่น
บ้านเมืองเรืองจำเริญ

๑ พระวงศ์องค์อัครราช
พร้อมพรักภักภูธร

ชนทุกชั้นสรรเสริญ
จำรูญรัฐวัฒนากร

เสนามัตย์ราษฎร์
ภูธรเศเลียงเขยงชาติตรี ฯ

๑ แดลงปางสร้างอนุสรณ์
ต้นวงศ์องค์จักรี

๑ พระเล็งราชสมบัติ
ไอศุรีย์เพิ่มพูนไฟ

๑ สองพันสามร้อยยี่
ฤกษ์งามยามศุภวาร

๑ อาวุธยุทธสถาน
สามารถฟาดฟันบรร

๑ วังเวียงเพ็ญนิรมิต
ระเมียรมนเทียรทอง

๑ งามสุดฝ่ายพุทธจักร
กอบเกอเออเออภาร

๑ แสนสง่าอาณาจักร
ปราชไพบรียกอบโกยคุณ

๑ ถิ่นฐานบ้านเมืองเรา
โชคหนุนบุญบันดาล

จอมนรากรปั้นบัฐพี
จักริศเกล้าเจ้าไพทไทย
เกาชนฉัตรรัฐเรืองไชย
บุลย์ประโยชน์โสทธิสำนาร
สืบหาบศาสนกาล

คราวศึกกว้างสร้างพระนคร
บ้อมปราการปานปุษกร (๑)
ผิวเหือกกล้าเข้ามาลอง

แสนโสภิตพิศเพียงปอง
เชิดข้อฟ้าไพบระกาทาญจน์
วิมลมรรคสมาทาน

อารักขาเนอนาบุญ

ทรงฟุ่มพักรักรารุญ
ถ้วนทุกหน้าสาธุการ

ต้องจับเจ้ามาเป็นนาน
ได้เชิดหน้าครานั่นเอง

(๑) ปุษกร คำนี้นอกจากแปลว่าบันลึ ยังแปลได้อีกกว่า ๑๐ ความ คือแปลว่าดาบ และว่า
ศรเป็นต้น

- ๑ พะมาข้าศึกหลวง
หฤทัยไทยยำเยง
- ๑ เหลือผู้เจียวอยุธยา
ถูกเค้นเหมือนเช่นเคย
- ๑ วัดร้างเจดีย์ควน
โพธิ์หักปักหอไตร
- ๑ บ้านแตกสาแหรกขาด
หมดท่าทางหากิน
- ๑ ข้าศึกเลิกทัพใหญ่
กรุงร้างทางเมืองเรา
- ๑ ไทยแยกแตกเป็นเหล่า
มากมายหลายชุมนุม
- ๑ ชุมนุมตุมชุม
ใครอ่อนถูกฟอนฟัน
- ๑ หากเกิดผู้บุญหลาก
เกียรติแก่วนกู้แผ่นดิน
- ๑ พะมาเวียนมาอีก
เหนื่อยยากตรากตรำใจ
- ๑ น้อยน้อยค่อยกระเดื่อง
โซคยามงามพอดี
- ๑ ญเบศเกิดแผ่นดิน
โรคทัບอับปัญญา

ยกทัพจ้วงมาครั้นครอง
 พอเพลิงพล่าเขาขำเลย
 เหลือจกกล้าชูหน้าเงย
 ตัวเป็นทาสชาติเป็นไทย
 วิหารห้วนโบสถ์หายไป
 ไตรปิฎกตกลงดิน
 นอนวินาสปราศทรัพย์สิน
 เทียวซุกซ่อนซอกซ่อนเขา
 ยกกลับไปบ้านเมืองเขา
 ให้ทัพน้อยคอยควบคุม
 ต่างตั้งเจ้าเข้ามั่วสุม
 คึกขันแข่งแกร่งแย่งกัน
 กิดควบคุมรุมโรมรัน
 การปล้นฆ่าคือหากิน
 บุญท่านมากเจ้าตากสิน
 ตีพะมาล่าแหลกไป
 เพียรจกฉีกแผ่นดินไทย
 ความปราศร้อนบ่ห่อนมี
 เพียรปลดเปลื้องเครื่องยา
 เกิดโซคร้ายบ้ายบ่หา
 ถึงคราวสิ้นวาสนา
 ความดีดับกลับเป็นเลว

- ๑ เปลาปลดหมดสิทธิโชค
เมืองไทยดั่งไฟเปลว
- ๑ บวนบนกันอีกครั้ง
แม่พะม่าจู่มาคง
- ๑ เกราะหัดมบุรุษ
เรื่องร้ายกลายเป็นเบา
- ๑ ครั้นนั้นนำหวนใจ
ต๋นวงศ์องค์จักรี
- ๑ เสด็จเถลิงราชสิงหასัน
ยุคเข็ญเห็นตรงตรง
- ๑ ผิวชาติปราชประมุข
ศัตรุจู่โจมตี
- ๑ พะมาม่าห้าด้าน
มาอีกจักฉีกไทย
- ๑ บ้านเมืองเรื่องยศลาภ
พร้อมพริกสามัคคี
- ๑ คาบนี้มีปราโมทย์
บันราชย์พยุหยาตรา
- ๑ ทรงศรีสุพรรณหงส์
หงส์ทองล่องมาแทน
- ๑ พลเรือเสือแดงดาบ
มอกราชพายยรรยง
- ๑ เรือขบวนขบวนดาบ
งามองค์ทรงแผ่นดิน

เพราะพระโรคพาแหวกเหลว
 คือชีวิตจักปลิดปลง
 นึกถอยหลังนั่งพิสวง
 จักเป็นโฉนหน่อไทยเรา
 องค์เอกอัครมยุตชาญเขาวน
 โชคยังหนุนบุญยังมี
 แต่ไทยไม่หมดคนดี
 บัญญาอายุทศศาสตร์ทรง
 นำหน้าชาติกาจรณรงค์
 ทรงแก้วสู่สวัสดิ
 ย่อมมีทุกขมาวาย
 จักรบสู้ริปูโฉน
 เราตีด้านแตกกลับไป
 ไทยกลับฉีกอีกทุกที
 อานุภาพพระจักรี
 จึงสุขสันต์แต่นั้นมา ฯ
 ทรงสมโภชราชนารา
 โดยชลมารคมากพลแมน
 แลระหงส่งแสงแสน
 ไม่เพริศพร้งยิ่งเรือทรง
 ดูผดผาดเอี่ยมอาจอง
 ขกอร่นร่าทำนบกบิน
 เร็วแรงพลในชลสินธุ์
 ดังเจ้าหล้ามาธรณี

๑ แลล้าแม่น้ำกว้าง
 หญิงชายมากมายมี
 ๑ สวยสวยแม่สาวสาว
 นวลแบ่งแต่งตระการ
 ๑ นั่นแน่แม่คนนั้น
 ออย่าอายเลยสายตา
 ๑ แก้มแดงแสงสดสี
 ทามนิตอย่าบิดเบือน
 ๑ เนื้ออ่อนอ่อนนุ่มนวล
 นุ่มนวลชุ่มนัยนา
 ๑ งามสมแม่ผมดก
 มุ่นมวขสวยมากมี
 ๑ ฝูงคนมากับคั้ง
 เอิบอิ่มปริ่มใจจง
 ๑ เหล่าเรือเหลือหลากหลาย
 เครื่องยนต์ร่นมรคา
 ๑ กีกก้องห้องเวหา
 แลวตามงามเป็นทวี
 ๑ บ้างมาหน้ากระดาน
 เหาะเหิรแทนเดิรดิน
 ๑ แลไปปลมใจยิ่ง
 พระยศไปปลดเปลื้อง
 ๑ เหลียวไปในปัจฉิม
 พระสญปรูปรางชาว

ทั้งสองข้างทางชลธิ
 มาชนชมราชสมภาร
 ผัดหน้าขาวในคราวงาน
 เจ้าพลพรึงยิงพลปลา
 เบือนหน้าหันหน้าหัน
 จักถูกว่าปลาหางเบือน
 แดงลนจกระมังเหมือน
 แก้มชาหรือดังข้อปลา
 แม่รูปท้วมท้วนนา
 เนื้ออ่อนแน่นแม่มามพิ
 แสรงหยิกหยกสกเสียบหัว
 บ้างสกสนสรสมทรง
 สะพริบพรุ้งดังตาตรง
 ทั้งผู้เฒ่าผู้เยาวภา
 ไม่งามคล้ายเรือกันยา
 ว่องไววิ่งยังลมปลิว
 เรือล่องพามาฉิวฉิว
 ดังวิหคผกโผผิน
 แข่งชนะนานปานนกบิน
 คนวิหคคนกดอนเมือง
 เห็นแต่สิ่งอันรองเรือ
 ดูโน่นนี่ไม่มีรคาง
 งามถนิมคือพระปราง
 ชูยอดเยยมเอี่ยมอัมพร

๑ ข้อมเห็นเป็นสัญญา

พระธรรมไกรกัจจ

๑ จริ่งสุดพุทธดำรัส

รู้คุณผู้มีคุณ

๑ ข้อมเป็นเช่นมพน

ผู้ไร้กตัญญู

๑ มาเราเอาจำพระ

เป็นผู้รู้คุณอัน

๑ จักสู่สวัสดิ์

ปรีดีมีมาเอง

๑ ขอลวายพระพรสั

ทุกซ์โสภโรคภัยจง

พุทธศาสนาสาธาร

เครื่องนำหน้ากล้าในบุญ

ทรงแสดงอดีตสัตยาตลย์

คราวเพลยงปลาทอนคำชู (๑)

ที่ยันยันแห่งคณู

เปรียบปราศพนจักยันยัน

เป็นสรณะประจำวัน

ท่านทำไว้ในคราวแพรง

เครื่องยาขี้จักขำแยง

เพราะรู้รสพจน์พุทธองค์

แต่ภูมิวิระวงศ์

แผ้วพระบาทปลดปราศ เทอญ ฯ

โคลง

๑ สรวมขีพอัญชลิตชรวง

ทศพิธราชธรรมเสถียร

ฉนำฉนำเนื่องจำเนียร

เผ่าพระพุทชยอศฟ้า

อาเคียร

เทอดหล้า

นิรทุกซ์ พระเทอญ

ยังฟ้าสดาวร ฯ

(๑) “ภูมิ เว สาธูปานั กตญญูกตเวทิตา” คุณธรรมคือความเป็นผู้กตัญญูกตเวที ข้อมเป็น
คุณพจน์สำหรับยันยัน แห่งสาธูชนทั้งหลายโดยแท้

ภาพเหว

ฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ พระพิรุณพุทธรูปบูชา

และพุทธรูปหายาตราทางชลมารค

นายฉันท ขำวิไล ประพันธ์ เป็นพุทธรูปบูชา

ประสูติ

โกลง ปางมหาสัตว์สร้าง
๐ เสด็จจากพิมาน
ปางประสูติสู่สถาน
เป็นอัครยงแล้ว
ภาพ ๐ ปางเมือ มหาสัตว์
จากครรภ์ พระมารดา
คาบนั้น พระจันทร์เด่น
วิสาขะ สุขารมณ์
เสียงสา ฐแซของ
แจ่มแจ้ง ด้วยแสงสี
ดารา ดาระดาษ
แวมแวม วับวับวา
หมดเมฆ มิ้มหมอง
ฟากฟ้า สุราลัย
จับรำ ระบำขับ
แดรสังข์ กิ่งวงเว
สถาน พิมานมาศ
สุเมรุ ก็เอนเอียง

สมการ
มาศแก้ว
ถิ่นโลก
แหล่งหล้ากาหล ๗
พระอุบัติ ในโลกา
ณ สนวนลม พินมัย
ในวันเพ็ญ สะพงชม
ระทกทอง ธรณ
กึกก้อง ปฐพี
ทสาดสาย อยู่พรายพราว
ก็เกลอนกลาด อยู่กลางหา
แว็บแว็บแวม ะวามไว
สุกแสงส่อง แลสดไส
ระเร้งร่น กระครนเครง
บั้งร้องรับ บรรเลงเพลง
วิเวกแว่ว เจอยแจ้วเสียง
มิขาดศัพ ทสำเนียง
อุทโฆษ กระครนครง

คำราม สนั่นลั่น
 แลเล่ห์ จะเห็นลาง
 แล่งหล้า นภาภาศ
 กลางหวา ดวงดาวเดือน
 พระพาย ไร่เพยเพย
 ท่อธาร ทุบ้องบน
 ยะหยาด ยะหยดย่อย
 โลมลูบ วกาย
 พสุธา ทัหนาแน่น
 ภาคพน กรนกรนกรน
 กึกก้อง ห้องจักรวาล
 กระทบกระแทก จนกระทั่ง
 คงคา ระลอกคลื่น
 กระลอก กระฉ่อนชล
 อึกทัก อยู่กึกก้อง
 ทัวหล้า แต่บาดาล
 รู้ว่า มหาบุรุษ
 ปรีชา หยั่งพาดิน
 ไคลคลา มาสู่โลก
 ทร่อน กัด่อนเย็น
 อัสจรรย ึงบันดาล
 ชนชม สมหทัย

ฆะผาดผัน อยู่ผางผาง
 บุรุษรัตน์ อยู่เล่นเล่น
 โลกชาติ กักระเทือน
 ค่อยคล้อยเคลือน เลือนลอยวน
 พิณเชย ละอองชล
 บมฺชาด คอยสาดสาย
 พระพร่างพรอย พระแพร่พราย
 บังเกิดเห็น มหัจจรรย
 เพยอแผ่น ผยองผัน
 สนั่นเสียง เพียงจะพัง
 สะเทือนสะท้าน สะท่อนดั่ง
 กระเทือนหลัง ปลาอาณน
 กักรกกรน คลนค่าน
 ฉะฉะฉา ฉะฉาดฉาน
 เสียงแซ่ซ้อง สาธุการ
 ึงวิมาน เมืองพรหมินทร์
 บริสุทธ ทรงแสงศิลป์
 ด้วยสัทธรรม พระบำเพ็ญ
 จะดับโศก โลกยุคเข็ญ
 กระเดื่องเด่น ทัวแดนไตร
 สะเทือนสะท้าน อยู่หวั่นไหว
 ต่างอวยชัย ชูลีกร ฯ

ตรัสรู้

โคลง แกล้งปางพระปลดเปลื้อง ปราบมาร
เยี่ยมยอดโพธิญาณ ยิ่งแล้ว
อัสจรรยักบัณฑาล แดนโลก
แลพระพุทธองค์แผ้ว สว่างพนภพไตร ฯ
กาพย์ เรื่องเรื่อง ประเทืองแสง กระจ่างแจ้ง เพ็ญจันทร์จร
วิสา ขะบวร บริวารต วนเวียนมา
ปางเมื่อ มหาสัตว์ พระใต้ตรัส สัมพุทธา
ณ โพธิพฤกษา เสวยสุข เกษมศรี
ครันครัน กระจ่างครัน สนั่นถัน พนาถ
แผ่นพื้น ปฐพี นภาศ กี่หวาดไหว
คงคา มหาสมุทร กระจ่างสุด กระจ่างสิ้นธุไธ
ไหลหลั่ง ถัดลงไป เป็นระลอก กระจ่างอกน่าน
ปวงสัตว์ โสมนัส โพธิสัตว์ โพธิญาณ
ล่องเหตุ กิเลสมาร มลายสน จากอินทรีย์
ดับทุกข์ เป็นสุขา เพราะปัญญา บารมี
แจ่มแจ้ง ด้วยแสงสี อริยสัจ เป็นบัจจัย
พระองค์ ทรงเห็นทาง ที่กระจ่าง สว่างใจ
แหล่งธรรม อันอัมไพ ให้ชุ่มชื้น ทุกคืนวัน
เทวินทร์ ทวทเวา ทั้งพรหมา มหาสวรรค์
แซมชน รนเร็กกัน ทุกข้อชน ชลกร
ร้องเพลง บรรเลงรับ ก็แซ่สัพท สโมสร
ขับรำ อำนวยพร พุทธองค์ ผู้ทรงญาณ
รูปเทียน ประทีปทอง สว่างห้อง ท้องวิมาน
แซ่เสียง สาธุการ อกตก ทวสุชา

ปราบมาร
ยิ่งแล้ว
แดนโลก
สว่างพนภพไตร ฯ
กระจ่างแจ้ง เพ็ญจันทร์จร
บริวารต วนเวียนมา
พระใต้ตรัส สัมพุทธา
เสวยสุข เกษมศรี
สนั่นถัน พนาถ
นภาศ กี่หวาดไหว
กระจ่างสุด กระจ่างสิ้นธุไธ
เป็นระลอก กระจ่างอกน่าน
โพธิสัตว์ โพธิญาณ
มลายสน จากอินทรีย์
เพราะปัญญา บารมี
อริยสัจ เป็นบัจจัย
ที่กระจ่าง สว่างใจ
ให้ชุ่มชื้น ทุกคืนวัน
ทั้งพรหมา มหาสวรรค์
ทุกข้อชน ชลกร
ก็แซ่สัพท สโมสร
พุทธองค์ ผู้ทรงญาณ
สว่างห้อง ท้องวิมาน
อกตก ทวสุชา

นางฟ้า กรำพ่อน
 เอยงย่าย อยู่ไปมา
 พนแผ่น ในแดนดิน
 พฤกษา พนาวัน
 พฤกษา ผกาแกม
 ชุช่อ อรชร
 บุษบง ก็เบิกบาน
 น้ำค้าง พร่างพร่างพราย
 ชุ่มชื่น ชนบุปผา
 เป็นธรรม พระรำเพย
 บัณเฑาะว์ ก็บินร่อน
 วนเวียน เปลี่ยนไปมา
 แจ้วแจ้ว จักจั่น
 หึ่งหึ่ง เสียงเรไร
 โคถึก มฤคา
 โลดเล่น แผ่นทะยาน
 เสือสิงห์ กิ่งวอน
 สัตว์ร้าย กลับกลายดี
 ครนครน เสียงคลนคลั่ง
 ปลาใหญ่ ไม่ละวาง
 ผุดพ่น ชลกระฉอก
 ปลาน้อย ล่องลอยจร
 อัจฉริยะ บรรดามี
 พระธรรม จะกำจาย

บ้างกรายกร อ่อนกาษา
 ไปรยบุปผา สารพัน
 สว่างสน แสงเจดีย์
 ชนชูชัน เช่นชูกร
 ขยายแย้ม กลิ่นเกสร
 แลสลอน สลับลาย
 ชนชูชัน กลับขยาย
 ลมโชยชาย พิรุณเขย
 หอมผกา กลิ่นระเหย
 กัดฟัน พสุธา
 แลระว่อน วายเวหา
 ระเริงว่า สำราญใจ
 เสนาะล้น สนั่นไพร
 ระเรอยรื่อง ช้องประสาน
 ลูกกลา ละเลิงลาน
 ต่างชั้นบาน บารมี
 เสียงคำรน พนาดี
 มิได้มี ที่หมองหมาง
 กระทบผิง ดังผางผาง
 ชนฟาดหาง กลางสาคร
 เป็นระลอก แลสลอน
 สมุทร แทบทำลาย
 เพราะแสงสี พระส่องฉาย
 กำจัดยุค ที่ทุกข์ทน ฯ

นิพพาน

โคลง ปางพระพุทธผ่านเผ้า
 ๑ สามแหล่งโลกกัณดาร
 กัณแสงโสภณสงสาร
 สำสัตว์เหงาเงียบสน
 กาพย์ รอนรอน อ่อนสแสง
 ๑ เมฆหมอก กัมมวน
 เงียบสน แผ่นดินดอน
 สุเมรุ เอนลงมา
 เพ็ญวัน วิสาขะ
 พาดิน กัณดาร
 ๔ ครนครน เสียงกรวญกราง
 ๕ พนแผ่น พสุธา
 พฤกษา ลดาวัลย์
 ลมเอน ระเนนไป
 ดอกผล ก็หล่นร่วง
 ดั่งไฟ ประลัยรอน
 สำสัตว์ สงัดเงียบ
 ง่วงเหงา เศร้าเสียดาย
 ลมลูก และรวรัง
 ลมคู่ ทเคยบิน
 เจ้าสา ลิกาแก้ว
 พิราบ ร้าอาวรณ์

นิพพาน
 ๕ เดือดدن
 สังเวช
 ชบเศร้ากำสรวล ๗
 ให้เหี่ยวแห้ง เวหาหน
 จนมิดมิด ทุกทิศา
 สมุทร ท้องคองกา
 เสมอว่า จะหมอบกราน
 พระพุทธ ท่านนิพพาน
 สะท้านเท ด้วยเมฆา
 ไม่สิ้นสร้าง ที่โสภหา
 ท่วมน้ำตา ตลอดไป
 ก็หวนหวน อยู่ไหวไหว
 เหมือนมีใจ จะอาวรณ์
 ทุกหุบห้วง ให้สังหรณ์
 ให้โลกร้อน แผลกละลาย
 เย็นยะเยียบ ระย้อกาย
 ทูรณทูราย ระรวริน
 ลมกระทั้ง ที่โผผิน
 ทงลมกิน และลมนอน
 เคยแจ้วแจ้ว แล้วจากจร
 ให้เราร้อน ระทมครวญ

เสื่อสังข์ และลึงค่าง
ชนะ น้ โหยหวาน

คงคา ดาระดาษ
โหยหน วนว้ายพลาข

กระโห้ และโลมา
ที่เย็น เป็นอัคคิ

พระพาย หยุตราเพย
ดาวเดือน มีเกลื่อนกลาย

ทรุดโทรม โทมนัส
พรหมินทร์ และอินทร์องค์

ไอ้ไอ รัมโพธิ์แก้ว
สันชาติ สันขรา

ทั้งแรดช้าง ต่างเชชวน
ละห้อยครวญ คะนิงคราง

มัจฉาชาติ ข้นฟาดหาง
ดินผางผาง กลางนที

โผผา แหวกวารี
เพิงจ่อจ ชั่ววาย

พิรุณเลย ระเหยหาย
ไม่แย้มย้าย จะย่อยลง

ทั้งกษัตริย์ ภิกษุสงฆ์
ปลงสังเวช เวทนา

พระดับแล้ว จากโลกา
มรณา สุนิพพาน ฯ

ขบวนแห่ทางชลมารค

โคลง ๑ ทางสถานถิ่นท้อง
ครันครันเคลื่อนนาวา
แห่นแห่พยุหมา
นนทบุรีเรศเลื่อนล้ำ

กาพย์ ๑ หุบห้อง ท้องคองคา
จากด้าว ทแดนนนท์
ธงทิว ปลิวสลอน
เคลื่อนคล้อย ลอยนาวา

พลพาย แต่งกายงาม
เขียวแดง ดูสดไส
สวมเสื้อ ทรงกระบोक
สมรด รัตกายา
ขวาเสื้อ ทะยานชล
เรอด้ง กัดงตาม

รายเรียง เคียงสืบลู่
กลองนอก เปนนาวา
ตามหลัง ตำรวนอก

ซ้ายขวา ริมสาคร
พาลี รังทวิป

กลางน้ำ ลำประเทือง
สุพรรณหงส์ ทรงพระพุทธร
พู่ห้อย รอยมัลลย์

คองคา
แหวกน้ำ
เป็นหมู่
เรกตงตาชม ฯ

เคลื่อนนาวา พาพวกล
แห่พล พยุหมา
ตะลิวร่อน ว่อนเวหา
โหเห่มา น่ำปล่มใจ
แลอร่าม วั้ววามไว
เหลื่องวิไล ละออตา
กางเกงนอก นันแนบขา
สวมมาลา สง่างาม
ซ้ายคำรน สิ้นธุ์คำราม
สองฟากข้าม ตามกันมา
เป็นหมวดหมู่ อยู่ซ้ายขวา
กลางคองคา นำน้าจร
ฝาดะลอก นอกกระฉ่อน
แลสลอน อร่ามเรือง
ซ้ายสุกรัฟ ขนครองเมื่อง
แลเรอเหลื่อง ตำรวใน
บริสุทธ สดสุกใส
พ้องอำไพ พิสดาร

กิตติคุณ คุณพระแล้ว
โชติช่วง ในดวงใจ

น้อมเศียร เวียนวันทา
พระคุณ พระอยู่คง

เดชะ พระร่มเกล้า
ชโย โปรดประทาน

เมตตา บรรดาสัตว์
กรุณา ทการุณ

นำทาง สร้างมรรคผล
เปิดทาง ข้างอบาย

เปิดทาง ข้างสวรรค์
ส่องทาง ทิมนม

สู้นทน ผจญมาร
ลบล้าง เลี้ยห่างไกล

ผดผ่องแผ้ว แก้วสกล
ดั่งว่าได้ ไกลพระองค์

ปรารถนา พุทธพงศ์
ให้ยิ่งยง อยู่ยืนนาน

ประชาเหล่า สุขสำราญ
ให้เบิกบาน ด้วยไพบูลย์

ช่วยแจ้งจัด ช่วยคำจุน
พระทรงคุณ ไม่เสื่อมคลาย

ให้ปวงชน เร่งชวนชวน
ทั้งใจกาย หายร้อนรน

มีเครื่องกัน อุกุศล

ที่หมั่นหมอง ให้ผ่องใส

ที่เผาผลาญ เกิดทุกข์ภัย

น้ำพระทัย ไม่ราคะ ฯ

พระธรรม

โคลง นบธรรมอมฤตลา
 ๑ รินหลังหล่อฟ้าดิน
 เป็นรสรัตน์วาริน
 ๑ ธรรมรัตน์เลิศแล้ว
 กาพย์ นบธรรม คำพระแท้
 ๑ คำสอน ชินศรี
 พระธรรม อันล้ำส
 เอมโอช อันโอชา
 ไพเราะ แสนเพราะพร้อง
 จัปจิต สะเทือนใจ
 ผู้ฟัง ทั้งผู้เห็น
 ๑ รุคุณ สิ่งทควร
 ๑ พชผล พระสัทธรรม
 ๑ คอสุข ทุกวันวาร
 ๑ เป็นสิ่ง อัจฉรย์
 ๑ ได้เห็น เป็นประกาย
 ๑ ตั้งใจ ให้มันคง
 ๑ ปฏิบัติ หัดกระทำ
 ๑ วิญญู ผู้รู้แจ้ง
 ๑ พันโหม โลกกันดาร
 ๑ พระธรรม ลาประทีป
 ๑ แหวกว่าย สายสาคร

โรยริน
 ดังแก้ว
 ดับโลก
 รสล้ำโลกา ฯ
 ให้แน่วแน่ แต่ทางดี
 เป็นวารี เลิศธารา
 ที่ปรากฏ ในโลกา
 ก็ยิ่งกว่า รสใดใด
 เป็นทำนอง เสนาะใน
 ให้เคลิ้มไคล้ เมื่อใคร่ครวญ
 ก็เยือกเย็น ใจเย็น
 ได้ถูกถ้วน ทุกประการ
 ที่น้อมนำ ในสันดาน
 ตลอดกาล ไม่กลับกลาย
 จงชวนกัน รับผิดชอบ
 ถึงชั้นฉาย ลายพระธรรม
 จิตดำรง อย่าล้มค่า
 ได้น้อมนำ จะสำราญ
 จึงเห็นแสง แหล่งนิพพาน
 ข้ามสงสาร สมุทร
 ส่องทวีป ที่อวรณ์
 ได้โคจร กระจำใจ

มืดมน ผลกรรม
 สุกส่อง ห้อยหทัย
 เย็นธรรม พร่ำพรอมจิต
 ชุ่มซาบ อาบอินทรีย์
 ทุกข์โรค ทั้งโศกรัก
 เกิดแก่ แลเจ็บตาย
 ธรรมดา สามัญสัตว์
 แหวกว้าย ในวังวน
 คุ่อ กือเราเขา
 เป็นเหตุ กิเลสมาร
 โลกหลง เป็นเจ้าเรือน
 ก่อกรรม จำทุกข์ทน
 วิบัติ กำจัดจาก
 ทุกข์โทษ ที่กระทำ
 พระธรรม คำจุนโลก
 ถึงยุค ที่ทุกข์ภัย

ได้แสงธรรม ที่สดใส
 สว่างไสว สวรรค์
 อมฤต—วาร
 ท่วงายี เย็นสบาย
 ก็หาญหัก ให้ห่างหาย
 ของหญิงชาย ปุณฺณ
 ยั้งข้องขัด ปฏิสนธิ
 ต้องทุกข์ทน ทรมาณ
 ไม่รู้เท่า เจ้าสังขาร
 มาเผาผลาญ คอยผจญ
 ไม่มีเพื่อน ตักเตือนตน
 อกุศล เข้าครอบงำ
 ต้องยุ่งยาก วิบากกรรม
 ไม่เป็นสำ จะสุขใจ
 สัตว์ทุกข์โศก ได้อาศัย
 ได้ห่างไกล กิเลสมาร ฯ

พระสงฆ์

โกลน นบสงฆ์พระสืบสร้อย
 ๑ จินบุตรบวร
 ดั่งดวงพระทินกร
 ๒ เนอหน่อนาบุญให้
 กาย ๑ นบสงฆ์ ทรงสีกา
 ๑ เเด่นดวง ช่างซ้าवाल
 ปฏิบัติ พระสัทธรรม
 กรุณา ทการุญ
 ๑ หน่อเนอ ชินวงศ์
 แสงสกา ว้าวาวแว
 บัญญา มาก่อเกิด
 เผยแผ่ แลชักนำ
 ๑ หญิงชาย เกิดภายหลัง
 ๑ ดั่งประสพ พระศาสดา
 เบิกบาน ดั่งดอกบัว
 ชูกาน กลีบสลดอน
 ๑ บุปผา ผกาแกม
 ๑ ดั่งสงฆ์ ทรงบรรยาย
 ๑ เปดลาง กิเลสร้อน
 ๑ ดวงใจ ที่ไฟสุ่ม
 ๑ พระธรรม คือน้ำทิพย์
 ๑ ดับไฟ ประลัยกัลป์

คำสอน
 วากย์ไว้
 กับโลก
 สู้ห้องเห็นธรรม ฯ
 สืบธรรมมา อยู่ช้านาน
 ก็เบิกบาน ด้วยใบบุญ
 ได้น้อมนำ ช่วยคำจุน
 ๑ คอยเกอหนุ่น เป็นหน่อแนว
 พุทธพงศ์ อันเพริศแพร้ว
 สว่างแก้ว สังฆกรรม
 คอยชูเชิด เทิดพระธรรม
 ให้เลิศล้ำ ในโลกา
 ได้สืบสร้าง ศาสนา
 ได้พึ่งพา เป็นอาภรณ์
 ๑ บานอยู่ทั่ว ท้องสาคร
 ๑ กลิ่นเกสร ขจรขจาย
 ๑ งามแจ่ม แยมขยาย
 ๑ ได้คลี่คลาย ที่เคลือบคลุม
 ๑ มาราวรอน ด้วยแรงรุ่ม
 ๑ ต้องควบคุม คอยกีดกัน
 ๑ จงยกหยิบ มายนัยน์
 ๑ อย่าไหวหวั่น ให้มันคง

สติ เป็นเกราะตั้ง
 ละโมบ โลกโกรธหลง
 หมดเชอ ไม่เหลื่อรอย
 พระสงฆ์ ทรงแสดง
 สืบสร้าง ในทางบุญ
 ชข้อ ทคมขำ
 เคลื่อนคล้อย ลอยรสธรรม
 พระสงฆ์ พระสมควร
 หน่อเนื้อ และนาบุญ
 สืบสร้าง ทางนิพพาน

เอากำบัง ตั้งใจตรง
 จะดับลง สันร่อนแรง
 หมดฟางฝอย สิ้นฟ้าแฝง
 ได้แจ่มแจ้ง แหล่งพระธรรม
 คอยเกอหนูน ช่วยแนะนำ
 เป็นถ้อยคำ นำใคร่ครวญ
 ให้จิตจำ ในสำนวน
 ที่เคารพ รับสักการ
 ได้ทรงคุณ อันไพศาล
 ไกลหม่มมาร มาราวี ฯ

พระไตรรัตน์

โคลง ดั่งบัวบานเบิกสร้อย
๑ ดั่งประทีปทินกร
ไตรรัตน์บวร
สุดแผ่นดินสิ้นฟ้า

กาพย์
๑ เรื่องไร พระไตรรัตน์
ร่มเย็น เป็นอันดี
เบญจางค์ ต่างรูปเทียน
พวงพุ่ม กลุ่มผลา
ด้วยใจ ที่ใสสด
เห็นทาง ด้วยแสงทอง
ข้าเจ้า เอากำเนิด
พบพระ รัตนตรัย
ข้ามห้วง มหรรณพ
ข้ามโสม โลกกันดาร
เดชะ อธิฐาน
เวรทำ กรรมใดใด
สำสัตว์ จงสิ้นทุกข์
ไม่เกลียด เบียดเบียนกัน
หล่อโลก ด้วยกรุณา
ผูกไว้ ด้วยไมตรี
ทุกข์สุข ทุกข์สำสัตว์
เกิดแก่ แลเจ็บตาย

เกสร
ก่องหล้า
สว่างโลก
เพื่อ^๕พณพุทธรรม ๗

แจ่มจรัส ปฐพี
สุกแสงสี ส่องโลกา
ประทีปเวียน น้อมวันทา
เป็นมาลา มาลัยกรอง
ให้ปรากฏ หมดมัวหมอง
สว่างห้อง คือนหทัย
จะก่อเกิด ภพใดใด
สร้างนิสัย เป็นสะพาน
ข้าม^๕พนภพ—สงสาร
สู่นิพพาน พันทุกข์ภัย
ดลบันดาล ในดวงใจ
ให้ห่างไกล ไม่พัวพัน
ประสบสุข เกษมสันต์
ได้สร้างสรรค์ สามัคคี
แผ่เมตตา ต่างวารี
ตั้งใจดี ไม่ดูดาบ
ในเงวัญ ไม่เว้นวาย
ต้องเวียนว่าย ไปตามกรรม

อย่าหลง ลงทางรก
 ความชั่ว ตัวชักนำ
 ขอพึ่ง พระไตรรัตน์
 รู้แจ้ง แหล่งทางไป
 สติ คอยตักเตือน
 พหุ พลนิกร
 ทานศีล เป็นเสบียง
 ความเพียร ภาวนา
 แคล้วคล่อง ล่องลอยเลื่อน
 ฝ่าคลื่น ครนครันไป
 สู่มือง ศิวโมกข์
 เป็นแดน โลกุตร

อย่ามุ่นหมก โลกธรรม
 เข้าครอบงำ ชิงจิตใจ
 จงบ่วงมัด ขจัดภัย
 จะใกล้ไกล ไม่อวรณ์
 เอาเป็นเพื่อน ทพจร
 มีศิลป์สร ทรงปัญญา
 ได้หล่อเลี้ยง เหล่าโยธา
 เป็นนาวา ที่คลาไคล
 ไม่สะเทือน สะท้านไหว
 ไม่เกรงภัย ไม่อวรณ์
 สุดสิ้นโอฆ-สาคร
 อันบวร สวัสดิ์ ฯ

ฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ

โกลง สองพันห้าร้อยแล้ว
 สิ้นสุดพระชินศรี
 พสกพุทธศาสนันมี
 นบพระคุณก่อแก้ว

ภาพย์ สองพัน ห้าร้อยแล้ว
 องค์พระ ชินศรี

พสก พุทธศาสนัน
 เอ็กเกริก ต่างเบิกบาน
 นบบุญ คุณเผื่องแผ้ว

ข้อคำ ธรรมวินัย
 แซ่ซ้อง สาธุการ

ไตรรงค์ ธงบวร
 โคมไฟ ไสวสว่าง

ข้อชั้น ขวาลา
 ประดิษฐ์ ประดับดวง

วับไว ด้วยไกลกล
 เขียวเหลือง เรื่องระยับ

จะแข่ง แสงอุทัย
 รูปเทียน ประทีปทอง

ทุกที่ ทุกถิ่นทาง
 รวยริน กลิ่นผกา

รายเรียง แข่งเคียงกัน

ลับป

ส่องแล้ว

มาโนช

ก่อเกอการฉลอง ฯ

ที่เคลื่อนแคล้ว นับขบป

เข้าสู่ที่ พระนิพพาน

กุ่มมวด กมดมัลย์

ฉลองกาล ที่ล่วงไกล

พระดับแล้ว แก้วสดใส

ยังอยู่ไกล ประชากร

สมัครสมาน สโมสร

สะบัดร่อน ละลานตา

แลกระ้าง จับเวหา

ย้อยระย้า สะพียงยล

เป็นพุ่มพวง สะพริบผล

แว็บแว็บวน ด้วยกลไกล

แดงสลับ สับสัไส

ล้วนโคมไฟ ไม่ผ้าฟาง

ทุกหับห้อง ส่องสว่าง

แจ่มกระ้าง เพียงกลางวัน

หอมบุปผา สารพัน

ช่างจัดสรร มาสอดกรอง

เป็นพุ่ม เป็นพวงห้อย
 แท่นที่ ประเทืองทอง
 แตรสังข์ กิ่งวง
 ถือรูป เทียนมาลา
 ระฆัง ดังห่างเห่ง
 นื่องกลอง ก้องกังวาน
 ดนตรี ทั้งปวง
 บั่ แอ้อออย
 เสียงกรับ รับเสียงโทน
 ฉาบฉิ่ง มีชั้นเชิง
 เชิงแซ่ มหรสพ
 มากมาย ทั้งชายหญิง
 โรงโขน ฉากสังขร
 โศกเศร้า เพื่ารำพัน
 ลวงนาง ด้วยกวางทอง
 พระลักษมณ์ พระราม
 หนัใหญ่ ใช้ทหาร
 แอบเข้า เฝ้านคร
 หนัเล็ก หนัตลุม
 พระราม ติดตามไป
 ละคร ตอนอิเหนา
 พบบุษ บุษบา
 โรงหุ่น ละห้อยหวน
 พระอภัย ใจอรอนรอง

มาลัยร้อย สลั้บรอง
 ครอบสิ่งของ เครื่องบูชา
 เพลินเสียงเพลง พรรณนา
 เวียนวันทา สาธุการ
 กระครนเครง ประโคมขาน
 แซ่ประสาน เสียงทะยอย
 เสียงระนาด หนอดหนอดหนอย
 บรรเลงลอย ระรินเรียง
 เสียงตะโพน ปะเฟิงเฟิง
 เสียงเถิดเทิง ตะทิ้งทิ้ง
 เข้าสมทบ ครบทุกสิ่ง
 ต่างช่วงชิง มาประชัน
 จับเมื่อตอน ทศกัณฐ์
 ถึงจอมขวัญ กัลยา
 ไปลักน้อง นางสีดา
 ยกโยธา พลากร
 หนุมาน ชาลุมสร
 ลงการ่อน แผลกเป็นไฟ
 รบกันยุ่ง อยู่หวั่นไหว
 แผลงศรชัย ผลิตาญชีวา
 เมอจากเจ้า จินตะหรา
 เสน่หา แสนอวรณ์
 เสียงปี่กรวณ นวลสมร
 ให้เร้าร้อน นางละเวง

โน้หฺรา มา^๒ร่ำ^๒พอน
 พระสุ^๒ธน อล^๒เวง
 ลิเก กิ^๒ตลก
 รุ^๒วมจิต อมิต^๒ตดา
 เสภา ตอน^๒ขุน^๒แผน
 ขุน^๒ช้าง ช่าง^๒กระ^๒ไร
 ลำ^๒ตัด ประ^๒ติ^๒ต^๒อ
 เส^๒ียง^๒ฮา พากัน^๒ง
 เพลง^๒น้อย กร^๒อย^๒เร^๒อง
 สร^๒อย^๒ฟ้า สุ^๒ดา^๒ด^๒วง
 ภาพ^๒ยน^๒ตร์ คน^๒เป็น^๒หมู^๒
 ต่าง^๒ชาติ ต่าง^๒ภาษา
 งาม^๒เล่น เป็น^๒เร^๒อง^๒แรก
 พล^๒ไฟ^๒ร ไม่^๒หล^๒อ^๒เหล^๒อ
 อัก^๒ทัก กร^๒ก^๒กร^๒น^๒คร^๒าง
 ตะ^๒ไล ไถ^๒ล^๒ร^๒อน
 ลูก^๒หนู คุ^๒จ^๒รว^๒ด
 ตู^๒ม^๒ตู^๒ม เส^๒ียง^๒ด^๒ง^๒ด^๒ง
 พู^๒ม^๒เท^๒ียน ทร^๒อย^๒ร^๒ัด
 กระ^๒้าง ส^๒ว^๒าง^๒ไ^๒ส^๒ว
 พู^๒ม^๒พะ^๒เน^๒ียง เส^๒ียง^๒พู^๒พู^๒
 ประ^๒ด^๒ับ ประ^๒ดิ^๒ษ^๒ฐ^๒มา

ชาว^๒นคร ครอบ^๒คร^๒น^๒เคร^๒ง
 ร่ำ^๒ร่ำ^๒เพล^๒ง พร^๒ร^๒ณ^๒นา
 เล่น^๒ชุก^๒ เฒ^๒า^๒ช^๒รา
 เสน^๒หา พากัน^๒ไป
 เจ้า^๒ขุน^๒แค้น เข้า^๒ห^๒อง^๒ใน
 พิม^๒ก^๒ไม่ ใจ^๒ช^๒อ^๒ต^๒ร^๒ง
 กล^๒าว^๒แก^๒้อ พอ^๒ข^๒น^๒ลง
 จ^๒น^๒ล^๒ุ่ม^๒หล^๒ง ล^๒ม^๒ล^๒ม^๒ล^๒ว^๒ง
 ท^๒ง^๒ท^๒ร^๒ง^๒เคร^๒อง เร^๒อง^๒ห^๒ิง^๒ห^๒ว^๒ง
 ค^๒าร^๒ม^๒ล^๒ว^๒ง ศรี^๒มา^๒ลา
 บ^๒าน^๒เค^๒ียง^๒ค^๒ู คล^๒อ^๒ก^๒ัน^๒มา
 ก^๒ิ^๒ศรี^๒ท^๒ธา มา^๒จ^๒ุน^๒เจ^๒อ
 ใจ^๒โน^๒แ^๒หล^๒ก แ^๒ด^๒ก^๒ท^๒ัพ^๒เร^๒อ
 ส^๒น^๒เล^๒อด^๒เน^๒อ ระ^๒เน^๒น^๒น^๒อน
 แ^๒ส^๒ง^๒ส^๒ว^๒าง กล^๒าง^๒อ^๒ม^๒พร
 น^๒ก^๒บ^๒ิน^๒จ^๒ร มา^๒จ^๒า^๒กร^๒ัง
 พ^๒ล^๒ุ^๒ประ^๒ก^๒ว^๒ด ก^๒ิ^๒โด^๒ง^๒ด^๒ัง
 ส^๒น^๒ัน^๒พ^๒ัง ว^๒ัง^๒เว^๒ง^๒ใจ
 เม^๒ือ^๒สะ^๒บ^๒ัด เป็น^๒ฉ^๒ัต^๒ร^๒ไฟ
 ด^๒ัง^๒จะ^๒ไ^๒ว ไห^๒ว^๒บุ^๒ชา
 เป็น^๒ห^๒ม^๒ว^๒ด^๒หม^๒ู ม^๒ี^๒นา^๒นา
 แ^๒ปล^๒ก^๒แ^๒ปล^๒ก^๒ตา น^๒า^๒สน^๒ใจ

ทำเป็น เช่นกงจักร
 วนวน ให้ฟันไฟ
 แสงสี มีต่างต่าง
 เขี้ยววน ขวนอารมณ์
 เมืลมอง ท้องสนาม
 เรือนหลวง โรงพิธี
 หุบห้อง ก็ผ่องผุด
 เล็งแล ตะลึงลาน
 แหนแห่ กันแซ่ซ้อง
 กล่าวคำ พุทธคุณ

ลาบสลัก บักเทียนไชย
 ก็หมุนไป เป็นวงกลม
 ขำนาญช่าง ประดิษฐ์ชม
 ให้นิยม ด้วยยินดี
 แลอร่าม งามสดสี
 ตงเป็นที่ บำเพ็ญทาน
 บริสุทธ พุทธสถาน
 ให้เบิกบาน ในการบุญ
 เฉลิมฉลอง พระการุญ
 ๕
 ทเกอหนุน นิกรชน ฯ

ขบวนแห่ทางชลมารค

โคลง ทางสถานถิ่นท้อง
 ๑ ครน^๕ครน^๕เคลื่อนนาวา
 แหน^๕แห่พยุ^๕หมา
 นน^๕ทบุ^๕เรศ^๕เลื่อน^๕ลา

กาพย์ หุบ^๕ห้อง^๕ ท้อง^๕กงคา
 ๑ จาก^๕ด้าว^๕ ท^๕แดน^๕นน^๕ท์

ธง^๕ทิว^๕ ปลิว^๕สลอน
 ๔ เคลื่อน^๕คล้อย^๕ ลอย^๕นาวา

พล^๕พาย^๕ แต่ง^๕กาย^๕งาม
 ๔ เขียว^๕แดง^๕ ดุ^๕ส^๕ด^๕ไส
 ๕ สวม^๕เสื่อ^๕ ทรง^๕กระ^๕บ^๕อก

สม^๕ร^๕ด^๕ รัด^๕กาย^๕
 ๕ ขว^๕า^๕เสื่อ^๕ ทะ^๕ยาน^๕ชล

๕ เรอ^๕ด^๕ง^๕ ก^๕ด^๕ง^๕ตาม

ราย^๕เรียง^๕ เคียง^๕สิ^๕บ^๕คู่
 ๕ กลอง^๕นอก^๕ เป็^๕น^๕นาวา

ตาม^๕หลัง^๕ ตำ^๕รว^๕นอก
 ๕ ช้าย^๕ข^๕ว^๕า ริ^๕ม^๕สา^๕คร

๕ พา^๕ลี^๕ ร^๕ิง^๕ท^๕ว^๕ี

๕ กลาง^๕น^๕ำ ล^๕ำ^๕ป^๕ระ^๕เท^๕อง

๕ ส^๕พ^๕ร^๕ร^๕ณ^๕ห^๕ง^๕ส^๕์ ท^๕ร^๕ง^๕พ^๕ร^๕ะ^๕พ^๕ุ^๕ท^๕ธ^๕
 ๕ พุ^๕ห^๕้อย^๕ ร^๕อย^๕มา^๕ล^๕ัย

กงคา

๕ แห^๕ว^๕ก^๕น^๕ำ

๕ เป็^๕น^๕ห^๕ม^๕ู่

๕ แร^๕ก^๕ต^๕ง^๕ตา^๕ข^๕ม ๕

๕ เคลื่อน^๕นาวา^๕ พา^๕พ^๕ว^๕ก^๕พล

๕ แห^๕่พ^๕ล^๕ พ^๕ยุ^๕ห^๕มา

๕ ละ^๕ลิ^๕บ^๕ร^๕อน^๕ ว^๕อน^๕เว^๕หา

๕ โห^๕เห^๕มา^๕ น^๕ำ^๕ปล^๕ม^๕ใจ

๕ แล^๕อ^๕ร^๕ำ^๕ม^๕ ว^๕ับ^๕ว^๕ำ^๕ม^๕ว^๕ไ

๕ เหล^๕ื่อง^๕วิ^๕ไล^๕ ละ^๕อ^๕อ^๕ตา

๕ กาง^๕เก^๕ง^๕น^๕อก^๕ น^๕ั้น^๕แน^๕บ^๕ขา

๕ ส^๕ว^๕ม^๕มา^๕ลา^๕ ส^๕ง^๕ำ^๕ง^๕ำ^๕ม

๕ ช้าย^๕คำ^๕ร^๕น^๕ ส^๕ิน^๕ธุ์^๕คำ^๕ร^๕ำ^๕ม

๕ ส^๕อง^๕ฟ^๕ำ^๕ก^๕ข^๕ำ^๕ม^๕ ต^๕ำ^๕ม^๕ก^๕ัน^๕มา

๕ เป็^๕น^๕ห^๕ม^๕ว^๕ด^๕ห^๕ม^๕ู่ อ^๕ย^๕ู่^๕ช้าย^๕ข^๕ว^๕า

๕ กลาง^๕กง^๕คา^๕ น^๕ำ^๕ห^๕น^๕ำ^๕จ^๕ร

๕ ฝ^๕ำ^๕ละ^๕ด^๕อก^๕ น^๕อ^๕ก^๕กระ^๕น^๕อน^๕

๕ แล^๕ส^๕ล^๕อน^๕ อ^๕ร^๕ำ^๕ม^๕เร^๕อง

๕ ช้าย^๕สุ^๕คร^๕ี^๕พ^๕ ข^๕น^๕คร^๕อง^๕เม^๕ื่อ^๕ง

๕ แล^๕เร^๕อ^๕เหล^๕ื่อง^๕ ต^๕ำ^๕ร^๕ว^๕จ^๕ใน

๕ บ^๕ริ^๕สุ^๕ท^๕ธ^๕ ส^๕ด^๕สุ^๕ก^๕ไ^๕ส

๕ ฝ^๕อง^๕อ^๕ำ^๕ไฟ^๕ พิ^๕ส^๕ดา^๕ร

บุษบก บัลลังก์รัตน์
 บังสุรีย์ สุริย์ฉาน
 ชดช้อย ลอยละล่อง
 เล่ห์หงส์ ลอยเวหา

กลองใน นาวาตาม
 พลพาย กรัดกรายกร
 อสุ รวายุภักษ์
 ขวาช้าย ไปคู่กัน
 เรือแข่ง แข่งสามคู่
 ลอยล่อง สองฝั่งฝา

อนัน ตนาคราช
 เลิศแล้ว แลวิไล
 บุษบก กระหนกรัตน์
 เพียงประทีป ทินกร
 แลเลิศ งามเจดุนาย
 กอดเกยว สอดเกยวกัน
 นาคราช เล่ห์ผาดผัน
 เลือยลง สู่กงคา
 อเนก ชาติภูซังค์
 นิ่งนึ่ง ตั้งสัจวร
 ฉัตรชั้น กิ่งช้อยชด
 ธงท่าย งามประเทือง
 ฟ่องนา ล่องล้าลอย
 แหนแห่ ร้องเห่มา

ทั้งชั้นฉัตร ชัชวาล
 แลละลาน ตรการตา
 อยู่กลางห้อง ท้องกงคา
 ร่อนลงมา สู่สาคร
 กิ่งดงาม เมื่อยามจร
 สลับสลอน อยู่เรียงรัน
 อสุรบั๊ก ษัณห์ผัน
 ไม่เห็น พันคลื่นมา
 เรียงกันอยู่ คุงามตา
 ค่อยเคลือนคลา พากันไป
 ธรรมอาสน์ อันอำไพ
 ช่างสดใส ในสาคร
 เรื่องจำรัส ประภัสสร
 แจ่มอัมพร พระพรายพรรณ
 จำหลักลาย ลดาวัลย์
 มีฉัตรชั้น อันโสภา
 จะหกหัน ดั้นเวหา
 ล่องลอยมา ในสาคร
 เป็นเรือทรง พระสงฆ์จร
 แสสลอน อร่ามเรือง
 เป็นหลั่นลด แลเรือเหลื่อง
 ชายข้าเลื่อง ละลานตา
 ดูเรียบร้อย รูปกัญญา
 ก้องกงคา นาวาจร ฯ

ชมดอกไม้

ไกล^๕ แลฟากสองฝั่งน้ำ^๕
๑ เดียรดาษสวนศรี
สุมาลย์สุมาลี
แลเล่ห์ชูช่อช่อน

นนท์บุรี
เสียดช่อน
สรน
ชดช้อยบุชา ฯ

กาพย์^๕ ลอยเลื่อน^๕ เคลื่อนนาวา^๕
๑ ดอกช่อ อรชร
มะลิ เล่ห์พระพุทธร
นางแย้ม ทรงแย้มยล
ลำดวน หวนกลิ่นหอม
ให้^๕ชื่น^๕ รนรนใจ^๕
ประยงค์ ทรงประโยชน์
รู้หลัก แล้วชักนำ
บุณนาค เป็นนาคเนอ^๕
เป็นช่าง ผู้ชำนาญ
สายหยุด หยุดชะงะ
ชวนกัน อัญชลี
พิภูล นูนกลิ่นกลบ
เมตตา และการุญ
สารภี สี่เหลื่องสด
พุทธรองค์ ส่องสไไกล
ทานตะวัน หันรับแสง
ลำเลิศ เกิดปัญญา

ชมบุปผา ริมสาคร
ส่งเกสร เสาวคนธ์
ขาวบริสุทธิ์ ทวีตกนธ์
สัตว์ทุกจำทน ให้พ้นภัย
จะโน้มน้อม แนะนำไป
น้ำพระทัย พระทรงธรรม
ที่พระโปรด ประทานคำ
ให้เห็นธรรม อยู่สำราญ
สุวรรณเจือ แจกเจือจาน
ทรงประสาน สามัคคี
เหมือนเฝ้าแล ร่วมยินดี
พระชินศรี ที่ทรงบุญ
หอมดลอบ อบพระคุณ
ทรงเกอหนูน คำจุนใจ
ก็ปรากฏ สีสดใส
ทรงแผ่ไป ในโลกา
พระแสงดง แจ้งธรรมา
ด้วยศรัทธา ที่เบิกบาน

การเวก เหมือนเอกองค์
เป็นเอก วิเวกหวาน

กาหลง สัตว์หลงโลก
ทุกข์โทษ ที่ครอบงำ

เกิดแก้ว อันแพรวเพริศ
ส่องแสง แจ่มอุรา

อังกาบ กุหลาบแย้ม
เหมือนมี ปรีชาชาญ

มณฑา ชบาบาน
เหมือนธรรม ลาโลกีย์

กระดังงา จำปาเทศ
อินทรา และเทวัญ

ขจร กลิ่นขจาย
ปรีดา สุขารมณ์

อัญชัน อัญชลี
พระรั-ตนตรัย

พระผู้ทรง สุขสำราญ
โปรดประทาน พระสัทธรรม

ว่ายเวียนโคก สุตระกำ
พระเอาธรรม นำไคลคลา

ดังแก้วเกิด อยู่เกศา
เพราะวิชา บัญญาญาณ

สอดสั้แซม เมื่อแย้มบาน
ก็เบิกบาน บารมี

ชกังก้าน และกลิ่นสั้
ส่งกลิ่นสั้ ทุกวัน

เหมือนเสด็จ แดนสวรรค์
ทุกช่อขึ้น มาชื่นชม

ธรรมบรรยาย ยั่งยืน
คลายระทม ตรมหทัย

บารมี ที่สุกใส
เกลื่อนกล่อไป ในคงคา ฯ

บทนกก

โคลง วิหคเหินสู่ห้อง

๑๐ บานเบิกโบกบินมา

ชมเห่ที่แห่ครา

เสียงนกเสียงนักร้อง

กาพย์ ครื้นครื้น ตื่นตกใจ

๑๑ วิหค โบกบินมา

นกเหยี่ยว ก็เฉี่ยวโฉบ

ออกโฉบรู้ โปรดให้ลอย

เจ้าสา ลีลาแก้ว

ร่ำร้อง อยู่ชม

คลงโคลง เสียงคล้อแคล

บินมา แล้วบินไป

แกลก มาเป็นหมู่

วนเวียน เปลี่ยนกันลง

ดูเหว่า วิเวกแว่ว

ลุ่มกิน และลุ่มนอน

๑๒ นกเอียง เสียงซ้อแซ่

ประดา มาประดัง

นกเขา เจ้าชวนคู่

กุกกูกู คู่ฉันมา

กางเขน เต็มเราเรา

ร้องเพลง บรรเลงร่ำ

เวหา

แซ่ซ้อง

๑๓ คล้อยเคลื่อน

ร่ำล่ำบรรเลง ฯ

เล็งแลไป ในเวหา

โถมถลา แดบดลย

เหมือนอ้อมโอบ เอ็นสำออย

เร่ค้อยค้อย จะคอยชม

ส่งเสียงแจ้ว แล้วเล่นลม

๑๔ ชนอารมณ์ ระเริงใจ

ฟังเสียงแห่ ที่ห่างไกล

มาอยู่ใกล้ กับเร่ทรง

บินเป็นคู่ เข้าแวดวง

๑๕ นบพระองค์ ด้วยอารมณ์

ก็คลาดแคล้ว ครรไลจร

มาร่ำรอน จนลุ่มรัง

อยู่แข่งแซ่ บินเซซัง

๑๖ ด้วยความหวัง วันทนา

มาขึ้นคู่ เป็นบูชา

จะวันทา พระทรงธรรม

๑๗ นั้นจะเข้า ถวายคำ

แล้วเร่ร่ำ สำราญใจ

นางนวล ล้วนแต่นาง
 เหวทำ กรรมอันใด
 นกยาง ย่างเหยียบย่อง
 บินร่อน ออกจากเลน
 กระจิบ จับโจนไขว่
 โผผิน บินทะยอย
 แผลงกู่ แผลงผึ่ง
 รู้จัก ได้ชักชวน

คู่เขาร้าง เห็นห่างไป
 ยกปีกไหว ให้สิ้นเวร
 อยู่กลางหนอง ร้องเกนเกน
 จะไปเล่น เเห่เรือลอย
 โดดเกาะไม้ ไปหยอยหยอย
 มารอคอย ชมขบวน
 บินหึ่งหึ่ง ละห้อยหวาน
 มาหลากล่วน เหลือรำพัน ฯ

ขมปลา

โคลง ๐	ครึ้นครึ้นคละคล้าคล้า	คองคา
	มองหมุ่มจันมา	มากล้า
	รายเรียงล่องลอยปรา	กฏเกลื่อน
	ซู่ซ่าเสียงสำซ่า	แซ่ซ้องสรรเสริญ ฯ
กาพย์ ๐	ครึ้นครึ้น ในคองคา	เพียงผิงผา มาผกผัน
	ฝูงปลา ต่างพากัน	ว่ายหกหัน บั้นป่วนไป
	ชะโด โฟทะยาน	ช่างห้าวหาญ ช่างชาญชัย
	คึกคะนอง คล่องกระไร	คู้องไว ว้ายเวียนวน
	สร้อยซ่า ปลาแขยง	คู่เรือแข่ง แข่งเรือทรง
	ลอดเลี้ยว แล้วลอยลง	จะตามส่ง เสด็จจร
	เทโพ และเทพา	ผูกโพล่หน้า มาสลอน
	เนืองแน่น ในสาคร	ก็กระฉ่อน กระฉอกชล
	ตะเพียน เวียนแหวกว่าย	ฝูงปลากราย มาว่ายวน
	คองคา ก็กาหล	จะซุ่นซุ่น ลงเป็นคลอง
	ปลาค้าว เจ้าหลงคู่	ไปเข้าหมุ่ม ปลาบู่ทอง
	ปักเป้า เจ้าลำพอง	แผ่นผยอง ไม่มองใคร
	กระแห แลสล้าง	ว้ายมากกลาง ชลาลัย
	หนดพราหมณ์ ก็ตามไป	จะเข้าใน โรงพิธี
	ปลาหมอ ก็มียา	คอยรักษา เพราะยาดี
	ปลาบ้า ก็อ้า	เจ้าปรานี ในหมุ่มปลา

ตะโกก ลืมโศกเศร้า
 เนื่ออ่อน อ่อนระอา
 ปลากด ลดเลี้ยวล่อง
 มุ่งตาม ลำเรือทรง
 ปลาเพรย ไม่เพลยจิต
 รีบร้อน จะจรไป
 ปลากา ถึงหน้าดำ
 แวะวน ขึ้นพ้นฟอง
 กะสง และสวาย
 ถึงทาง หว่างนาวา
 สลาด ฉลาดจริง
 ขอทาง เข้าข้างใน
 น้ำเงิน มีเงินตรา
 สิ้นหัว จนตัวอ
 ปลาบ้า ครากลุ่มคลั่ง
 ปลาใด หลบไม่ทัน
 แปบซิว ดูหิวจัด
 แต่ใจ ไม่กังวล
 กริมกั๊ด นักเลงเก่า
 ดันดัน ทั่กนกัง
 ปลาหมู หมูปลาเขม
 ที่ตัว ศัสตรามี
 ปลาแก้ว กับแก้มซ้าย
 แต่ใจ ก็ไม่เบา

ชวนกันเข้า เคียงนาวา
 เขาวอนว่า ไปร้าง
 ออกจากคลอง ล่องเลี้ยวลง
 ฟังเสียงส่ง สนุกใจ
 ปลาสลิด ติดตามไป
 เข้าใกล้ใกล้ กับเรือกลอง
 ไม่ควรญคร่ำ ใจคะนอง
 แล้วลอยฟ่อง ท้องคงคา
 กระสับกระส่าย แทรกเข้ามา
 ฟังเขาฮา แห่เหไป
 แกล้งอ้อยอิ่ง กระแอมไอ
 เจ้าว่องไว ไม่รังรอ
 ทำโอ้อ่า ไม่เออออ
 ถูกเขาขอ หัวร้องน
 ว้ายลัดฝั่ง ประดังกัน
 ก็ประชัน ต้องถูกชน
 เจ้าอึดอัด ก่อนขัดสน
 สู้อดทน มาตามทาง
 ใครไม่เข้า มาขัดขวาง
 มาอยู่ข้าง เรือพาล
 ก็และเล็ม ล่องนที
 ใครไม่ดี ก็เอา
 ถึงระกำ จำหยอยเหงา
 ไปช่วยเขา แห่ขบวน

ปลาไหล และปลาหลด
พบใคร ได้ชักชวน

นวลจันทร์ นั้นจำศีล
ปลาอ้าว เข้าข้างใน

ช่อนดุก กิดูเตือด
ปรึกษา จะพากัน

กระสือบ กระเสือกกระสน
ปลาโต ว่ายก่อกวน

ปลาเสือ เหลือกำลัง
ห้ามใคร ไม่ละวาง

เรือเห่ กระบวนแห่
เหมือนดู หมู่กินนร

สองฝั่ง ตั่งตะลิ่ง
ธรรมสงฆ์ ชินศรี

ทอดประทับ เมื่อยับยั้ง
เรียงเรียบ เทียบนาวา

ทำราช วรดิศถ์
ที่นั่ง ตั่งอำไพ

ปราสาท ราชวัง
ยอดเขย่ม เทียมวิมาน

ก็เลี้ยวลด ลอดแหวน
แต่ละล้วน สำราญใจ

ออกจากถิ่น เดินทางไป
ทุ่งเหลวโล่ ลงมาทัน

ถูกเขาเชือด ดุเดือดด้น
แหวกทักัน เข้ากระบวน

เผ่าคึดคั่น คอยสืบสวน
ผิดขบวน ออกกั้นทาง

เขาแต่งตั้ง ระว่างทาง
สุดขัดขวาง ถิ่นทางจร

ล่องลอยแล อยู่สลอน
มารำร่อน ลอยนที

เสียงอออง อัญชลี
สวัสดี ที่แห่มา

ใกล้ที่ตั้ง ริมฝั่งฝา

อยู่ที่หน้า พลับปลาชัย

ราชกิจ วินิจนัย

เลี้ยวโล่ แลละลาน

พิศสะพร้ง ผ่องไพศาล

ราชฐาน พระจอมไทย ฯ

เฉลิมพระเกียรติ

โคลง ศรีสิทธิราชก้อง

๑ เกียรติศัพท์สุดฟ้าเอียง

รุ่งร่นรสนโรยเรียง

รุ่งรุ่งเรืองรัฐสร้าง

กาพย์ ศรีสิทธิ์ เสร็จประสงค์

๑ ผ่านเผ้า ไผ่ทไท

เถลิงรัฐ สวัสดิ์

พระทัย ดังท้องธาร

รักษามूर् กิเลห์บุตร

เย็นเกล้า ของชาวไทย

ธงชัย เชิดชูชาติ

อุ่นเกล้า ทุกเขาคำ

ทรงเออ อุปถัมภ์

พุทธศาสน์ ก็ไพศาล

อาราม อร่ามเรือง

สูงส่ง องค์เจดีย์

โบสถ์วิหาร ตระการตา

พุทธรูป แลเจดีย์

ชินบุตร พุทธวงศ์

เรียนธรรม น้อมนำมา

สืบสร้าง ทางกุศล

ปฏิบัติ หัดกายใจ

ไกรเกรียง

ออกอ้าง

อกราชมूर्

สุขสันไทยเกษม ฯ

แต่พระองค์ ทรงเกียรติไกร

อริราช ทรงสำราญ

พระทรงศรี เกษมसानต์

ดั่งบัวบาน ไม่บังใบ

ถนอมสุด ให้สดใส

ได้ร่มไต้ ทศธรรม

อันผดผาด พระทรงนำ

พระคุณเล่า ราชมूर्สำราญ

ทรงพระธรรม ทงศีลทาน

ทรงเบิกบาน บารมี

งามประเทือง ทวับุรี

แลสดสี แสงสุวรรณ

แท่นบูชา สารพัน

ช่างสร้างสรรค์ ด้วยศรัทธา

คือพระสงฆ์ ทรงศึกษา

เทศนา แก่เวไนย

บำเพ็ญผล ให้ผ่องใส

ตั้งอยู่ใน ความปราณี

ถิ่นฐาน ในบ้านเมือง
 ซ่อมสร้าง เป็นอย่างดี
 ตึกราม งามสง่า
 เจตนา ที่ปรารถนาก็
 อาคาร สงเคราะห์ราษฎร
 อาศัย ได้ไคลคลา
 แล้วย่าง ทางถนน
 จนกว่า ได้มาไป
 เพื่อดูชม สมบูรณ์สุข
 เพื่อชาติ ศาสนา
 ส่งเสริม การศึกษา
 ได้แจ้ง แหล่งทางจร
 อนามัย ได้เข้มแข็ง
 สันโศก เพราะโรคภัย
 ไมตรี มีในจิต
 ก่อเกิด ได้เจือจาน
 เฉลย พระการุญ
 ราษฎรรัฐ สวัสดิ์
 ผลผลา อานิสงส์
 ถ่วงลับ ดับนิพพาน
 ขอชาติ จงเจริญ
 สันทุกซ์ สันยุคลย์

กิ่งเรือง จำเริญศรี
 ให้เป็นที่ ที่ชวนชม
 ก็โอ้อ่า น่านิยม
 ได้เสร็จสม เสมอมา
 สะพานพาด ข้ามคงคา
 ทุกเวลา สันอาลัย
 ต้องทนทุกข์ ทั้งใกล้ไกล
 สะดวกใจ เมื่อไคลคลา
 ได้ปล้ำปลุก ทุกวันมา
 ได้แก้วนกล่า สถาพร
 ทุกทิวหน้า ที่อาวรณ์
 ไม่เดือดร้อน ลำบากกาย
 ทุกหนแห่ง ให้โรคหาย
 สุขสบาย พยาบาล
 ทั่วทุกทิศ ถิ่นสถาน
 เพื่อประสาน สามัคคี
 ขอพระคุณ อุ่นเกศ
 ชาวบุรี อยู่สำราญ
 นล่ององค์ พระทรงญาณ
 พุทธกาล ก็ล่วงไกล
 ได้ก้าวเดิน เดินเดินไป
 ขอให้ไทย จงเจริญ ฯ

กาพย์เห่เรือ

ฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ พุทธศักราช ๒๕๐๐

นายหรีด เรื่องฤทธิ์ ประพันธ์

เริ่มศักรรช

แห่งกระบวนเรือพุทธพยุหยาตรา

โคลง ศตวรรษยี่สิบห้า

เรือแห่ไตรรัตน์ขนาน

สุพรรณหงส์เปรียบหงส์พิมาน

ฉลองเล่นชลเจ้า

พุทธกาล ล่วงเลย

แข่งน้ำ

พรหมระเห็ด

จอมจ้วงฝพาย ๆ

กาพย์ ศตวรรษยี่สิบห้า

นับแต่พระนิพพาน

ยังแต่พระศาสนา

ฉลององค์พระผู้

รัศมีส่องสี่ทวีป

แพร่ธรรมล้วนคำสอน

คาบนี้มีมาโนช

สองพันห้าร้อยงาน

ชลมารคงามหลากหลาย

เป็นพยุหนาวี

ฤกษ์รุ่งรุ่งสากล

มุงสู่พระนคร

ล่วงเลยมาหลายฉนากาล

ได้สองพันห้าร้อยปี

คู่สุริยาส่องธาตุ

พระภาคโปรดประชากร

ตั้งประทับส่องทางจร

ปลอบใจสุขปลุกใจบาน

ไทยสมโภชรอบพุทธกาล

ทางบกน้ำฉวารี

ขบวนเรือราชพิธี

แห่ไตรรัตน์จรัสสาคร

จากเมืองนนท์เล่นลอยสลอน

พลพลายชนรนเริงบุญ

เสอ^๕แดงสวมแดงดาด
 โบกพายพายเฌ^๕องหนุน
 เรอ^๕เสอ^๕คำรณสินธุ์^๕
 เรอ^๕เสอ^๕ทะยานชล
 เรอ^๕ดงตงช่ายขวา
 แข่ง^๕คู่ดูลำพอง
 สุครี^๕พลี^๕บขโลธาร
 เรอ^๕แข่ง^๕แข่ง^๕คู่^๕จร
 สุพรรณ^๕หงส์^๕เพียงหงส์^๕พรหม
 เป็น^๕อาสน์^๕พระพุทธร^๕ม
 อนัน^๕ตนาคราช
 อเนก^๕ชาติ^๕ภู^๕ขง^๕คั^๕ชัย
 สาม^๕ลำ^๕ลำ^๕เรอ^๕ทรง
 เล่น^๕กลาง^๕หว่าง^๕นาวา
 เรอ^๕ดำ^๕รว^๕จ^๕ตร^๕รว^๕จ^๕ว^๕ไ^๕ว
 สา^๕คร^๕คร^๕น^๕คร^๕น^๕โค^๕รม
 สอง^๕ฝาก^๕ฝ^๕ง^๕ค^๕ง^๕คา
 ดู^๕แห^๕ไ^๕ตร^๕ร^๕ต^๕น^๕กร^๕าย

สด^๕สะ^๕อาด^๕แข่ง^๕แส^๕งอร^๕ณ
 เป็น^๕คู่^๕มา^๕เต^๕อน^๕ต^๕าย^๕ล
 แห^๕ว^๕กว^๕าร^๕ิน^๕คำ^๕ราม^๕ร^๕ณ
 ว^๕ิ่ง^๕แข่ง^๕หน้า^๕ท่า^๕ผ^๕ย^๕อง
 คลา^๕เคล^๕อน^๕มา^๕ร^๕า^๕เร^๕ิง^๕คะ^๕น^๕อง
 เป็น^๕แถ^๕ว^๕ถ^๕อง^๕ล^๕อง^๕สา^๕คร
 พาล^๕ี^๕ทะ^๕ยา^๕น^๕ถ^๕ี^๕บ^๕ข^๕โล^๕ธ^๕ร
 แข^๕ง^๕สาม^๕คู่^๕ว^๕ิ่ง^๕ดู^๕ดี^๕
 บิน^๕ล^๕อย^๕ล^๕ม^๕ลง^๕น^๕ที่^๕
 ส^๕ี^๕ร^๕ี^๕ล^๕อง^๕ท^๕อง^๕ช^๕ลา^๕ล^๕ัย
 อา^๕ส^๕น์^๕พระ^๕ธ^๕ร^๕ม^๕เ^๕ียม^๕อำ^๕ไพ^๕
 อา^๕ส^๕น์^๕พระ^๕สง^๕ฆ์^๕ท^๕ร^๕ง^๕ส^๕ีก^๕ขา
 เรอ^๕ระ^๕ห^๕ง^๕ท^๕ร^๕ง^๕ต^๕ร^๕ู^๕ตา
 บ^๕ัก^๕ช^๕่าย^๕ข^๕ว^๕า^๕พา^๕แห^๕โ^๕หม
 เรอ^๕กล^๕อง^๕ใน^๕น^๕อก^๕ป^๕ระ^๕โค^๕ม
 พ^๕ล^๕แห^๕โ^๕หม^๕โร^๕ม^๕ฝ^๕ี^๕พาย
 หม^๕ู่^๕ค^๕น^๕มา^๕อยู่^๕ม^๕อง^๕มา^๕ย
 กระ^๕บ^๕วน^๕เรอ^๕บ^๕่^๕เบ^๕อ^๕ตา ๕

สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย

โกลง ๐ แดงปางพระพุทธรู้	ผจญมาร
สำเร็จโพธิญาณ	ยอดรู้
ยังสงฆ์สุทธศีลธาร	ธรรมตรัส - รู้เฮย
ประกาศศาสนา	โลกพ้นอบายเบียน ฯ
กาพย์ ๐ แดงปางพระพุทธรองค์	ทรงนั่งเหนือแท่นหย้าคา
ได้โพธิพิภพ	ฉายาชิตสนิทบัง
ขุนมารจับมารุด	มาอยู่ดพุทธบัลลังก์
สร้างศาสตราวุธตั้ง	จะเพิกพังแผ่นพื้นสุธา
พระทรงเสี่ยงบารมี	เป็นโยธิตมารา
ธรณีพนิดา	ผูกขนาเป็นพยาน
บิณฑนาในมวขเกศ	เป็นสาครเรศทว่มพลมาร
มาราธราชหาญ	ก็หายหาญกระเหือดตน
พ่ายแพ้แก่พระองค์	พระก็ทรงเบิกบานกมล
เข้าฉานหยั่งญาณชน	แจ้งเหตุผลจบจักรวาล
ตรัสเป็นสัพพัญญู	สารพัดรู้ผู้ญาณ
ปลดเปลื้องเครื่องผูกมาร	พานพาดสัตว์รัดรังใจ
ทรงน่านิกรชน	จรดลศิวาลัย
เป็นที่พำนักใน	เวไนยชนคั่นทางจร
มีพระกรุณา	วางศาสนาไว้เพื่อสอน
โลกคือประชากร	ได้ประทับทองสองทางเดิน ฯ

๑ พระธรรมคือคำสอน
แก่ผู้ดำเนิน

ดังประทีปอันเรืองโรจน์
ส่องสว่างทางครรไล

ธรรมคุ้มผู้ครองธรรม
เสวยสุขทุกปางปี

ดับร้อนนอนสนิท
ดับเรื่องเคืองระคาย

ทำลายความโง่งน
ดับโลกโกรธหลงลาน

นำสัตว์ถึงนิพพาน
โดยอรรถท่านจัดใน

ปริยัติปฏิบัติ
ปฏิบัติแล้วเขตมาร

๑ พระสงฆ์ทรงศีลคุณ
สาวกพระชินวร

ดำเนินโดยธรรมเที่ยง
ประกาศศาสนาเพียร

จูงชนดลแดนเกษม
ต่างเห็นเป็นบ่อบุญ

พระพุทธพระธรรมสงฆ์
สามดวงช่วงโชติใน

พระชินวรซึ่งองค์เจริญ
สู่วิถีที่ควรไป

อยู่บนโชคขุนไศล
คุ่มเดินไปสะดวกดี

ไม่ตกต่ำซ้ำสูงทวี
มีสร้งคึงวันวาย

ล้างบาปจิตชุ่มคิดหาย
ดับเหตุร้ายก่อภัยพาล

อันเป็นมูลกิเลสมาร
ดับทะยานร่านรนใจ

พ้นสงสารผ่านทุกข์ไป
ไต่รปีฎกยกสามประการ

รู้ทำลัดแหล่งกัณดาร
คือนิพพานส่วนโลกุตระ ฯ

เป็นนาบุญของประชากร
ชวนฝูงชนพ้นอบายเข็น

ไม่เอนเอียงข้างพาเหียร
เปลี่ยนใจบาปกลับใจบุญ

โลกปร่มเปรมปลื้มพระคุณ
บูชาชนรณเรใจ

ครบไตรรงค์คือรัตนตรัย
ถนอมมนุษย์สุดเมืองอมร

จอมใจศาสนา
อภิวันต์นิรันดร์

๑ นาวาแล่นเฉื่อยฉ่ำ
ลอยล่องท่องคงคา

ทูนทอดจอดลอยล้า
หนุ่มสาวคราวงานแปร

ดูงานการฉลอม
ลืมนเรือนลืมนเพื่อนปลง

บนฝั่งที่นั่งสถิต
อาสน์น้อมค้ำภูวนัย

สุมุกสุกสว่าง
ซ้อฟ้าหน้าเงาอง

ฝั่งชนถกลสถูป
เตือนใจให้หญิงชาย

สองพันห้าร้อยแล้ว
ควรเราเอาเป็นภาระ

๑ แดนเขมรพื้
บ้านเมืองเรืองถาวร

เลื่องชอหล่อเกียรติกิจ
จังหวัดร่วมนอกใน

ตึกรามอร่ามโรจน์
ถนนขลุ่ยดสาย

โลกบูชาเป็นอนุสรณ์
ด้วยดวงใจใสศรัทธา ฯ

สว่างล้นน้ำเจ้าพระยา
มาถึงท่าด่านักแพ

ริมฝั่งน้ำคนหลามแล
ปรุงแต่งหน้าอำวตทรง

ฟังเห่ร้องตอใจจง
ปลิดทุกร้อนห่อนห้วงโย

ราชกิจวินิจนัย
ประทับนั่งฝั่งสาคร

กระหนกพร่างพรายอัมพร
หางหงส์ร่อนพ้อนหางกราย

พระปรางค์รุปรางขางฉาย
รุ่งรู้บุญพูนศัลทาน

สามดวงแก้วยังชัชวาล
ธุระเออเพื่อสถาพร

เผ่าไทยผองล่องอนุสร
มีพระนครแสนศิวิไลซ์

ว่าเมืองทองของชาวไทย
ติดต่อดีสะดวกดาบ

โคมไฟโชติเป็นช่อฉาย
ยานยนต์ผายสนั่นแตร

กระทรวงทบวงกรม
 อาคารตระหง่านแล
 อัน^{๕๕}นขผลงาน
 บำรุง^{๕๖}รุ่งเรืองกล
 ทวีราชอาณาจักร
 ยานยนต์^{๕๗}ย่นทางเปลือง
 พน^{๕๘}วัฒน^{๕๙}ธรรม^{๖๐}พอง
 เทียบหน้าอารยัน
 บำรุงประเทศชาติ
 รม^{๖๑}รัฐ^{๖๒}คือนั^{๖๓}ตร^{๖๔}ทรง
 ตั้ง^{๖๕}พุทธ^{๖๖}มณ^{๖๗}ฑล
 นาบุญ^{๖๘}พูน^{๖๙}สวัสดิ^{๗๐}เป็น
 เป็น^{๗๑}ปุชน^{๗๒}ีย^{๗๓}ฐาน
 แห่^{๗๔}ลง^{๗๕}รวม^{๗๖}รัตน^{๗๗}ตรัย
 สูง^{๗๘}สุด^{๗๙}ฝ่าย^{๘๐}พุทธ^{๘๑}จักร
 กล่อม^{๘๒}ใจ^{๘๓}ให้^{๘๔}หาย^{๘๕}เพลี้ย
 ทง^{๘๖}น^{๘๗}ร^{๘๘}ัฐ^{๘๙}บาล
 หนึ่ง^{๙๐}นั้น^{๙๑}ท่าน^{๙๒}การ^{๙๓}ุญ
 อัน^{๙๔}ผู้อยู่^{๙๕}ใน^{๙๖}ไทย
 กรณ^{๙๗}ย์^{๙๘}ซึ่ง^{๙๙}มี^{๑๐๐}ใน
 ๑ ขอ^{๑๐๑}คุณ^{๑๐๒}รัตน^{๑๐๓}ตรัย
 ระ^{๑๐๔}ง^{๑๐๕}บั^{๑๐๖}ด^{๑๐๗}บ^{๑๐๘}ร^{๑๐๙}้อ^{๑๑๐}น^{๑๑๑}ร^{๑๑๒}อน

ระดม^{๑๑๓}จัด^{๑๑๔}ดัด^{๑๑๕}แปลง^{๑๑๖}แปร
 เป็น^{๑๑๗}ระเบียบ^{๑๑๘}เรียบ^{๑๑๙}ตaylor
 รัฐบาล^{๑๒๐}แห่ง^{๑๒๑}ปวง^{๑๒๒}ชน
 วิสวะ^{๑๒๓}แก^{๑๒๔}ล้ง^{๑๒๕}มา^{๑๒๖}แปลง^{๑๒๗}เมือง
 บำรุง^{๑๒๘}รัก^{๑๒๙}ษ์^{๑๓๐}พักร^{๑๓๑}ุง^{๑๓๒}เร^{๑๓๓}ือง
 เคย^{๑๓๔}ไป^{๑๓๕}เด^{๑๓๖}อน^{๑๓๗}เล^{๑๓๘}อน^{๑๓๙}มา^{๑๔๐}วัน
 ทุก^{๑๔๑}ถิ่น^{๑๔๒}ท^{๑๔๓}้อง^{๑๔๔}ล^{๑๔๕}่อง^{๑๔๖}ถึง^{๑๔๗}กัน
 ท้น^{๑๔๘}พวก^{๑๔๙}เขา^{๑๕๐}ชาว^{๑๕๑}อัส^{๑๕๒}ดง^{๑๕๓}ค์
 พุ^{๑๕๔}ทธ^{๑๕๕}ศา^{๑๕๖}ส^{๑๕๗}น์^{๑๕๘}เพ^{๑๕๙}อ^{๑๖๐}ย^{๑๖๑}น^{๑๖๒}ย^{๑๖๓}ง
 แผ่น^{๑๖๔}ดิน^{๑๖๕}ไท^{๑๖๖}ย^{๑๖๗}ไ^{๑๖๘}ด^{๑๖๙}อยู่^{๑๗๐}เ^{๑๗๑}็น
 ถิ่น^{๑๗๒}กุ^{๑๗๓}ศ^{๑๗๔}ล^{๑๗๕}ทุ^{๑๗๖}ก^{๑๗๗}คน^{๑๗๘}เห^{๑๗๙}็น
 ท^{๑๘๐}พ^{๑๘๑}าน^{๑๘๒}ัก^{๑๘๓}ค^{๑๘๔}อ^{๑๘๕}ห^{๑๘๖}ล^{๑๘๗}ัก^{๑๘๘}ใจ
 ม^{๑๘๙}หา^{๑๙๐}พา^{๑๙๑}ร^{๑๙๒}ย^{๑๙๓}อ^{๑๙๔}ด^{๑๙๕}โล^{๑๙๖}ก^{๑๙๗}ย^{๑๙๘}
 ใน^{๑๙๙}บุ^{๒๐๐}ร^{๒๐๑}พา^{๒๐๒}ภา^{๒๐๓}ค^{๒๐๔}า^{๒๐๕}เ^{๒๐๖}ช^{๒๐๗}ย^{๒๐๘}
 เฝ^{๒๐๙}้ม^{๒๑๐}บุญ^{๒๑๑}หน^{๒๑๒}ัก^{๒๑๓}ผล^{๒๑๔}ัก^{๒๑๕}บา^{๒๑๖}ป^{๒๑๗}เส^{๒๑๘}ย^{๒๑๙}
 เม^{๒๒๐}ื่อ^{๒๒๑}ไ^{๒๒๒}ด้^{๒๒๓}ผ่าน^{๒๒๔}ส^{๒๒๕}ถ^{๒๒๖}าน^{๒๒๗}บุญ^{๒๒๘}
 กอ^{๒๒๙}ป^{๒๓๐}รี^{๒๓๑}การ^{๒๓๒}เห^{๒๓๓}็น^{๒๓๔}เป็น^{๒๓๕}พระ^{๒๓๖}ค^{๒๓๗}ุณ^{๒๓๘}
 อุ^{๒๓๙}ป^{๒๔๐}ถ^{๒๔๑}ัม^{๒๔๒}ภ^{๒๔๓}ัก^{๒๔๔}ำ^{๒๔๕}ชู^{๒๔๖}ไท^{๒๔๗}ย^{๒๔๘}
 เห^{๒๔๙}็น^{๒๕๐}คว^{๒๕๑}ร^{๒๕๒}โป^{๒๕๓}ร^{๒๕๔}ด^{๒๕๕}โป^{๒๕๖}ร^{๒๕๗}ด^{๒๕๘}ปล^{๒๕๙}่^{๒๖๐}ย^{๒๖๑}ไป
 แ^{๒๖๒}น^{๒๖๓}ว^{๒๖๔}ท^{๒๖๕}าง^{๒๖๖}นำ^{๒๖๗}ทำ^{๒๖๘}ทุ^{๒๖๙}ก^{๒๗๐}ต^{๒๗๑}อน^{๒๗๒} ฯ
 เก^{๒๗๓}อ^{๒๗๔}กุ^{๒๗๕}ล^{๒๗๖}ใน^{๒๗๗}ส^{๒๗๘}ั^{๒๗๙}ต^{๒๘๐}ว^{๒๘๑}า^{๒๘๒}กร^{๒๘๓}
 โส^{๒๘๔}ก^{๒๘๕}แ^{๒๘๖}ส^{๒๘๗}ล^{๒๘๘}ง^{๒๘๙}เส^{๒๙๐}ี้ย^{๒๙๑}ด^{๒๙๒}แท^{๒๙๓}ง^{๒๙๔}ใจ

ครอบจักรวาล
 ปกฟ้าเหล่าแห่งไทย
 พระวรุณเทวราช
 ขัณฑ์เมฆครันคณอง
 ชุ่มเมฆนทีดล
 อาศัยได้สำราญ

ด้วยสักการะเรื่องไร
 บำราศทุกข์สุขสมปอง
 สถิตอาสน์ภูษงค์นลง
 หลังฝนต้องฤดูการ
 อุทกชลเพิ่มชลธาร
 ทุกจังหวัดสบสวัสดิ์ ฯ

ยอพระเกียรติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

เกล้ากลางคน

เวลาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับทอดพระเนตร

การเทวเรื่อที่ท่าราชวรดิษฐ์

โคลง ศรีสิทธิราชเรื่อง

องค์เอกอูปถัมภ์

เจดยัทธิระลอกน้ำ

จอมทัพดับยุคเพียง

กาพย์ ศรีสิทธิราชเรื่อง

องค์เอกอูปถัมภ์

เมตตาพระเยือกเย็น

มุกดาประชากร

ปรีชาพระหยั่งรู้

ราชภูรีรัฐโอวาทเตือน

ท้าวราชอาณาจักร

ถือเป็นปฐมนัย

พระองค์ทรงเป็นจอมทัพ

เพื่อชาติขาดพาลภัย

คาบนมศุภฤกษ์

พุทธศาสน์สาดแสงนาน

ผลพระคุณพระอูปถัมภ์

ข้า ๗ ราชนาวัน

ทศธรรม

ศาสน์เลียง

บุญเปรียบ ท่านนา

พระเจ้าลางมาร ๗

พระทรงเมืองเรื่องทศธรรม

พระศาสนาเลียงถาวร

กรณเช่นสายสาคร

ดั่งบัวแบ่งรับแสงเดือน

เหตุผลสุดส้าห้เยอน

เพื่อนร่วมชาติเพื่อสวัสดิ

จอดใจรักพระภูมิ

คือเจดีย์หลักจิตใจ

แสนยาสรพทกทัพไทย

เพื่อไทยอยู่คู่ฟ้าสราญ

ผิงฟ้าเบิกฤกษ์พุทธกาล

ดั่งสุริเยศเสด็จเที่ยงวัน

ศาสนาอาชนส่องสวรรค

เป็นเอกฉันทกับประชาชน

ขอเชิญพระไตรรัตน์
 อารักย์ทุกมณฑล
 พระสยามเทวา—
 โปรดช่วยอำนวยการ
 เสวยสิริสวัสดิ์
 สรรพโรคสรรพภัย
 ทรงจตุพิชพร
 เสด็จบุญพระบารมี
 สิ่งใดพระทรงหวัง
 เสวยราชย์สถาวร

สว่างใจสัตว์สพสากล
 เทพทุกสถานพิมานอมร
 ธิราชวโรรงครอน
 พระองค์ผู้ประมุขไทย
 เสด็จตรนิตรชนันตราชัย
 อย่าเกลือกไกลพระอินทรีย์
 พระเกียรติขจรทั่วชาติ
 เจริญมัยรมประชากร
 สำเร็จตั้งพระอนุสร
 สมดังพระพรถวายชัย-ชัย

กาพย์เห่เรือชีวิต

ภาพยเหเรือขัวต

โดย

พลเอก ขลอ จารุกัลล

เรือทัวไป

โคลง เรือมีแบบมากลัวน
แล่นง่ายในบรรดา
แล่นยากสินาวา
มักจะแตกจมขวม

เหลือคณา นับแฮ
น่านน้ำ
ขัวต
ก่อนเข้าฝั่งหมาย

ภาพย เรือ นาวา หลายหลากลัวน
ก็ออกจะเกินการณ
เรือน้อย ลอยผัวน้ำ
กำปั่น แล่นปล่อยควัน
กลไฟ ไล่หลังมา
เรือใบ สายโยงยุง
เรือใบเตด เล็ดลอดง่าย
สำเภา แล่นจำเจ
เรือฉลาม รูปบ้อมแปลก
เรือขุด ท่อมุดน้ำ
พ่นโคลน ขนทคอน
ถูลอก ร่องน้ำเห็น

จะประมวญ ฤประมาณ
ประมาณได้ ไม่สิ้นสรรพ
แจวพายจำ น้ำเป็นมัน
ดำมะเมอม เตอมฟ้าสูง
แข่งขันหน้า เรือลากจูง
แล่นหน้ามุง สู่ทะเล
ลามีใหญ่ พอหันเห
ออกทะเล เป็นประจำ
เห็นแต่แรก ดุคมจำ
ดุคโคลนตาม สันดอนเลน
ทงตะกอน อย่างจัดเจน
ว่าตนเงิน เรือเดินไฉน

เรือนาค ชลประทาน
ปรับปรุง ทุ่งนาไร่

เรือจ้าง แฉวข้ามน้ำ
เรือยนต์ หางยาวชั

สำปั้น กระเชียงเฉียด
หากิน กันสุดแรง

ก็เร่งงาน สุนน้ำใหญ่
ให้ดังตาม ตามวิถี

เล่นติดตาม เรือแท็กชั
เร่งเครื่องร เข้ามาแข่ง

เอาข้างเบียด หวังขอยแย่ง
แย่งรับส่ง ผู้โดยสาร

๕
เรอรบ

โกลง เสียงสมุทรสุดกึกก้อง
เสียงคลื่นลั่นแดนชล
เสียงเบองนพมณฑล
เสียงยุทธนาวีกลา
กาพย์ เสียงสมุทร สุดกึกก้อง
เสียงเรอ รบมากหลาย
เรอธง แล่นนำหน้า
บนเรอ ชักธงฉาน
หมู่เรอ รบผิวน้ำ
ค้นหา ขาศึกวน
ลาดตระเวน เจนจบสมุทร
เที่ยวหา ขาศึกเพื่อ
เรอบน ระดมยิง
ขาศึก สละเรอตัน
เรอบน ยังยิงฝั่ง
ยิ่งใหญ่ เมื่อใกล้คำ
พิฆาต ตอร์ปิโด
ทอคู อยู่หัวท้าย
ใกล้ฝั่ง เรอเปิดหัว
อ้าหัว ปลอยเป็นฝูง
ขนบน ยกพลยาตร
ต่างมุ่ง พุ่งสุดแดน

การณ ไตฤา
จรดฟ้า
นภาภาศ เล่านา
เกริกก้องกรุงไทย
ไซ้เสียงน่อง ร้องสังขาย
เข้าห้าหัน ธิปหาญ
ดุสง่า เรอรามาญ
บัญชาการ โดยนายพล
แล่นติดตาม เรอตันหน
สุดน่านน้ำ ลาลึกเหลือ
แล่นไปสุด กำลังเรอ
เข้าปะทะ ประด้วยบัน
หนักหน่วงยิ่ง ยิ่งทั้งคั่น
บันยังลุ่ม จมมิดล้า
เมืองท่าตั้ง เห็นเงาดำ
บันแม่นยำ เมืองทลาย
ล้ามิโต แต่ฤทธร้าย
ยิ่งทำลาย ความเร็วสูง
บันกลรว หัวเรอมุ่ง
รุดลอยนำ เรอทองแบน
ยึดหัวหาด พลร่วมแสน
บดศัตรู สู้เหยมหาญ

นอกอ่าว เรือบรรทุก
 ใจมดี การต่อต้าน
 ใต้น้ำ เรือดำน้ำ
 ตรวจค้น ข้ำศึกไป
 ยิ่งด้วย ตอร์ปิโด
 จรวด นำวิถี
 นาวา มีอีกมาก
 ผีวน้ำ ใต้น้ำดู
 ึ่งยัง ่วงบนหาด
 เร็วกว่า เรือทงสัน
 ตรงใต้ ท้องเรือยนต์
 เป่าพ่น ึ่ง พ่นผลักดัน
 ยังมี เรืออีกพวก
 นั่นคือ เรือบินใหญ่
 อีกพวก เรียกเรือเหาะ
 ล่องลอย ไปทุกถิ่น
 กล่าวมา ล้วนเรื่องเรือ
 อากาศ ทรงสถฐาน
 ข้อใหญ่ รวมใจความ
 ขั้บได้ ไปยากเข็ญ
 ผู้ใด ใครจักรู้
 สำหรับ ให้คนคว่ำ
 ต้องเรียน รู้กลั่นลม
 ดารา ศาสตร์ช่วยเรือ

เครื่องบินบุก เข้าวรอนราญ
 ทุกสถาน ะยะไกล
 เล่นคราคร่ำ ไม่หวั่นไหว
 ได้สมุทร ยุทธนาวี
 มีต้องโผล่ จากวารี
 ดิดหัวรบ ปริมาณ
 ล้วนหลายหลาก แบบใหม่หรร
 ไม่น่าเชื่อ เล่นเหนือสินธุ์
 ึ่ง พ่นเรียบลาด เหนือผิวดิน
 เปรียบเครื่องบิน ก็พอกัน
 ดิดเครื่องพ่น ลมกังหัน
 ให้เรือลอย เล่นราวไหล
 ควรผนวก รวมกันไป
 ึ่ง ึ่ง พ่นน้ำ สนามบิน
 บางคนเดาะ กราฟเซปปลิน
 ดิดเครื่องยนต์ คนโดยสาร
 ผีวน้ำเหนือ ใต้น้ำยาน
 พิศดาร มิเคยเห็น
 เรือทุกลำ ใครก็เป็น
 มีกฎเกณฑ์ ให้ศึกษา
 ึ่งมีครู แลตำรา
 เรียกวิชา การเดินเรือ
 พายุฝน เมฆดาวเหนือ
 ให้ได้เมื่อ ถูกทิศทาง

ฅวี่ พายุร้าย
 บัดเมื่อ ลมเบาบาง
 ะ ะ ร่มทั้งการ
 รอบโลก สุดแสนไกล
 นาวา อักประเภท
 ขับได้ ลมเลื่องชอ
 ต้องใช้ ความประณีต
 คุมเรือ ให้ผ่านพ้น
 นั้นคือ “เรือชีวิต”
 ผู้ใด ไปรู้ทัน

ก็เคลื่อนย้าย ไปให้ห่าง
 เข้าทิศทาง แล่นต่อไป
 บังคับยาน อากาศได้
 สืบไปได้ ด้วยฝีมือ
 เป็นพิเศษ แม้ฝักปรือ
 ก็อาจลุ่ม จมกลางหน
 สูงสุดขีด สามารถทน
 พายุร้าย ภัยมหันต์
 อันวิจิตร อัจฉริยะ
 ก็มีรอด จอดทุกลำ

เรือชีวิต

โคลง ปวงชนอุบัตแล้ว
 ๐ พันธกิจอันจักหนี
 พังเซ็นขันนาวี
 นำฝ่าลมคลื่นให้
 กาพย์
 ๐ ปวงชน อุบัตแล้ว
 ภาระ อันจักหนี
 นั่นคือ การเลี้ยงชีพ
 ด้วยเหตุ จำเป็นยิ่ง
 ชั้นแรก บ้างจยส์
 อาหาร บ้านอยู่ไซ้
 อิกขา รักษาโรค
 ทั้งสี่ นสำคัญ
 ผีขาด ประการใด
 ปราศสุข ทุกข์เกาะกิน
 เป็นเหตุ ที่ชักพา
 มรสุม รุมรังควาญ
 หากถือ พังงาเรือ
 ย่อมผจญ ภัยในห้วง
 หน้าที่ ผู้คุมเรือ
 สติมั่น หันเรือคอย
 มรสุม แม้จกร้าย
 ผู้คน รอดชีว

ย่อมมี
 ห่อนได้
 ชีวิต ตนแฮ
 รอดพ้นอับปาง
 ย่อมมีแล้ว จักพึงมี
 บ่มีพิน ชนชายหญิง
 ต่างคนรีบ ทำงานจริง
 มิฉะนั้น ก็บรลย
 อันพึงมี ตามวิสัย
 เสอผ้าใส่ พอประมาณ
 สิทธิโชค ดับโสภศานต์
 แต่ชีวิต เป็นนิจสิน
 ก็ดูไฟ เผาใจจันต์
 สูญเสียสิ้น ความสำราญ
 ให้นาวา ชีวิตสท้าน
 งานเสี่ยงภัย อันใหญ่หลวง
 ด้วยใจเชื่อ เรือทั้งปวง
 มหรณเพ สุดหลบถอย
 คุมหางเสือ ให้เรือลอย
 หาทางออก นอกวิถี
 ก็มิกราย ใกล้เคียง
 เพราะคนดี เข้าคุมเรือ

นายเรือ ผิวเสียสติ
 ท้อถอย ปล่อยล้าเรือ
 ลูกเรือ ย่อมวุ่นวาย
 ตระหนก ออใจกว่า

นอกจาก ขาดปัจจัย
 อคติ ก็เรื่องร้าย

รักโกรธ โลกแลหลัง
 สูญเสีย เพราะบุคคล
 อีกอย่าง คือกรรมเก่า

ให้เกิด เหตุเพทพาล
 เหล่าน คืออุปสรรค
 พาจิต ให้หวนไหว

นายเรือ ผู้สามารถ
 ความคิด จักพ้นฟอน

แม้มรสุม รุมคลื่นสาด
 ไปเย็น ระยอพาย

กุมสติ ใช้ปัญญา
 ลุผล ดั่งมนต์ขลัง

สามารถ พาชีวิต
 ราบรื่น ชนปรีดี

คิดคลั่นลิ ปรีहांเสื่อ
 ให้เล่นเฟื่อ ขตากรรม
 ทั่งอาจตาย เพราะผู้นำ
 เรือทั้งลำ แตกสลาย
 ดังที่ได้ สาธยาย
 เชิงทำลาย ชีพิตคน

ผลาญตนลง ปราบภูผล
 ขาดสติ ตริตรಂಗารณ์
 จับจองเฝ้า คอยเผาผลาญ
 หนักเหลือสิ้น พันวิสัย
 ให้ชะงัก นำเรือไป

นุดอกใจ อนาทร
 ใจนกจาย ย่อมไปถอน
 ฝากคลั่นลม สมใจหมาย
 อันประกาศ ถึงความตาย
 นำเรือไป ได้ดังหวัง

กอปรีวิชา รวมพลัง
 ดั่งนั้นแน่ นายเรือดี
 เข้าสถิต ในวิถึ
 สมดังที่ ตั้งใจเอย.

เมื่อต้น

โคลง โอรนรุ่งสุริยเรือง
 ๐ แสงส่องสาดปกพิ
 ยังสัตว์ออบตม
 สมสู่เป็นคู่ชน

ภาพย์ เรอเรอ สุริยเรือง
 ๐ สัม ผสมแดง
 เรอเรอ มารอนรอน
 ผู้เดียว ปราศคู่สม
 เร็วรา มาเรียบเรียง
 เลือกไว้ ก็ใช้น้อย
 หวังนิก นันวิเศษ
 อ่อนวัย ในชันษา
 ผิวพอง ประไพพรรณ
 เหวองค์ ทรวดทรงเดือน
 เสียงหวาน ปานดุเหว่า
 ใดเทียม เสียงยุพิน
 งามเนตร ดุจเนตรทราย
 แพรวเพริศ เลิศล้ำเปี่ยม
 ขนง ก่งพองาม
 ดำสนิท รับเกศราว
 โอยรู้เอย ยามขมแย้ม
 ทนตเริบบ เปริบบมุกสวย

รังสี สว่างเฮย
 ๐ ภาคพน
 ชวต สราญฮา
 สืบเชอขยายพันธุ์

รังสีเหลือง สลับแสง
 แสงสาดส่อง กามนิคม
 ดั่งภมร ร่อนเล่นลม
 ร่อนลมอยู่ ดุลมลอย
 บินมองเมียง เสียงคู่คอย
 แต่มิใช่ ที่ไผ่หา
 ยวเรศ เกศกานดา
 เพียงสืบห้า กว่หากเดือน
 พักตร์คมสัน หาใครเหมือน
 ตาชวนชม สมถวิล
 กังวานเศร้า ไร้อาใจ
 แม้ดุเหว่า เล่าก็เหนียม
 ยามขม้าย ทรายฤาเทียม
 ด้วยเสน่ห์ เล่ห์ตาสาว
 พอดิตตาม ขนดาขาว
 ขนกาน้ำ ดำสลาย
 รับกับแก้ม แยมระรวย
 มุกดาแท้ สีแพ้นาง

นาสึก น้อยนิตเชิด
 สองกรรณ นันแบบบาง
 กรรฐักกลม เกลาตงตรง
 ชมใคร ทล่องลอย
 ขามเยอง กรายกรมาตร
 อ่อนแอ้น เหวองคัสม
 คิคะนึ่ง ถึงนงราม
 จวบจน กามเทพเชิญ
 เรือยเรือย มาร่อนลม
 ภมร ยังมิวาย

คูบรรเจิด รับกับปราง
 แดงเรออาจ ตั้งเปลือกหอย
 เฌกบุษบง ตั้งคอคอย
 ร่อนลมเล่น เซ่นลอมลอม
 ดุจฝูงยาตร นาดกรกลม
 ดงนางฟ้า พาหงส์เหิน
 เพื่อฝันยาม ตามใจเพลิน
 จิงสูสม ภิรมย์หมาย
 เสี่ยงคู่ชม สมใจชาย
 ร่อนลมเล่น เซ่นลอมลอม

สร้างสรรค์

โคลง ยามชายหมายคู่สร้าง นันยาม ไตฤา

๑ ยามนุชสุดคิดความ

เก่าได้

ลักษณเทพความงาม

ยังแต่ง นุชแฮ

เกือบเสร็จส่วนใหญ่ใกล้

ครบถ้วนดังถวิล

กาพย์

๑ ยามชาย หมายคู่ร่วม

ภิรมย์รวม สองดวงใจ

เป็นยาม คนละวัย

ชายหนุ่มใหญ่ ไกลกว่าหญิง

สิบห้า ปีต่างกัน

คนละชั้น หันอ้างอิง

พระพรหม ท่านประวิง

เวลาไว้ ให้เหมาะสม

ภมร ยังบินอยู่

ร้อนลมดู คู่ควรชม

ปีกว่อน ร่อนเล่นลม

นานนับปี ถัดหวัง

จักได้ คู่เชยชิต

งามผาดพิศ ผิวพรรณปลั่ง

ลักษมี พระโปรตรัง—

สฤษฏ์ด้วย ช่วยสักหน

จึ่งสร้าง นุชเขาวัว

ชันษาได้ สิบหกดล

สาวรุ่น แรกอำพน

อำไพราว สาวสวรรค์

งามเนตร เกศกรแก้ว

งามโอษฐ์ยิ้ม พร้มพรายพรรณ

เอวองค์ ทรวดทรงกรรฐ์

ผุดผ่องเพียง เพียงงาสาร

กังวาน หวานคำพลอด

เสียงใสสอด แทรกกังวาน

ดูเหว่า แว่วเสียงหวาน

ยินเสียงน้อ ต้องอายเหนียม

ยามยาตร นาดนวยกร

แม่ฝูงพ่อน ก็อ่อนเทียม

ทุกอย่าง สักระเตรียม

ตกแตงนุช ดุจพรรณนา

ลักษมี จ้าวความงาม

พระแม่นาม เกริกแดนฟ้า

โปรดได้ ประทานมา

ซึ่งสาวรุ่น สุนทรเทอย.

ในอดีต

โคลง เพรงกาลเราร่วมพ้อง พบกัน นั้นฤๅ

เรียนสบบเมอจอมขวัญ ขนาดจ้อย

เวรานูเวรผัน พาพราก นานแฮ

บัดสบบามนุขน้อย แน่นเนอนวลสาว

กาพย์ เพรงกาลเราร่วมพ้อง

เรียนพอจะจำความ

เราอยู่ หมู่บ้านรัฐ

ในค่าย ฝ่ายพล

บ้านใกล้ เรือนเคียงคู่

แถวถิ่น “หนองบัว” บาน

เราเหมือน เพื่อนบ้านที่

บ้านน้อง ครอบครัวใหญ่

“คุณอา” น้องเพรียกพ

“ศรีสมาน” หลานอาชาย

ยามเช้า น้องไปเรียน

บัดพิ คนละเพลง

หนหลัง ยังจำได้

เร่งพิ อย่ามั่วหว่

ทางการ ในเมืองหลวง

โยกย้าย กันน้วนง

พบนวลน้อง ผ่องผิงาม

ยามเมื่อน้อย ค่อยสืบสนธิ

ณ จังหวัด “โคราช” ดล

พลไกรเดช เพศทหาร

จัดเป็นหมู่ อยู่สำราญ

บัวตูมตั้ง บังใต้ใบ

ต่างก็มี อชฌาสัย

ส่วนบ้านพี่ มีเดยวดา

ถ้อยคำนี้ มีความหมาย

ใครให้ขอ หรือตงเอง

ฝึกอ่านเขียน กระฉับเฉง

รับราชการ งานฝ่ายหลวง

คำสั่งย้าย ของกระทรวง

เรื่องท่งปวง รับเข้ากรุง

ทั้งกระทรวง เริ่มปรับปรุง

เปลี่ยนแปลงใหม่ ให้เหมาะสม

ชะตาฟ้า ดิเก็นคาด
 สังกัด อยู่กองกรม
 เกิดกบฏ “วรเดช”
 จัดพล เคลื่อนเข้าตี
 พို့อยู่ ฝ่ายปราชัย
 กบฏ ตายเป็นฝูง
 คิดความ ยามยั้งนั้น
 ครอบครั้ว ตัวยุพิน
 ฤาถูก มั่นนุชชัก
 บั่นทอน รอนภายใน
 ฤาเลี้ยง หลบรอดได้
 แต่เลี้ยง เห็นที่ยัง
 เช่นนั้น ไปอยู่ไหน
 พักคิด คำนึงนาน
 ต่อมา ก็มีข่าว
 ห้ามเคลื่อน พลทั้งปวง
 เก็บไว้ เป็นส่วนหนุน
 ให้อยู่ ณ ตำบล
 ครอบครั้ว น้องจึงปลอด
 ขาวน พ้นขนบาน
 เพื่อนพี่ มีมากคน
 ว่ากบฏ จะนำธง—
 บางคน เพิ่งไปอยู่
 สู่ “โคราช” เมืองใหญ่กว้าง

ยังมีขาด หรือถึงจน
 ในกรุงเทพ นานร่วมปี
 โคราชเขต มีคสิญญ
 พระนคร จากดอนสูง
 รบกัณราบ แถบบ้านกรุง
 บ้างหนีออก “อินโดจีน”
 ออกพี่ส้น ขวัญจวนบิน
 ของพี่เล่า เข้าฝ่ายไหน
 ให้เข้าพรรค เลวจัญไร
 อาณาจักร อยากไฟสูง
 ไม่เข้าใคร ที่ชักจูง
 ไม่พินมัน บั่นสังหาร
 จึงปลอดภัย ที่รังควาญ
 ปานทุกข์พี่ นใหญ่หลวง
 ว่าตัว “เจ้า” กบฏทวง
 จนหมดเมือง จักเปลืองพล
 พอเจอจน คราวอับจน
 ที่เคยเนาไว้ เผาสถาน
 รอดพ้นได้ จากภัยพาล
 ปานทุกข์พี่ นปลดปลง
 ต้องทุกข์ทน เพราะมัวหลง
 ชัยได้แน่ แท้ “บางขวาง”
 เพิ่งจะรู้ เรื่องเดินทาง
 เป็นหนแรก แปรลกเหลือหลาย

เดือนหนึ่ง เพื่อนได้รับ
 หากเลี้ยง มีรับหมาย
 จำยอม เดินทัพมา
 กรรมเวร จึงพลอยยุ่ง
 ที่สุด กบฏพ่าย
 ช่วยเออ เหลือบัญญา
 ส่วนพี่ เเคราะห์ดียง
 ส่งเสริม เพิ่มโชคกลาง
 เข้ากรุง ก่อนร่วมปี
 นั่นคือ ต้องจากน้อง
 จากนั้น จากกันนาน
 ไปรู้ ว่าใครลง—
 วันหนึ่ง ฟังจ่าจด
 มีสาว รุนไฉไล
 คุณบำ มาด้วยกัน
 หลานสาว ผู้เปรียบดวง
 มาเดี๋ยว เดี่ยวไม่เหมาะ
 บ้านช่อง ไซ้ของเรา
 จำต้อง คุมมาด้วย
 บ้านอยู่ ดูเรียงราย
 เดินหา ดูสักครู
 เช่นนั้น คงจะเป็น
 “คุณเอ” เสียงเย็นหู
 พะเลอบ เกอบผงะ

คำสั่งปรับ โทษถึงตาย
 รวมกบฏ ปลดแอกกรุง
 ด้วยน้ำตา นองหนำนั่ง
 ไปกับเขา เสรีอูรา
 แม้ไม่ตาย ใครฤมา
 กรรมของเจ้า “เข้าบางขวาง”
 จึงมั่งงั่ง ช่วยขทาง
 บันดาลดล พันภัยพอง
 แต่ก็มี เวกรรมจง
 หมองใจเสรี เผาเจาะจง
 แบบทหาร ย้ายจนหลง
 ขนไปสู่ อยู่หนไหน
 ที่กำหนด แน่แก้ไข
 มหาพิ ที่เรือนหลวง
 ทำทันนี้ คงเป็นห่วง
 หทัยบำ มาแต่เยาว์
 ผีคนเคาะ จะอับเฉา
 บ้านคนโสด สดสมชาย
 เพื่อได้ช่วย บ้องเสียหาย
 ดูทุกค่าย ที่เคยเห็น
 ทราบว่าอยู่ เพ่งออกแว
 โอกาสดี ที่พบปะ
 “ยังจำหนู ได้ไหมคะ”
 เสน่ห์สาว ราวกับฝัน

นิ่งง อยู่เป็นครู
 ใครหนา หน้าवलจันทร์
 อิกอ๊ก มิทันตอบ
 “แม่เล็ก” ึงคะถาม
 “ครั้งเมื่อ เนาว์โคราช
 “^๕ชอชนม แจกหลานชง
 “^๕ครานั้น แกเป็นเด็ก
 “^๕บัดนี้ กว่าสิบสอง
 “^๕พวกเรา เพิ่งจะย้าย
 “^๕บิดา แม่เล็กบุญ
 “^๕ส่งย้าย เข้าเมืองหลวง
 “^๕ราชการ ในกรุงเพิ่ม
 ึ่ง^๕พึ่ง คุณบ้ำแจ่ง
 ส่วนตา พิศหน้าหลาน—
 วงหน้า งามชนมาก
 โฉมยง ทรงโฉไล
 ัน^๕ที่ ัน^๕ักได้
 “^๕จำได้ แล้วหลานอา
 “^๕หลายปี ที่จากกัน
 “^๕แต่อา ก็ยังเอ๋ย
 “^๕ดังนี้ เสมอมา
 “^๕ส่องแสง รังสีไส

กรุ่นคิดอยู่ พัลวัน
 มาทักได้ ให้ใจหวาม
 คุณบ้ำชอบ เฉลยความ
 อยากพบอา ว่าคิดถึง
 อามีชาติ แมวันหนึ่ง
 ึ่ง^๕ชุกชน ัน^๕ข้าวของ
 ัว^๕ยังเล็ก เป็นก่ายกอง
 จำไม่ได้หรือใญ่คุณ ?
 เข้ากรุงได้ เพราะท่านขุน
 ึ่ง^๕มีบ้าง ทางการเสริม
 ึ่ง^๕เพื่อกักดวง วิชาเต็ม
 ึ่ง^๕ปรับปรุงใหม่ หลายสถาน”
 ถ้อยแถลง เสียเป็นนาน
 สาวของบ้ำ หน้ายอโย
 ึ่ง^๕ควกางปาก เนตรแจ่มใส
 ึ่ง^๕ผู้หรือ ือ^๕หลานอา ?
 ตอบทันใด ใ^๕บ่รอช้า
 มาเมื่อใด ไม่เฉลย
 ึ่ง^๕ดูม่านกัน ความคุ้นเคย
 ึ่ง^๕ถามผู้รู้ หนอยู่ไหน ?
 ึ่ง^๕จนถึงครา ฟ้าอำไพ
 ึ่ง^๕ส่งนางฟ้า มาแดนดิน”

๒ เค้าความเดิม

โคลง แถลงความตามเค้าเงื่อน ที่ผ่าน มาเฮย

“โคราช กรุงเทพ” สถาน พบน้อง

“ราชบุรี” สัจงาน สมเสก เราเฮ

เราสู่เวียงชอกอง นั้นได้โดยไฉน

ภาพย์
๑ แถลงความ ตามเงื่อนเค้า

เพรงกาล ทนงราม

“โคราช” เราแรกรู้

ในค่าย บุษบัน

เนาวันนั้น ท้นสามปี

เทพเจ้า ทรงบันดาล

“อาหลาน” จิงจำจาก

โดยแรง ลอยละลือ

จวบโคราช พันกบฏ

แตกพ่าย ทงร่อยรอย

คุณพ่อ ของน้องต้อง

กวาดล้าง กบฏพล

บ้านเมือง สู้สงบ

คนเข้า เข้ายาหมอ

ต่อมา ครอบครวน้อง

หมุนเวียน ดุจเปลี่ยนเวร

เข้าสู่ กรุงเทพไซ้

ผู้คน พลท่งปวง

เพื่อตัดเต้า เค้าเงื่อนตาม

คนงามพ นสบสรรค์

สี่เราอยู่ บ้านเคียงกัน

แถบหนองบัว หัวสะพาน

กั้วพ ดินงพาล

ให้เข้ากรุง ยุ่งใจหวิว

ดุจกระชาก ด้วยลมปลิว

พลัดพรายพริว ลือลมลอย

ละพยศ หมดท่าถอย

ความพินาศ คลาดเคลื่อนหน

ติดตามท่อง ถึงอุปถ ๗

ซงอามี่ ทหลงเหลือ

อพยพ ทางบกเรือ

เมื่อเริ่มยุค ทุกข์ภัยเข็ญ

จำเป็นต้อง โยกตามเกณฑ์

มาปรุงปรับ รับงานหลวง

สำนักใหม่ ในกระทรวง

จำเดินทาง พลาฟพอใจ

เราพบ กันอีกครั้ง
 ชุมชน ชนหทัย
 “คุณอา ยังจำหนู ๓”
 “อาชา, หนูมาเยี่ยม
 หน่อ คือ “หนูเล็ก”
 คราน ยิงรังสรรค์
 หงส์พ่อน ร่อนปีกรา
 หันเหียน เปลี่ยนท่าเดิน
 ไปคิด ว่าจะพบ
 “สิบสอง น้องสิบสาม”
 เราอยู่ กรุงเทพนัน
 ก่อนเก่า เคาเรอรรว
 เนาว์กรุง สามปีปลาย
 เข้าค่าย สายลมเย็น
 “นารายณ์” มหาราช
 ฉลองเกียรติ กษัตริย์เจิม
 ค่ายใหม่ ใครเล่าสร้าง
 ช่วยกัน พันตามแผน
 ปีเดียว เข้าอยู่ได้
 สุขชน รื่นहरยา
 ออกรา คุณพ่อน้อง
 ย้ายอยู่ สู่ที่ใหม่
 สัสดี จังหวัดเอก
 ตำแหน่ง แห่งอัครา

ดุจฟ้าส่ง ฝนหลังไหล
 ได้เห็นน้อง ต้องใจเรียม
 ยังแหว่อยู่ หาใดเทียม
 อวันน์ ดุจใจครัน”
 เมื่อคราเด็ก ผิวผ่องพรรณ
 ลำอางทรง รวหงส์เห็น
 จากฟากฟ้า พาใจเพลิน
 ยามสบหน้า อาใจหวาม
 ไยมาสบ พะงาม
 งามทุกแง่ แม่รุ่นสาว
 ความสัมพันธ์ มั่นกว่าคราว
 ดังเคยเล่า คราวแรกเห็น
 พต้องย้าย ด้วยจำเป็น
 “ลพบุรี” ธานีเดิม
 นามฉกาจ ปราชญ์เป็รื่องเฉลิม
 เจ็ดพิภพ จบพรหมแมน
 พวกเราล้าง จนสุดแดน
 ที่กำหนด จรดภูผา
 เรา “ชาวค่าย” แต่นั้นมา
 ชูชีวิต พิสมัย
 บังเอิญต้อง คราครรโล
 “ราชบุรี” มีสมญา
 รุจิเรข เสกสรรหา
 หาพลเพิ่ม เสริมกำลัง

เราแยก คนละเมือง
 ย้ายโยก สับเปลี่ยนดัง
 ร่วมปี พี่ไปมา
 สุราช— บุรีฐาน
 लागราว ขอทางการ
 อนุญาต ให้ไปซึ่ง
 लागครั้ง ก็ขอลา
 เพื่อได้ ชนระชวย
 कराไป ราชการ
 ทั่ว รวม คณะต้อง
 เสร็จงาน ประจำวัน
 มีร่วม กินอยู่มั่ว—
 พวกเขา ก็คงรู้
 ต่างใจ เวลาว่าง
 ครั้นงาน การเสร็จสรรพ
 จากราช— บุรีเรา
 “หนูเล็ก” ตรูณ
 ทรวดทรง เหวองคียง
 “อาชา, ไยรีบกลับ
 “อยากให้ คุณอาทาน
 “แกงเผ็ด เนื้อสันนก
 “ลูกชน ผัดคนขาย
 “ทอดมัน กุ้งทอดกรอบ
 “คุณแม่ ช่วยกะหน

ไปตามเรื่อง ของคำสั่ง
 เคยปฏิบัติ วัตรทหาร
 จากค่ายนา— ราชโอรส
 เข้มเข็นหลาน ด้วยคิดถึง
 ไปตรวจงาน ทางการจึง
 ก็ได้สบ พบคนสวย
 ด้วยกิจจา ส่วนตัวด้วย
 พบคนสวย สมใจปอง
 นายทหาร สามหรือสอง
 สงสัยพี่ ที่หายหัว
 เป็นต้องผัน ไปส่วนตัว
 สุมกับเขา เราแยกทาง
 เพราะชั้นครู ลูกเมียห่าง
 เข้ามเมือง เรื่องของเขา
 จึงต้องกลับ ด้วยใจเศร้า
 จำใจพราก จากหลานหญิง
 ปล่อยพรรณศรี สะคราญจริง
 กว่าสาวไหน ในจักรวาล
 คุณแม่รับ จัดอาหาร
 ๕ ๕ ๕ ๕
 มื้อเย็นนี้ มีมากหลาย
 หมูห่อหมก ทอดปลากราย
 ใส่น้ำตาล ไข่กับปู
 คุณอาชอบ หนูก็รู้
 อาโปรดอยู่ ก่อนนะอา

“ไม่เชื่อ ขึ้นกลับบ้าน
 “ตั้งใจ ทำให้อา
 “นั่นแน่ ยังมีทัน
 “ก็หา ความมาได้
 “บ้านอา นั้นใช่อื่น
 “ราชบุรี เมืองหนูน
 “อยากกิน นอนประจำ
 เรามา พุดคุยกัน
 “แล้ว จะ พัง
 ก็เปลี่ยน ความมุ่งหมาย
 “แต่เข้า ไปจรดเย็น
 ตอนค่ำ แสงจันทร์เรือง
 “เพื่อให้ ชนได้เห็น
 พาหลาน รูปโฉม
 “ญาไม่ ก็ดูหนัง
 ดนตรี วงมโหรี
 “ญานั่ง ในอุทยาน
 ศาลา จันทวัดบัง
 “ราตรี นสว่าง
 ว่าอา จะมาอยู่
 “แม่กลอง” สายธารใหญ่
 “แม่กลอง เป็นพยาน
 “เอ๊ะ, อะไร คุณอาพูด
 “อะไรคะ คุณอาดู

หนูจะวาน คุณแม่ว่า
 “ไยรังเกียจ เกล็ดหรือไร ?”
 “ว่าจะผัน กลับบ้านไกล
 “ว่าจะไป ลพบุรี
 บ้านสดชื่น คือนั้น
 อามั่งหน้า มาทุกวัน
 วันยังค่ำ อย่างสุขสันต์
 สนุกขบขัน เรื่องทั้งหลาย
 “ทอานั่ง พันทาย
 เป็นเดินกราย ภายในเมือง
 เราเดินเล่น ไปตามเรื่อง
 เราก็ดูเพลินเรื่อยไป
 “ว่าอาเป็น เช่นไหน
 มาเดินได้ ไม่เห็นหรือ
 “ญาไปฟัง ดังเขาลือ
 จากกรุงเทพ เก็บค่าฟัง
 ของเทศบาล อยู่ด้านหลัง
 “ก็เข้าที่ ดินะหน
 จันทรกระจ่าง ดังจะรู้
 “คุยกับหนู ในอุทยาน
 ธารยังไหล เช่นวันวาน
 ด้วยเกิดหนา อารักหนู”
 “หนูอย่าพูด ให้ใครรู้
 “อารักหนู รู้หรือยัง”

๖๕ วันที่เฝ้าคอย

โคลง เมื่อใดเกิดรักแล้ว
ความรักจักเบ่งบาน
เราร้อนอรุระราน
ใครร่วมห่อไปซ้ำ
กาพย์ เรื่อยเรื่อย มารอนรอน
จิตใจ ไร้เบิกบาน
เร่งเร่ง มาเร็วเร็ว
สุมจิต ครุ่นคิดตรอง
เร่งวัน ไปทันใจ
ยามดี ที่ไหนหนอ
เข้าหอ ได้วันนี้
รสรน สุดชื่นชม
รุ่งทิวา แล้วราตรี
หมუნเวียน สับเปลี่ยนไป
ใครให้ วันพรุ่งนี้
ร่วมภิรมย์ สมปรารถนา
คนคำ นาค่างพรม
มานก้น บรรจถรณ์
รำพึง สดุดำพัน
ได้แต่ เฝ้าแลหา

ไปนาน นึกนา
แก้กล้า
แรงฤทธิ รักแยะ
เร่งร้อนวันคืน
โรครักร้อน ระริกราน
รานรักราว เสรำใจหมอง
ร้อนดั่งเปลว อัคคีกอง
ตรึกในใจ ใครร่วมห่อ
ฤกษ์อะไร ไยต้องรอ
รอทำไม ไม่เห็นสม
จักยินดี ปรีดามณต์
น้องนางน พชนใจ
สีกลับมี ทิวาใหม่
ระอาใจ นานนั๊กหนา
เป็นวันที่ จัดวิวหี
กับสุดา ดวงสมร
นิทรามณต์ ร่วมคุ่นอน
หมอนมุ้งใหม่ ใจหรรษา
แต่วันนั้น ก็มิมา
วันวิวหี นำโมหันธ์

ครั้นถึง วันกำหนด
 ท้องฟ้า ดาราจันทร์
 หมู่มะเมฆ ขาวปุยฝ้าย
 อรุณรุ่ง ท้องทุ่งเห็น
 บุปผา ผลากลิ่น
 ทวนลม ชมนกน้อย
 ภมร ร่อนเป็นหมู่
 จับคู่ ได้แล้วเลียง
 วันนั้น โลกบรรเจิด
 ต้นใจ ในรักมุง
 เอม่อม หทัยแท้
 ใครอื่น จักปรีดีเปรม
 วันนั้น สำคัญยิ่ง
 “สองสี่ แปดหนึ่ง” พา
 เป็นวาร ดิถีฤกษ์
 เราสอง ปองเสกสม-
 ทางบ้าน เตรียมการจัด
 คนงาม ราชบุรี
 ตกเย็น พอแดดร่ม
 แยกเหว ช่อเชิญตาม
 หลั่งน้ำ พุทธรนต์
 หวังให้ ได้ผลสม-
 ดอนคำ จัดงานเลียง
 สรวลเส เฮฮาถือ

โลกสวยสด กว่าทุกวัน
 ทอรัศมี สั่นวลเย็น
 เหนือทิวไม้ แลดูเด่น
 ลมพัดเย็น ชารเป็นฝอย
 สุกันธิน หอมล่องลอย
 จับไม้ร้อง ชร้องแซ่เสียง
 บินเร่ดู หาคู่เคียง
 พาคู่เคียง เลียงจากฝูง
 สวยสดเลิศ เจริตจรวง
 วนิดา นำเกษม
 รสรักแน่ แท้เอมเอม
 เทียบเรานั้น อย่าผันหา
 จดจำจริง “ห้ามีนา”
 ศิริเดช พิเศษสม
 ท้องฟ้าเบิก ฤกษ์อุดม
 รสะมาส “ราชบุรี”
 ทางจังหวัด ช่วยเสริมศรี
 เมืองเอกแน่ แม่เมืองงาม
 ได้ฤกษ์สม จิตใจหวน
 ประเพณี ที่เหมาะสม
 อวยพรพ่น ล้นอาคม
 ปราบณา น่านับถือ
 ใต้จันเรียง เสียงบันลือ
 พอใจมิตร พิสมัย

คนตรี มีบรรเลง
 ส่วนมาก พากย์เพลงไทย
 ดมด้า นาคางพรม
 จงสมัคร รักแต่งงาน
 มีเรื่อง เก่งขัดจิต
 ค่อยค่อย คอยจ้านรรจ์
 ได้เวลา มาเนืองแน่น
 ห้อมล้อม "บ่าวสาว" วัย
 หยอกล่อ พอแก้กลุ้ม
 เพื่อนหญิง อิงเพื่อนสาว
 "เป็นสุข เกิดเพื่อนรัก
 "เริ่งสุข ให้เต็มเปี่ยม
 "ดึกแล้ว ลาเพื่อนรัก
 "ในหอ คลอเคล้าคลึง

เกลากล่อมเพลง เกรงเหงาใจ
 พังระร่น ช่นใจหวาม
 เฒ่าอบรม เป็นใจความ
 ออย่าวามวู จูโมหันธ์
 ออย่าแผลงฤทธิ์ เข้าใส่กัน
 จ้านงนิจ คิดแก้ไข
 บ้างถือแผ่น บัตรอวยชัย
 เพื่อนร่วมรุ่น รุ่นหนุ่มสาว
 คนรุ่นหนุ่ม กลุ่มครึ่งคราว
 เอียงหน้าแนบ แอบอายเห็นยม
 พรุ่งนี้จัก ไม่มาเยี่ยม
 เยี่ยมมอหน้า คราคิดถึง
 เพื่อเพื่อนจัก นอนรำพึง
 ไคลคล้าเคล้น เล่นซ่อนหา"

ค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ลพบุรี

โคลง “นารายณ์” นามราชเจ้า จอมบดินทร์ ไทยเฮย

ธโปรดแตงนักรินทร์ ผงาดง้า

“ลพบุรี” เนกพรหมินทร์ เสริมแต่ง ไว้ (ฤ) แเฮ

ซ้อค่าย “นารายณ์” ลา เลิศแล้ว ถวายนาม

ภาพย์ ๑ “สมเด็จพระนารายณ์

โยธิน ขนานนามนี้

อดีต คียดย้อนหลัง

สงคราม ลามทั่วไป

ลพบุรี เมืองสำคัญ

ดำริ ให้แต่งปรา-

เป็นเมือง หน้าด่านใหญ่

ยุทธศาสตร์ ปราชญ์เปรี๊ยะแรง

ประตุ ค่ายคู่อ้อม

เชิงเทิน เนินดินเอา

อันใด ควรจักเกณฑ์

ธสัง ดังเอภา-

ลพบุรี เมืองรามาศรี

ดุจเทพ ช่วยเฉลิม

มหาราช” ค่าย ลพบุรี

หวังเทอดเกียรติ จอมไฟไทย

เลือดไทยหลัง ทุกสมัย

ข้าศึกไล่ รุกรบมา

ในยุคนั้น กษัตรา

การบ้อมค่าย ให้เข้มแข็ง

พึงเตรียมไว้ เพื่อยุทธแย้ง

อริยัน พรันพริงเรา

บ้อมรายล้อม ห้อมภูเข

บันไฟตั้ง ดั่งบรรหาร

“วิชาเขนทร์” ให้กอบปรการ

ธุรกิจ คิดแต่งเสริม

งามวิเศษ กว่าเมืองเดิม

ฉลองรัฐ กษัตริย์ไทย

ชีวิตข้าค่าย ฯ

โคลง ภายหลังสมเสกแล้ว
จากราชนุจร
ลพบุรีเลิศนคร
ข้าค่าย ฯ ชายชวนเข้า
ภาพย์ ๑ เสกสม เสร็จเรียบร้อย
ราชบุรี ที่ร่วมเคียง
กินสุ่ ลพบุรี
ปีกว่า เอกากาย
เราอยู่ คู่ชีวิต
เราสุข เราสำราญ
ใครๆ จักมาสู่
งามจรีต ชวนพิสมัย
พี่พิศ ทัวค่าย ฯ แล้ว
มารถเทียบ เปรียบสุดา
เราสุข เกษมศานต์
แต่ดรัม สายลมเย็น
วน อุทยาน
“สามยอด” สีขรใหญ่
สวนสัตว์ จักระเบียบ
จัดให้ สำสัตว์คง

พาสมร แม่เนา
สู่เหย้า
พลัด จินธุ์
หยอกล้อพอเกษม
ชวนสาวน้อย คล้อยจากเวียง
สู่สวาท มาตรสมหมาย
เมืองทัพ อยู่เดี่ยวดาย
ต่อแดนนี้ มีแต่หวาน
เราพิชิต จักรवाल
เราเด่นเด่น เราเด่นหลาย
แข่งโฉมตรู ผู้เขี้ยววัย
ของพี่ได้ ใครๆ ณา
ห่อนเห็นแวว ใครๆ ณา
กันยาพิ น้สุดเห็น
สุดสำราญ ยามเดินเล่น
ธารน้ำเห็น เป็นสุดใจ
ละหานห้วย สวยใส
ไกลสุดตา นำพิสง
มิให้เรียบ ราวเงาเงา
คิดว่าป่า นำอาศัย

ขึ้นคำ น้ำค้างลง
 เราอยู่ เป็นคู่ใจ
 ผัวหนุ่ม เมียสาวรุ่น
 ยাত্রเต้า เคล้าคลอกัน
 ชาวค่าย ฯ ชายชวนเข้า
 ล้อหลอก หยอกเอนพา
 ชีวิต ในค่าย ฯ นี้
 ญาติมิตร สนิทเนอ
 พวกเรา ต่างมีสุข
 ผู้นำ ที่แสนดี
 ต่างคน ต่างช่วยกัน
 รับทำ รับดำเนิน
 เสร็จกิจ ผลิตงานแล้ว
 มุงหน้า พากันลง
 ฟุตบอลล์ ตะกร้อเน็ต
 เทนนิส กีฬาชาย
 กลางแจ้ง ทุกประเภท
 เทอดค่าย ฯ ให้โชติช่วง
 ในร่ม มีทุกอย่าง
 บิลเลียด เนียดเข้ามา
 วงไฟ ไม่เหี้ยมเบงา
 เอาชนะ คะคานเปลี่ยน
 อีกห้อง เริงสนุก
 ตั้งหน้า พากันดวง

แสงอัสดง ลับโลกไป
 ใครถูกล่า มาเหยียดหยัน
 ราวตรุณ รุนอนัญ
 ช่วงชวนคิด วิชา
 บ้างกระเช้า เราด้วยตา
 เพื่อสนุก สุขใจเพื่อ
 สุดเปรมปรีดี ดุจวงศ์เครือ
 แนบแน่นนัก สามัคคี
 ปราศจากทุกข์ ยุคค่าย ฯ มี
 งานรุดหน้า คราฉุดเงิน
 แจกจ่ายปัน งานสวนเกิน
 เพื่อสำเร็จ เสร็จประสงค์
 ต่างผ่องแผ้ว เจตจำนง
 สนามหญ้า กีฬาหลาย
 ถือแรกเกิด จึงตาข่าย
 หึงเล่นได้ ไม่ห้ามหวง
 ยาวีเศษ กีฬาปวง
 แข่งชิงชัย ไม่กังา
 หมากรุกวาง ข้างสะกา
 สนุกเกอร์ เจอร์ชเขียน ฯ
 เราแลเขา ต่างพากเพียร
 กลับเป็นแพ้ว แล้วแต่ดวง
 ปราศเรื่องทุกข์ สุขใหญ่หลวง
 เต็มสุรา แกลัมอาหาร

นิราศนรินทร์

เสียงพูด ฟันครีบกัน
 สนุก สุขสำราญ
 ถัดไป ห้องใหญ่โถง
 เดินหน้า สองสามก้าว
 ชายหญิง เดินคลอคู่
 กอดเอว ก้าวขวาซ้าย
 เดินหน้า ไปสี่ก้าว
 หญิงหัด ลีลาศกัน
 หนุ่มหนุ่ม หน้าแจ่มใส
 สาวสาว ใบหน้าหวาน
 ห้องใหญ่ ชายของมาก
 สมาชิก ต่างค้นหา
 บางพวก เป็นผู้ใหญ่
 เล็กตม ฐึ่มในสีล
 พวกนี้ นั้งรวมกลุ่ม
 ปรีक्षा อาชีพค่อ

เฮฮาลั่น ล้วนเก่งการ
 โลกวันนี เป็นของเรา
 เห็นกระโปรง ปลายบานเบา
 แล้วถอยหลัง ยังท่าหมาย
 หมุนเวียนอยู่ คู่แนบกาย
 เยื้องยักย้าย กรายท่าหัน
 รีบสอดเท้า เข้าไปปล้น
 กับเพื่อนชาย นายทหาร
 เพิ่งออกใหม่ เมื่อไม่นาน
 โฉมแจ่มใส แยมั้หรรษา
 สิ้นคำหลาก เหลือคณา
 ของต้องใจ เซ้นไบบิล
 มีสนใจ ในเรื่องกิน
 หนึ่งถึงห้า นานับถอ
 เข้าชุมนุม หวังหารอ
 กาลกายหน้า คราตาโรง

ห้องทุ่งธารทอง

โคลง ฝนดินถิ่นท้องทุ่ง
๑ ฟ้าใหญ่สายธารา
 เยี่ยมลมแดดร่มพา
 ธรรมชาติเหล่านั้ไชร
กาพย์ วันหยุด รุดเข้าทุ่ง
๑ ฝูงม้า พายุพยง
 พวกหนุ่ม ชักคุมควบ
พิทักษ์ รักษาสาว
 สรวลเส เฮฮาลัน
สุเจ้า เว้ากันหลาย
 ควบไป สู่ชายป่า
น้ำไหล สายธารนอง
 พักม้า จัดอาหาร
น้องหญิง ก่อไฟไฟ
 พี่ชา โปรดช่วยน้อง
พี่ช่วย เก็บผักหวาน
 คลุกคลี ช่วยกันทำ
พริกป่า ชนบนจอม-
 มะอึก พริกมะเขือ
ยอดไม้ ใบผักป่า
 ฝ้ายชาย นันก็ช่วย
ชายป่า ดุจวิมาน

แนวนา นันเฮย
หมู่ม
รำเพยกลั่น ผกาแฮ
ช่วยให้สุขสันต์
ขี้มามุ่ง สู่ที่โปรง
แต่งตัวเก เล่ห์รุ่นสาว
ย่ำสวบสวบ ตามติดพราว
ด้วยใจห้วง เกรงร่วงหาย
พูดขบขัน ชันเชิงชาย
ในห้องทุ่ง ทุ่งรวงทอง
แนวนา ข้างหน้าหนอง
ช่วยให้ชน รื่นเรใจ
ทั้งคาวหวาน ที่เตรียมไว้
จัดทำให้ เรื่องอาหาร
จำเป็นต้อง น้องให้หวาน
ให้น้องแกลง แรงรสหอม
ต้มแกงยำ ใส่กระออม
ปลวกกะเพรา เผ้าไฟหา
ลูกมะเดื่อ แลแดงกว
เก็บเอามา เป็นอาหาร
หาใบกล้วย ปูแทนจาน
สราญด้วย อาหารดง

เสสรวล ขวนใจชน
 ปาเขา ลำเนาพง
 หลายคน พากันชวน
 คือน้ำ สุราบาน
 ดมแล้ว ทำให้สุข
 ขวนสาว จรดปากกลาง
 เย็นแล้ว สายลมพัด
 แดกเหลือง เรื่องวิมาน
 หมู่ม้า กว่าสิบคู่
 กลับค่าย ไยกำแหง
 มีไช อันใดอื่น
 คึกคะนอง ลำพองมัน
 คนขี่ หากไม่เหนียว
 มีหวัง ตกม้าร่วง
 ลางคราว ลงลอยเรือ
 เข้าคลอง ร่องน้ำหาย
 นั่งพัก เพื่อผ่อนเหนื่อย
 บนฝั่ง เจดีย์เอน
 ลำคลอง มีน้ำมาก
 ถึงวัด หนึ่งสำคัญ
 มองเห็น เป็นแผ่นผด
 มีอาจ จะนับได้

แสนระร่น ชนใจจง
 รมณีย์ ศรีสถาน
 ส่วนประกอบ เสริมสำราญ
 พรรคอย่างว่า น้าพิศวง
 เรื่องความทุกข์ ย่อมปลดปลง
 จิบดินน้อย พลอยสนาน
 โบกสะบัด บัดยอดตาล
 ระวีเรือ จักเมื่อแสง
 วังเป็นหมู่ ดูเรียวแรง
 วังผาดโผน โจนตามกัน
 ม้ากลับคืน ยังคอกผัน
 ต่างวังแข่ง แย่งข้าวหลวง
 ผิวไปเฉียว สิ่งทั้งปวง
 หมดสนุก ทุกข์เหลือหลาย
 วาดหางเสือ เรือแจวพาย
 เรือติดแหง เหนื่อยแรงเข็น
 พอแก่เมื่อย รับลมเย็น
 วัดมณิ ชลขันธุ์
 บางชั้นหมาก บ้านรามัญ
 มีค่างคาว แม่ไก่หลาย
 ตัวดำมืด เต็มต้นไม้
 ว่ากัหมัน ดกดินควัน

ดั้นเกี้ยว เห็นขว้ไม่แน่น
 ตากแดด ตลอดวัน
 ในเรือ เรามัน
 พระห้าม ทำมันบิน
 ดูได้ แต่ด้วยตา
 ยิงปืน โดยมีเกรง
 ้นาบาก หลากท้องทุ่ง
 ปาเขา ลำเนาพง
 หนุ่มสาว ลงเรือน้อย
 แต่งกาย ชายเข้าที่
 สาวกรวญ เสียงเพลงเครือ
 ว่าเพลง เกี้ยวสาวพลาถ
 เพลงเรือ เย็นระริน
 เปรียกเพรง ตอนสำคัญ
 ้นแล คือชาวค่าย ฯ
 ผู้ใด ที่ได้มา
 เรามีสื่อสด
 “ตองอ่อน” คือสี่สัตย์—
 เรามีส่วนสร้างค่าย ฯ
 เป็นป่า หามมูยชู
 ถูกมัน คั่นทั้งตัว
 ถึงบ้าน ยังคั่นลาม
 เราปราบ มันราบเรียบ
 มีดขอ คราดเชือกบ่วง

ห่อปีกแอ่น ห้อยหัวหัน
 กลางคั่นมัน ออกหาถิ่น
 แต่มฝน ขึ้นคำย็น
 จากพฤษ์ใหญ่ ใบโหรงเหรง
 อย่าได้มา ทำนั้กละ
 อาญาวัด ขัดใจสงฆ์
 ขาวรอบกรง มุ่งท่วมดง
 เรียงรายลอม ลพบุรี
 คลาเคลอนคล้อย เพียบหน้าปรี
 หลึงแต่งสี่ สวยสำอาง
 หนุ่มวาดเรือ เข้าแนบข้าง
 พายเออย่อย ลอยคู่กัน
 ้นาเป็นคลื่น ชนกระสัน
 แล้วแยกย้าย หายลับตา
 พระนารายณ์ อันโอ้อ่า
 คราประยุกต์ ย่อมสุขสันต์
 เพื่อกำหนด พรรคเดียวกัน
 ญลักษณ์ค่าย ฯ ใครยอมรู้
 ตอนมาใหม่ ไม่น่าดู
 ช่อระย้า นำเกรงขาม
 หัวหัวว ้นยันตาตาม
 รุกไปทั่ว ตัวเรือนหลวง
 เราได้เปรียบ มันทั้งปวง
 เข้าผจญ ดันคั่นไป

ไปนาน ก็ราบคาบ
 อาคาร บ้านน้อยใหญ่
 สี่เดียว กับสี่เสมอ
 ตัดถนน ขนหินช่วย
 พบท่อ บันดินเผา
 เห็นกลิ้ง คว่ำตะแคง
 ท่อใหญ่ น้ำหนักมาก
 ขุดแล้ว วางเรียงราย
 ต่อมา ได้ความรู้
 ท่อนั้น ของดงเดิม
 ร่วมกัน ในค่ายนี้
 หกปี สี่สี่
 “แปดหนึ่ง” ถึง “แปดสี่”
 บุกหา สุดาตวง
 สมาชิก หน้าใหม่อ่อง
 ส่องค่าย ๆ ให้เจิดจ้า
 คนเก่า คนใหม่ร่วม
 ร่วมทุกข์ ร่วมสุขดี

เรากำราบ จนมีชัย
 เริ่มปลูกสร้าง สัฟรางสวย
 ต้องอ่อนเรือ เรือระรวย
 ขุดขนมา สีลาแลง
 อันพวกเรา มิเคยแจ้ง
 ผงใต้ดิน ถิ่นหลาย
 ต้องฉุดลาก สุดแรงกลาย
 หวังคนคว่ำ ศึกษาเสริม
 จากรุ่นปู่ มาเพิ่มเติม
 คือประปา วิชาเขนทร์
 นานนับปี เท่าที่เห็น
 ทพเผา เนว้ค่ายหลวง
 รวมสับ นพุ่มพวง
 น้องรักพี่ นเพงมา
 แสงแก้วก่อง นำอิจฉา
 เณกจันทรา เปล่งรังสี
 เป็นส่วนรวม สามัคคี
 อยู่ ณ ค่าย “นารายณ์” แปลง

(ก) ตึกอินโดจีน ๒๔๘๓

โคลง สงครามโลกเริ่มแล้ว
ยุโรปกายเป็นแดน
เขมรญวนร่วมลาวเล่น
ไทยบุกข้ามแดนพิน
กาพย์
◎ สงคราม ลามทั่วโลก
แรงร้าย ผิดทำนอง
ยุโรป เอเชียนั้น
เป็นแดน เลือดหลังไหล
ตอนแรก ยังห่างไทย
ทำงาน ตามหน้าที่
ชาวค่าย ๆ ก็ทำงาน
ไม่มี วิว้าวว่า
เลิกงาน ก็สนุก
กีฬา ประเภทตาม
สโมสร เป็นแหล่งรวม
บันเทิง เรืองรมย์ยิ่ง
วันหนึ่ง มีผู้ถาม
เพราะว่า ชอดังนี้
จงดู กระดานดำ
โปรดบอก แม่เบาเบา
เพราะว่า ถูกรางวัล
เครื่องแก้ว ชุดสวยหรู

ตามแผน บุกเอเชีย
เลือดท้น
ไล่ฝรั่ง เศสเฮย
พุ่งเข้าอินโดจีน
มนุษย์วิปโยค ครั้งที่สอง
กว่าครั้งแรก แผลกเหลือหลาย
เกือบพร้อมกัน ที่ได้กลาย
เพราะสงคราม โลกครั้งนี้
ไม่เป็นไร ไทยยังดี
ปกติ ธรรมดา
ราชการ ตามเวลา
จะเกี่ยวข้อง กับสงคราม
โดดลงคลุก ในสนาม
ใจสมัคร ทั้งชายหญิง
ผูกมิตรร่วม ด้วยใจจริง
ชายแลหญิง แสนสุข
ใครมีนาม ว่า “พจ”
มีเคยมี ในค่ายเรา
ซ่อนขำ ทำเราเขลา
ก็ยังดี ที่ได้รู้
ได้ของขวัญ อันน่าดู
โปรดมารับ กับมือผม

พทโธ่ นึกเป็นนาน
 เปลี่ยนข้อ ไม่บอกผม
 วันต้อง เลี้ยงใหญ่
 พวกเรา มาอวยพร
 ย้อนมา เรื่องสงคราม
 การบุก อย่างยับเยิน
 ชาติเล็ก สามวันแพ้
 อย่างเก่ง สามสัปดาห์
 ยอมแพ้ แก่ข้าศึก
 แต่แรก ตั้งจำนง
 เอเซีย ก็เคลื่อนไหว
 ลาวญวน เขมรคน
 ด้วยว่า ฝรั่งเศส
 เยอรมัน ขยับขึ้น
 สามชาติ อินโดจีน
 เอกราช ทัดนหวง
 ฝ่ายไทย ก็ฉลาด
 ดินแดน ของไทยมี
 กัดแล้ว รับเคลื่อนไหว
 รุกเงียบ ไม่แตกต้น
 เมืองอน อีกหลายแห่ง
 ยึดได้ โดยไทยต้อง
 ทัพไทย ได้ดินแดน
 ผลแห่ง ความมีชัย

“คุณศรีสมาน” ผมขอชม
 ปฏิคม สโมสร ฯ
 ฉลองข้อใหม่ ให้กำจร
 “คุณพจ” บัดนี้เทอญ
 ยุโรปคร้าม ต้องเพชฌัญญ
 แบบฟ้าแลบ จากเยอรมัน
 ชาติใหญ่แยะ ช่างเสียขวัญ
 ก็ถอยร่น ยอมยกธง
 ไม่หาญอีก ดังประสงค์
 ว่าจะเหยียบ กรุงเบอร์ลิน
 คึกคักใน อินโดจีน
 สลัดแอก จากบ่าตน
 ไปวิเศษ หมดอิทธิพล
 เหยียบปารีส ยึดเมืองหลวง
 ได้ทำดิน อย่างหนักหน่วง
 ต้องได้คืน ในคราน
 ไม่ยอมพลาต โอกาสดี
 แต่ก่อนเก่า ต้องเอาคืน
 พรั่งพร้อมสรรพ อาวุธปืน
 จำปาศักดิ์ พระตะบอง
 เคยเป็นแหล่ง ไทยแหลมทอง
 เสียเลือดเนื้อ เพียงประปราย
 เตรียมวางแผน จะขยาย
 รุกเข้าไป ถิ่นไทยผอง

จัดตั้ง ข้าหลวงใหญ่
 ดินแดน ที่เป็นของ
 ชาวค่าย ๆ ต่างดีใจ
 ไปรบ กันสักที
 บางคน ก็ได้ไป
 ใช้ค่าย ๆ แลอราม
 หน้าที่ ที่สำคัญ
 อัครา ที่ขาดสูญ
 ส่วนเขมร ลาวแลญวน
 ฝรั่งเศส ยอมผ่อนปรน
 อยู่ใน เครือจักรภพ
 จนกว่า จะถึงคราว
 ญวนนั้น เป็นพิเศษ
 เยนีวา สัญญาไว้
 เขตเหนือ โฮจิมินห์
 ว่าเป็น พวกญวนเหนือ
 ญวนใต้ ก็สำคัญ
 ใฝ่ใจ ในธรรมนิยม
 สงคราม อินโดจีน
 ไทยเรา ก็มีดี
 ฝรั่งเศส ยังงงัน
 ไทยรบ รุกเข้าไป
 ไทยครอง แดนดีได้
 ญูปุ่น มาทำเรื่อง

ประจำไว้ ได้ปกครอง
 ไทยรบได้ ในคราวนี้
 หวังจะได้ โอกาสดี
 เพื่อจักได้ บำเหน็จงาม
 แต่ส่วนใหญ่ มีต้องถาม
 เป็นที่ผิด พวกกองหนุน
 ฝึกทุกวัน เพื่อเจอจน
 หายญาติในสนาม
 ที่จักรวน ชวนดินรน
 ให้อิสระ เขมรลาว
 ร่วมสมทบ กับผิวขาว
 ชาติเหล่านี้ จักแยกไป
 แบ่งสองเขต เหนือและใต้
 ให้เขตใต้ อยู่ในเครือ ๆ
 แบ่งแดนดิน ถือชาติเชื้อ
 พวกฝ่ายใต้ ไม่เท่าเทียม
 ประมุขนั้น โง่หัดดินเดียม
 ตะวันตก แบบเสรี
 แบ่งแดนดิน เห็นปานนี้
 ถึงข้ามโขง สู่แคว้นไทย
 แลมิทัน ตั้งตัวได้
 ก็ยึดได้ หลายหัวเมือง
 มิทันไร ก็เกิดเรื่อง
 ขอไถ่เกลี้ย การสงคราม

ขอให้ ไทยเลิกรบ
 ฝรั่งเศส ก้ออย่าลาม
 เรือรบ ญู่ป่นจอด
 อ้างว่า มาตามเคย
 “สงคราม อินโดจีน”
 รอฟัง ผลต่อไป
 กล่าวถึง ด้านทะเล
 ฝรั่งเศส ลอบฝักคลน
 เรือรบ ขนาดไทย
 จมลง ในทันที
 ได้ยิง ต่อสู้ไป
 ยิงไป ไปทันพอ
 ข้าศึก แล่นกลับไป
 สู้ นกอ วัชรกรรม

ตั้งสงบ อย่าว่าวาม
 รุกเข้าไทย ให้อยู่เฉย
 สมอทอด แกวคลองเตย
 เพื่อย่อมเยอน เพื่อนชาวไทย
 จึงเสร็จสิ้น เพียงกล่าวไว้
 ชาวไทยได้ อะไรกัน
 ลาม้อตบิเก้ พวกเรือรบ
 เขายังเรือ “ธนบุรี”
 ท้นสมัย ไทยเพิ่มมี
 ใกล้เคียงที่ ทอดสมอ
 ด้วยปืนใหญ่ พร้อมเรือตอร์
 เรือเราจม ทั้งสองลำ
 ออกจากไทย เขตน่านน้ำ
 “ยุทธนาวี” ที่เกาะช้าง”

(ข) สักขบรรพ

โคลง ๑	อิตาเลนีปุ่นพร้อม สมคบสัญญากัน แบ่งเขตรุกโรมรัน ที่สุดสามชาติอ้าง	เยอรมัน ศึกสร้าง ตลุยโลก ตะลึงแฮ พ่ายแพ้ศึกสยของ
กาพย์ ๑	ชาวค่าย ฯ สงบสุข ต่างคน ต่างทำไป ทัพบก มอบงานมา หน้าที่ ผู้ใดเปรี๊ยะ รับทำ ให้เสร็จทัน หลายเรื่อง เสนอไป เรียบร้อย แลถูกต้อง ไปเคย คั้นเรื่องมา ทุกคน ล้วนสามารถ เกี่ยวกับ เอกสาร เสร็จงาน ก็ไปเล่น กีฬา ทุกอย่างมี ชีวิต เป็นดังนี้ ปักแผ่น แน่นมั่นคง วันหนึ่ง ดังฟ้าผ่า อากาศ ก็แจ่มดี ชาวค่าย ฯ ต่างงงัน เหตุผล กลเล่ห์ใด	แม้งานชุก ก็พอใจ เพื่อหวังให้ ไทยรุ่งเรือง ไปชักช้า รีบตรวจเรื่อง เฉพาะเรื่อง ก็รับไว้ เวลาวัน กำหนดให้ ทัพบกได้ ก่อนเวลา มีมีข้อ ใจกังขา แก้ไขใหม่ ให้เสียการ ชาญฉลาด ปราชญ์เปรี๊ยะงาน การปฏิบัติ จัดว่าดี ตามจัดเจน กันเต็มที เลือกเล่นได้ ดังประสงค์ นานนับปี ที่ดำรง ยืนยงได้ ในค่าย ฯ นี้ เปรียงลงมา กลางปถพี แต่ก็มี ฟ้าจัญไร อัสจรรย์ มีรู้หาย ไทยจึงให้ ญี่ปุ่นครอง

เดินทัพ เข้าประเทศ
 สิ่งใด เขาขอร้อง
 อำนวย ความสะดวก
 ร่วมมือ กันทำงาน
 ความ^{นี้} รัฐบาล
 ที่ “แปด ธันวา” หมายถึง
 ยามเย็น ถึงค่ำ^{นี้}
 ให้ไทย พึงกระทำ
 ญ^{นี้}บุน มาคราน^{นี้}
 เขาอยาก ร่วมวงศ์ไฟ—
 พังแล้ว มิเข้าใจ
 ว่าไทย จักเข้มแข็ง
 ญ^{นี้}บุน มันเป็นจ้าว
 เนะไทย ให้^{นี้}เกอกุล
 วิจารณ์ กันทั้งค่าย ฯ
 เรื่อง^{นี้} รัฐบาล
 เหตุใด จึงไม่สู้
 มั่นบึก สุดเมืองไทย
 ควรจัก สรรบมัน
 ไว้ลาย ว่าได้โรม
 ดีกว่า ปล่อยมันบึก
 แท้จริง มันย่ำยี

ทัวทุกเขต อย่าขัดข้อง
 ไทยเราต้อง รับจัดการ
 เป็นพรรคพวก ทุกสถาน
 ให้ญ^{นี้}บุน สะดวกดาบ
 ประกาศัน ตั้งแต่บาย
 สก “แปด^{นี้}” ^{นี้}เราจำ
 จน^{นี้}คกدن ประกาศ^{นี้}
 ตนฉันมิตร อย่าคิดไกล
 มิได้มี ประสงค์ร้าย
 บล^{นี้}ย์กับไทย ให้เข้มแข็ง
 เรื่องอะไร ที่^{นี้}รัฐแจ้ง
 ร่วมญ^{นี้}บุน วงศ์ไฟบล^{นี้}ย์
 ฤจึงเอา มาเทิดทูน
 ความสะดวก ทุกสถาน
 ตั้งแต่บาย ใจเดือดดาล
 คิดถูกแล้ว ฤไฉน
 ฐานคัฏฐ ผู้ยิ่งใหญ่
 ย่อมเห็นได้ มันจู่โจม
 เข้าฟาดฟัน สุดแรงโหม
 รันปรบักษ์ สมศักดิ์ศรี
 ทำเชิงรุก แบบผู้ดี
 อธิปไตย ไทยแหลกลาญ

พังข้าว แสนเศร้าใจ
 พวกเรา ต้องทำการ
 กองทัพ ญบุนเข้า
 บางหน่วย ได้จับปืน
 หน่วยนั้น คิดสู้แหลก
 สู้กัน มิทันนาน
 จำต้อง หยุดรบทั่ว
 ต้องทำ หมดทุกสิ่ง
 พม่า ลงคราน
 จิตใจ เคว้งคว้างควา
 เป็นอัน ไทยญบุน
 ช่วยเหลือ เออเพอเช่น
 เพื่อช่วย ญบุนให้
 สิงคโปร์ อังกฤษสู้
 ที่สุด อังกฤษแพ้
 เคลื่อนทัพ รุกต่อไป
 อังกฤษ สู้จนกา
 พม่า กำลังเพลีย
 ได้ทำ ไทยประกาศ
 ญบุน พร้อมมิตรหลาย
 อังกฤษ อเมริกา
 พวกเรา จักปราบปราม
 นั้แล วงศ์ไพบูลย์
 เมื่อแรก บุคเมืองไทย

แต่วินัย ของทหาร
 ตามคำสั่ง อย่างสุดสิ้น
 ประเทศเรา ทั้งวันคืน
 เข้าประจัญ ประจัญบาน
 ชั่วตแลก เขยงทหาร
 คำสั่งห้าม ให้หยุดยิง
 เหมือนดังกล้ว ญบุนยัง
 ดังที่รัฐ ประรณนา
 เสมือนชั่ว ไรราคา
 ได้แต่หลัก บักในเลน
 ร่วมเกอถูล ตามหลักเกณฑ์
 พันธมิตร จิตอดสู
 เดินทัพไป มลายู
 ยิ่งกันยับ ดับมากหลาย
 ญบุนแน่ ออกลวดลาย
 มุ่งพม่า มาอินเดีย
 แต่กัฟลาด จึงสูญเสีย
 หวังอินเดีย แนวสุดท้าย
 แบบยลนลาด สมชาติชาย
 รวมทั้งไทย ขอประณาม
 เป็นนักล้า การสงคราม
 ให้ราบเรียบ ย่อยยับไป
 ญบุน ได้อ่างไว้
 เพิ่งเข้าใจ กันวันนั้น

การรบ ลามกว้างไป
สงคราม ในแถบนี้
ส่วนด้าน ยุโรปนั้น
ร่วมรบ กับมหา
ฮิตเลอร์ นำกองทัพ
ฟาสซิส ผสมนาซี
การรุก แบบฟ้าแลบ
ยุโรป พลนับล้าน
อิตาลี เยอรมัน
ตะลุยแหลก เตรียมการจะ
ต่อมา มีทันนาน
เอเชีย, ยุโรปหรือ
สนธิ ข้อ คอข่ายแพ้
หมอบราบ คาบแก้วกราน
ไทยเรา ประกาศใหม่
รบใคร ในโลกา

ตะวันออกไกล ทุกถิ่นที่
เรียก “เอเชีย บурพา”
เยอรมัน ทำสัญญา
ปี่มิตร อิตาลี
สมทบกับ มุสโสลินี
บุกยุโรป ตะลุยราญ
ทุกชาติแทบ สุดต่อต้าน
ยอมพ่ายแพ้ แก่อักษะ
เข้าหาหัน ไปลดละ
ครองยุโรป ไว้ในมือ
สถานการณ์ เปลี่ยนไปคือ
อักษะนั้น พลันแหลกถาญ
ยับเป็นแยะ หมดฤทธิ์หาญ
ต่อพันธมิตร อังกฤษอเมริกา
ที่เข้าไป ไปเจตนา
ขอถือว่า โมฆะเอย.

นิราศนรินทร์

๑. ศรีสัตยพิศาลภพ เลอหล้าลบล่มสวรรค์ จรรโลงโลกกว้าง
กว้าง แผ่นแผ่นฟ้า^(๑) เมืองเมรุ ศรีอยุธยาเอนทร์แย้มฟ้า แจกแสงจ้าเจิด
จันทร์ เพ็ญรพีพรรณผ่องด้าว ขุนหาญห้าวแห่นบาท สระทุกขราษฎร์
รอนเสน ^๕ ส่ายเส็กเหลียน^(๒) ล่งหล้า ราษฎรราบหน้าเภาริน เชิญข่าวยิน
ยอบตัว ควบค้อมหัวไหว้ละล้า ^๕ ทุกไทน้าวมาลัยน้อม ขอออกอ้อม
มาอ่อน ผ่อนแผ่นดินให้ผาย ขยายแผ่นฟ้าให้แผ้ว ^๕ เลียงทแก้วให้กล้า
พระยศไท้เทิดฟ้า ^๕ เพื่องฟุ้งทศธรรม ทานแฮ

๒. อวยุชยายสละมแล้ว
สิงหาสน์ปรางค์รัตนบรร
บุญเพรงพระหากสรรค์
บังอบายเบิกฟ้า

ลอยสวรรค์ ลงกา
เจ็ดหล้า
ศาสน์รุ่ง ^๕ เรื่องแฮ
^๕ ผกพนใจเมือง

๓. เรื่องเรื่องไตรรัตน์พัน
รินรสพระธรรมแสดง
^๕ เจดยระตะแซง
^๕ ยดยงแสงแก้วแก้ว

พันแสง
^๕ คาเข้า
^๕ เสียดยอด
แก่นหล้าหลากสวรรค์

๔. โปสัถระเบี่ยงมรทปพัน
ธรรมาสันศาลาลาน
หอไตรระฆังขาน
ไขประทีปโคมแก้ว

ไพหาร
พระแผ้ว
^๕ ภายคำ
^๕ ก้าพาเพื่อนจันทร

(๑) ที่นี้ต้องการโท ปรกติเป็น ฟ่าง

(๒) ที่นี้ต้องการโท ปรกติเป็น เลียน

๕. เสรีสารพระยศช้อง
ไปแจ่มใจจำเริญ

ตราตรอมตระโมจเห็น

อกะหวีหวั้นร้าง

๖. แดลงปางบาราศห้อง
เสนาะเสน่ห้กำสรวล

โอบองค์ผอนอวล

ยามหนึ่งฤๅแคล้วแคล้ว

๗. รอยบุญเราพร้อมพ้อง
บาปแบ่งสองทำทัณฑ์

เพรงพราศัตว์จำผัน

บุญร่วมบาปจำร้าง

๘. จำใจจากแม่เปลือง
เขี้ยวว่าแด่เดี้ยวยก

สองซีกแล่งทรวงตก

ภาคฟ้ไปหนึ่งไว้

๙. โอ้ศรีเสาวลักษณ์ล้ำ
แม่ว่ามั่งงิงโพยม

แขวนขวัญนุชชูโฉม

กิดบ่มกิงฟ้า

๑๐. โนมควรจักฝากฟ้า
เกรงเทพไท้ธรณินทร์

ฝากลมเลื่อนโฉมบิน

ลมจะชายชักช้า

สรรเสรีญ

ร่าอ้าง

หวนสวาท

รับร่อนการณรงค์

โหยครวญ

ส่งแก้ว

ออกโอษฐ์ อร์เอย

คลาดคล้ายขบปี

พบกัน

เท่าสร้าง

พลัดคู่ เขาฤา

นุชร้างเรียมไกล

ปลิดอก อร์เอย

แยกได้

แตกภาค ออกแม่

แนบเนอนวลถนอม

แลโลม โลกเอย

ย่นหล้า

แมกเมฆ ไว้แม่

ฝากน่องนางเดี้ยว

ฤาดิน ดีฤา

ลอบกล้า

บนเล่า นะแม่

ชอกเนอเรียมสงวน

๑๑. ฝากอมาสมรแม่แล้
 ทราบสวยมภูจักร
 เรียมคิดจบจนตร
 โนมฝากใจแม่ได้

ลักขมี เล่านา
 เกลือกใกล้
 โลกล่วง แล้วแม่
 ยิงด้วยใครครอง

๑๒. บรรจถรณ์หมอนม่านมุ้ง
 เตียงช่วยเตือนนุชนอน
 ลูกโนมแม่จักร
 ม่านอย่าเบิกบังห้อง

เตียงสมร
 แท่นนื่อง
 จากม่าน มาแฮ
 หับให้คอยหน

๑๓. สงสารเป็นห่วงให้
 ขวัญแม่สมบุรณ์จันทร์
 เกศ^(๑)นี้นิลพรร
 งามเงื่อนหางขึงฟ้า

แหนขวัญ แม่ฮา
 แจ่มหน้า
 โณภาส
 ฝากเจ้าจงดี

๑๔. เรียมจากจักเน็นนื่อง
 ศรีสวัสดิ์เทอญเขว
 อำนาจสัตย์สองเรา
 การณรงคราชการร่อน

จงเนา นะแม่
 อย่าอ่อน
 คั่นร่วม กันแม่
 เร่งแล้วเรียมลา

๑๕. ลงเรือเรือเคลอนกว้าง
 ทรุذنั่งถอนใจปลิว
 เหลียวหลังพหवादหวิ
 แลสังสบนน้ำหน้า

ขวัญลว แลแม่
 อกว่า
 ใจวาก
 แม่หน้า^(๒)เอ็นดู

(๑) ฉบับหอพระสมุดฯ ว่า เกศสินีพรร โณภาส

(๒) ที่นี้ต้องการโท ปรกติเป็น หน้า

๑๖. ออกจากคลองขุดข้าม
เร่ร้องกว่าใจ
เด็ดแต่ดั่งเตี้ย
จากแต่อกใจปล้ำ

๑๗. บรรลุอาวาสแจ้ง
แจ้งจากจงอราม
เวรานุเวรตาม
วานวัดแจ้งใจชู

๑๘. มาคลองบางกอกกลุ่ม
ฤๅบ่กอกหนองใน
แสนโรคเท่าไรไร
เจ็บรักแรมรสกล้า

๑๙. ชาวแพแผ่แ่งคำ
แพรพัสตราดาตทอง
ระลึกลีสไปกรอง
ซัดสอดสองสีห้อม

๒๐. วัดหงส์เหมราชร้าง
เรียนนิราเรื่อนสาย
หงส์ทรงสัพักตร์ผาย
จะส่งสารนุชคล้อย

ครรรไล
หวาดขว้า^(๑)
บัวแบ่ง มาแม่
เปลี่ยนไว้ในนาง

เจ็บกาม
พระรู้
ตัดสวาท แลฤ
จากข้าสงวนโฉม

กลางใจ
อกชา
กอกรั่ว ราแม่
กอกร้อยฤๅคลาย

ขายของ
เทศข้อม
เรือมาศ แม่เฮย
ห่อหุ้มบัวบัง

รังถวาย นามแฮ
สวาทสร้อย
พรหมโลก แลฤ
คลาดท้าวไปทัน

(๑) ที่นี้ต้องการโท ปรกติเป็น คำว่า

๒๑. สัจจะกระจายฟ้าจากเจ้า
 สัจจะพระสักรทรง
 สรวมทิพย์สุชาสรง
 สัจจะสระสมจรจแผ้ว

๒๒. จากมามาลัวลา
 บางยเรือราพลาง
 เรือแพ่งช่วยพานาง
 บางบับคำคล้อง

๒๓. มาดำนดำนบรื่อง
 ดาหลังดาเหลวปัก
 ดาเรียบหลังชลตัก
 ไฟดำนดับแดไหม้

๒๔. นางนองชลน่านได้
 ไหลเล่ห์ชลลปราง
 แสนโศกสังสารปาง
 นาสึกเรียบชันน้ำ

๒๕. บางขุนเทียนถิ่นบ้าน
 เทียนว่าเทียนแสงสี
 เย็นยามพระสุริยลี้
 เทียนแม่จุกจิกเข้า

๒๖. ปานนมาโนชญ์น้อย
 เก็บเกศฤาการองมัลย์
 ประจันทน้จอกทองธาร
 นอนนั่งถามแกลงถ้อย

จอมอนงค์
 จักรแก้ว
 สายสวาท ฟ่าย
 ผ่อนถ้ำ^(๑) เรียมถึง

ลำบาง
 ฟัฟร้อง
 เมียงม่าน มานา
 คล่าวน้ำตาลลอ

เรียกพัก พลเลย
 ปิดไว้
 ดวงย่าน
 มอดม้วยฤมี

ลบบาง
 แม่คล้า
 จากพี่ ปลอบแม่
 เนตรหน้านางนอง

นามมี
 สว่างเหยา
 ลาโลก ลงแม่
 สู้ห้องหาใคร

นางพาล ฟ่าย
 มาศห้อย
 ประทั้น ทาฤา
 ทุกข์พร้องความใคร

(๑) ที่นี้ต้องการโท ประกิติเป็น ทำ

๒๗. คิดไปใจป่วนปืม

ใจหนึ่งเกรงราชชน

ใจหนึ่งป่วนป่านปิ่น

ใจเจ็บฝืนใจห้าม

๒๘. มิตรใจเริ่มจอตเจ้า

จากแม่เจ็บเสมอจิต

ญาติมมลายปลิด

จำพโยยให้ช่าง

๒๙. ไปศึกสุดมั่งม้วย

ศูนย์ชีพไหนนุชเห็น

อรเอยลับหลังเอน

โอ้อโอะไกลกัน

๓๐. เรือมามาแกล่ไกล่

ถนัดหนึ่งบอนเสียดซอน

จากมาพลายสมร

แรมรสกามาใหม่

๓๑. บางกกกกล่อมแก้ว

กรตระกองนุชแปร

ลานโลมวิไลแดง

จ่านีรารสเกอ

๓๒. หัวกระป๋อกบินทรราชรา

ตัดกบาลกระป๋อดง

สับเศียรทรพิณ

เสมอพเด็ดสมรตน

จักกัน

จ่มคร้าม

บัดปวด ทรวงนา

ห่อนเจ้าเห็นใจ

จักคิด ถึงฤ

พิบั้ง

แปลนสวาท

คำเข้าขำงาย

หมายเป็น ตายเลย

หากลิ

ดุนัก นะแม่

เมื่อใช้จักสม

บางบอน

ช่านไต้

เสมอชีพ เริ่มเอย

ตากต้องทรวงคาย

กับแด

ปรับเอย

ขระมุ่น ออกเอย

กกแก้วกับทรวง

รณรงค์ แลฤ

เต็ดหวุ่น^(๑)

คำเล่า แลแม่

ขาดด้วยคมเวร

(๑) ที่นี้ต้องการโท ปรกติเป็น วัน

๓๓. โลกขามดอนโลกคล้าย
ขามรุ่นริมธารสนาน
พูนเพียงโลกฟ้าลาน
ถนัดหนึ่งโลกขามข

๓๔. มาคลองโลกเต่าง
ตัวเต่าฤๅมีหมาย
เจ็บอกพอรอนอาย
คั่นคิดโลกขวัญร้าง

๓๕. มหาชัยชัยฤๅกษณ์้อง
รับร่วมพทมนต์สงฆ์
เสียดเคียรแม่ทัตม
ชเชศขุมญาติห้อม

๓๖. ทำจิ้นจิ้นจอดถ้ำ^(๑)
จิ้นช่วยจำใจความ
เยียวมิ่งแม่มาตาม
จงนุขรับเรียบซ้อน

๓๗. บ้านบ่อน้ำบกแห้ง
บ่อเนตรคงขังเป็น
อ้าโนมแม่แบบเบญ
มาชัยบัสสุชลให้

๓๘. นาขวางใครแขวะร้าง
ปองบ่อไ้ปองนาง
นามขวางไขว่หนามขวาง
ใครบ่งฤๅเบาไ้

สัณฐาน
สนุกน
แลโลก ลัวแม่
เล่ห์ให้เรียบเห็น

ใจฉงาย
โคกอ้าง
ออกปาก ไ้ฤๅ
อยู่เร้นแรมเกษม

นาฏลง โรงฤๅ
เสกข้อม
คลคู่ เรียบเอย
มอบให้สองสม

คอยตาม ไ้ฤๅ
ข้าวร้อน
เดือนเร้ง ราแม่
เคร่าถ้ำ^(๒) จิ้นคอย

ไ้เห็น
เลือดไ้
จลัษณ์ เรียบเอย
ฟ้แล้วจักลา

เป็นทาง
ไ้้วยไ้
ในอก อักแม่
เท่านั้นองนางถอน

(๑) (๒) ที่นี้ต้องการโท ปรกติเป็น ทำ

๓๕. สามสิบสองคดกึ่ง

คิดว่าคนหลังหลง

บังเนี่ยนในนบ

แลทะลึงลมเคียว

๔๐. มาคลอย่านซอซา

ซอตลอดย่านเดยวตรง

ใจคิดคู่ครองคง

ไปตลอดเลยพลว

๔๑. เห็นจากจากแจกก่าน

ถนัดระกำกรรมจำ

บาปใดที่โททำ

จากแต่คาบหน้า

๔๒. เรียมจากญาจับข้าว

รินชงชลจานจำ

หยิบกับกระยากำ

เหียนฤหายหอบแห่น(๑)

๔๓. ปรานีนุชอยู่เหยา

เย็นแม่เยยมจักเห็น

ครวญหาพใครเป็น

สไบพเปลี่ยนจักบ้อง

๔๔. แลไถงดงาดเลียว

สอดชงตาเรียมแสง

จวบจันทร์แจ่มโลกแปลง

หวนว่ามุขแม่พน

เวียนวง

ทุกเลียว

พักตร์แม่ เห็นญา

ขบค้ำคำสลา

พิศว

รวดรว

รักแม่ นะแม่

พลัดน้องมาไกล

แกมระกำ

จากชา

แทนเท่า ราแม่

พน้องคงถนอม

เต็มคำ หนึ่งเลย

เนื่องแค้น

คิดแม่ คอยแม่

อกค้ำคายกิน

เยียบเย็น

แต่ห้อง

สองปลอบ แม่เลย

ปิดหน้านางโหย

ลับแสง

ทวพน

มาเปลี่ยน

เยยมพาหาเรียม

(๑) ที่นี้ต้องการโท ประกติเป็น แน่น

๔๕. ชมแขกคิดใช้หน้า
เดือนดำหนิงกลาง
พิมพ์พัคตร์แม่เพ็ญปราง
จำกว่าแซ่ไขแย้ม

๔๖. วิเวกดูเหวาก้อง
กระสาวเสียงนกนิก
พลิกปลอบเปล้าใจทีก
ปลุกพญาเรียมร้อง

๔๗. โอ้ดวงดาเรศด้อย
ดับดั่งดวงอัจกลับ
ขวาลาจะลาลับ
หลับฤदनตรอมละห้อย

๔๘. เรือมารุ่งบุรี
ต้นแต่ตาใจฝัน
แปดยามย่ำแดยัน
นอนนั่งลุกยืนย้าย

๔๙. แม่กลองกลองบ่ได้
รวแต่กรประนัง
ทรวงพแผ่เพียงหนั
กลองบ่ซ่อนเรียมซ่อน

๕๐. ออกจากปากน้ำนาน
อรณพพิศาลสาย
จากนางยังตนตาย
ไถยจักทอดตัวขว้าง

นวนนาง
ต่ายแต้ม
จักเปรียบ ใดเลย
ยังยืมอัสร

คงคิก แล้วแฮ
นุชพร้อง
ถามแม่ ไหนแม่
เรียกเจ้าไปขาน

เดือนดับ
พู่พร้อย
นุชพ แพงเอย
อยู่ห้องหนหลัง
คันวัน

คลับคล้าย
แทนทุ่ม โมงแม่
ยังร้อนเรียมวี

ยินดัง
หนึ่งก้อน
จึงขอบ กลองเอย
อกแก่นคะนังโฉม

นองพราย
คว้งคว้าง
ทีหนึ่ง นะแม่
ชีพไว้กลางวน

๕๑. สรวลเสียงพระสมุทรครน
 คลนกกคลคลายฟอง
 ดาลทรวงบ่วงกามกอง
 ออกโอยฐ้อออกโอยสะอน

๕๒. เรียมวอนทေးแม่แม่น
 แบริเขียรเขียรรา
 นางสมุทรเรียมมา
 ทันทเรอเรียมเต้า

๕๓. บ้านแหลมเรือพลอย
 ระลิกคมแหลมสร
 เสียวทรวงฟ้อออ
 สูดสอดสายเนตรต้อง

๕๔. เห็นตะบูนรอยบันต้น
 ยังแต่ตอตะบูนทอน
 เจียนใจฟ้าดจร
 ทอนท่อนไม้ตรึง

๕๕. ดูไต่ไปเท่าด้วย
 โนมแม่ชนใจจัก
 มาเดยวพดักดัก
 เรอเล่นผายผันกัม

๕๖. ถับถึงคูกคดอ้อย
 อ้อยแม่เจียนผางจาน
 ของเคียงซ่อมสอดพาน
 รสยังอำมฤตแล้ว

กรวญกะนอง
 เฟื่องพน
 กลอยสมุทร แม่ฮา
 อ้าวอออลเวง

เมขลา
 เร่งเจ้า
 เทอญแม่ มาแม่
 คลนเต้นตากทรวง

กลองจร
 เนตรน้อง
 ออกแตก ดายแม่
 แม่ตั้งคาคอย

ดัดรอน
 กิงกลิง

จากสวาท มาแม่
 ทอดไ้ววังเวง
 ดวงพักตร์ แม่เลย
 หล่อหล่ม^(๑)

ใจจอด แม่แม่
 พักตร์ให้หาศรี

โอชหวาน วายแม่
 จอกแก้ว
 ร่องร่วม เจ้าฤ
 ระลิกลิ้นหวานเอง

(๑) ที่นี้ต้องการโท ปรกติ ล่ม

๕๓. พิศพานจานแจ่มเจ้า
โหยบเห็นอนงค์
นพนิตแน่นางผจง
จากรักจากรสพร้อม

๕๔. อยู่เรือนจักเพื่อนพร้อง
รสรักแรมกะได
เรียมหมองแม่พาใจ
หมองสมรनुเรียมกลัว

๕๕. บำราศรสหันหา
โหยกระหนรรนกาย
ร่ำร่ำราคราวพาย
ทันใดทุกเล่มไหล^(๑)

๖๐. ถึงเพชรบุเรศเข้า
กร^(๒) ทัพยกโดยสกล
ธงทองตัดลมบน
เรียมเรียกรสรักเรา

๖๑. ออกทัพเอาฤกษ์เรา
ปั่นประกายกมไถ
เพลิงราศพลุ่งกลางใจ
ทรวงพิบรทุกบม

เบญจรงค์ รัดน้อย
นั่งน้อม
จัตมอบ มาฤ
ไพร่ใช้ชายเคียง

ความใคร
ดอกคิ้ว
กลายเทวษ
กล่อมเจ้าเอาใจ

แหหาย
กำไหม้
เรื่อเร่ง แรงแม่
หล่อเต็นตามเพยอ

ขุนพล
มารคเต้า
โบกเรียก พลแม่
เรื่อน้องในทรวง

ปั่นไฟ
จุ่ม
เจียวเจ็บ อกเอย
ปวดด้วยปั่นกาม

(๑) ที่นี้ต้องการโท ประกิติเป็น ไถ่

(๒) คือ กริธาทัพ

๖๒. ทุกตรอกเรียบตราบหน้า
 จบจรหลาดแลทาง
 จวบหญิงจ่ายของกลาง
 เทียมธูลีทาสท้าว^(๑)

๖๓. ถึงขรอำ^(๒) ขรอุ่มห้อง
 กิดอรแมกเมฆมา
 ฤาเขารอำ^(๓) อา
 เป็นขรอุ่มฟ้าไข

๖๔. สุริยาวิโยคฟ้า
 บุปผชาติรำเพยเผย
 เผยหอมเลอนสมรเหย
 ถามพฤกษ์พรางเพราะไม้

๖๕. ทัพใต้ทัพตงป่า
 จาณุชมานอนเดือน
 ตรอมตายแต่จักเขื่อน
 เรือนฤเห็นเห็นไม้

๖๖. ราตรตรวาค่ายมือง
 เกราะกระพือเพลิงยาม
^(๔)กระเวนกระวนกาม
 รันระรมแดเข้า

ขาดนาง เดี่ยวแม่
 ทัวตัว

ถนนเกลอน
 อรข้างเดี่ยวเดิน

เวหา หนเอย
 กลัดไว้

ดุรเทวษ
 ขาวน่องนางตรอม

ฝนเชย

กลืนใกล้

หาฟ ฤาแม่

ปากกลืนไม้

เป็นเรือน

ต่างใต้

กันขาก แลแม่

ป่าไม้เป็นเรือน

ขามขาม ใจเอย

รุ่งเร้า

กวนอก ฟนา

คุ้ม้องกระแต่ตี

(๑) คือที่เราใช้ว่า แท้ นั่นเอง

(๒) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ เป็น ขรอำ

(๓) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ เป็น ขรอำ

(๔) คือที่เราใช้ว่า กระเวน นั่นเอง

๖๓. เคนิทรอรนุมนเื้อ
 เตะกะไคไคเลียม
 นาสาสุบรสเทียม
 สองสนุกถ้วนเหล้น(๑)

๖๔. เคนโอยรู้แอบโอยรู้ฮ้อน
 คำอ้อนวอนอาลัย
 นั้บเดือนเลือนนั้ไป
 เยี้ยวอยู่หนหลังเสรำ

๖๕. ออกทัพละถันเข้า
 ละแม่เดี่ยวมาเดี่ยว
 สายตาต่อเต็มเกลียว
 เวระใดเราสร้าง

๖๖. ห้วยขม้นกิดขม้น(๒) เจ้า
 กวดสกันธี่สี่สร้ง
 เรียมจากจักโสกทรง
 ขม้นจะวายวันต้ง

๖๗. อำผิวการะเกดเกลยง
 เรียมกะไคเชยชวน
 อำอรกลั่นเกศหวน
 คิดภีรมย์รสเกล้า

๖๘. ยกมามาทำข้ม
 ปราณประหลาดลมมาน
 แล่วนุชทรมาน
 ทุกข์โรคหรือจักร้อง

แนบเรียม
 ลอดเกล้น
 ปรางมาศ
 เล่หนั้นฤถิม

เอาใจ
 ล้อเกล้า
 ไกลม้ง นะแม่
 สวาทแล้วใครโลม
 ไพเราะเขี้ยว
 ด่วนร้าง
 มากล่อม ไกลแม่
 ชัดให้ทันเห็น

เคยผจง
 โสรจน้อย
 เสาวภาคย์ เผือดฤ
 แต่งเนอนางสนาน
 กลานวล แน่งเอย
 ชิดเกล้า
 หอมหน กุเฮย
 กลั่นกลวไกลนม

แขวงปราณ
 พข้อง
 หมองสิ่ง ใดแม่
 ไร่ให้หาเรียม

(๑) ที่นั้ต้องการโท ปรกติเป็น เล่น

(๒) ที่นั้ต้องการเอก ปรกติเป็น ขม้น

๗๓. ถึงสามร้อยยอดเงอม

ทะเลจะหลากลมเห

สามร้อยครีเท

ใจจะปล้ำสุดปล้ำ

๗๔. โคแดงนามท่งด้าว

โคอาสน์อิศวรองค์

พระมาดอาจจักปลง

สองจากพระเป็นเจ้า

๗๕. แลระบัดลาดท่งทอ้ง

มลักเห็นหมุ่มฤค

หวังหาคู่แนบนิก

คิดเมื่อมาสมรห้าม

๗๖. นางทรายจามเรศรู้

คือนุขสงวนงามตน

ตายองตอบตายล

โฉมแม่บาดตาย้อย

๗๗. ขุนพาพพิชัยเคล้า

สารสู่สาวคชลี

ปวงสัตว์เพรียกไพรศรี

สังเวชสมรมาเว้น

งำทะเล

หาดขัว

ทับอก เล่าฤ

เสน่ห่น้องหนักทรวง

โคดง ใดฤ

อยู่เกล้า

ปลิดเทวษ ราพ่อ

ช่วยให้คนสม

ทิวพฤษ

ครุ่นคร้าม

นุชนาฏ เรียมเอย

พห้ามหวงโฉม

รักชน

แต่น้อย

ยวนเนตร นางเอย

อยู่พูนฉันใด

พิชัย

แหล่งเหล่น^(๑)

สังวาส

พเว้นวายชม

(๑) ที่ต้องการโท ปรกติเป็น เล่น

๗๘. (๑) ^๕เนือ ^๕เบือนานะ ^๕เกล้า ^๕หลายพรรณ
^๕ล่า ^๕แหล่ง ^๕ลุ่ม ^๕เกลี้ยง ^๕วัน ^๕แวะ ^๕วัน
^๕ไพโร ^๕พฤษ ^๕กษ ^๕เงียบ ^๕เชียบ ^๕ศัลย์ ^๕โส ^๕ก ^๕แม่
^๕แสน ^๕สัตว์ ^๕ชบ ^๕เชา ^๕เร้น ^๕ช่วย ^๕ร้อน ^๕เรียม ^๕ตรอม

๗๙. ^๕ลม ^๕ลง ^๕โลม ^๕ลาด ^๕ไม้ ^๕กฤษ ^๕ณา
^๕โบ ^๕ก ^๕บ ^๕อ ^๕ก ^๕นา ^๕สา ^๕หา ^๕กลิ้ง ^๕ต๋อง
^๕รอย ^๕อร ^๕ร่ำ ^๕พั ^๕ศ ^๕ตรา ^๕ตาก ^๕ตร ^๕อก ^(๒) ^๕ลม ^๕ฤ ^๕
^๕พา ^๕กลิ้ง ^๕กล ^๕อย ^๕มา ^๕ซ้อง ^๕คำ ^๕ไม้ ^๕หอม ^๕เหม ^๕มือน

๘๐. ^๕หวน ^๕หอม ^๕การ ^๕ะ ^๕เกด ^๕เกลี้ยง ^๕เกล้า ^๕ผม ^๕เจ้า ^๕ฤ ^๕
^๕อิน ^๕ท ^๕นิ ^๕ล ^๕คือ ^๕แข่ง ^๕คม ^๕เน ^๕ตร ^๕แต ^๕้ม
^๕นม ^๕นาง ^๕อ ^๕บ ^๕า ^๕ย ^๕น ^๕ม ^๕นุ ^๕ช ^๕นา ^๕ฏ ^๕ฟ ^๕เ ^๕ย
^๕ปร ^๕าง ^๕เป ^๕ล่ง ^๕เป ^๕ร ^๕ียบ ^๕ก ^๕ง ^๕แก ^๕ม ^๕อ ^๕่น ^๕ชา ^๕คร ^๕าว ^๕ช ^๕ม

๘๑. ^๕จัม ^๕ปา ^๕จำ ^๕เป ^๕ร ^๕ียบ ^๕เนือ ^๕นาง ^๕ส ^๕ว ^๕ร ^๕ร ^๕ค ^๕กุ ^๕เ ^๕ย
^๕ศรี ^๕สุ ^๕มา ^๕ล ^๕ัย ^๕พ ^๕ร ^๕ร ^๕ณ ^๕พิ ^๕ศ ^๕แพ ^๕
^๕ซ้อง ^๕นาง ^๕ค ^๕ล ^๕ระ ^๕ส ^๕าย ^๕ส ^๕ร ^๕ ^๕ส ^๕ลาย ^๕เช ^๕น ^(๓)
^๕ค ^๕อน ^๕ุ ^๕ช ^๕ส ^๕นา ^๕น ^๕กา ^๕ย ^๕แก ^๕เก ^๕ศ ^๕แก ^๕ว ^๕ก ^๕ัน ^๕ไร

๘๒. ^๕สาว ^๕ห ^๕ย ^๕ุด ^๕ห ^๕ย ^๕ุด ^๕ย ^๕าง ^๕ชา ^๕ห ^๕วัง ^๕ชัก ^๕ช ^๕วน ^๕แม่
^๕รัก ^๕ไ ^๕ร ^๕ัก ^๕แ ^๕รม ^๕รัก ^๕สุ ^๕ด ^๕รู้
^๕นาง ^๕แ ^๕ย ^๕้ม ^๕จะ ^๕ย ^๕ล ^๕พ ^๕ัก ^๕ตร์ ^๕ฤ ^๕า ^๕พ ^๕บ ^๕พา ^๕น ^๕เล ^๕ย
^๕ซ้อง ^๕น ^๕กลิ้ง ^๕กล ^๕อย ^๕ซ้อง ^๕น ^๕ู้ ^๕ซ้อง ^๕ชา ^๕ใจ ^๕ถ ^๕วิล

(๑) ฉบับหอพระสมุด ฯ เป็น เนือเบือนานเกล้า

(๒) คือที่เราใช้ว่า กรอก นั่นเอง

(๓) ที่นี้ต้องการเอก ประกคเป็น เส้น

๘๓. ขานางพิศภาคแพ้ว
กลกล่อมสองปลีเยาว์
เลืบนางเลืบนุชเบา
หลงบัดเลืบนางเปลือง

๘๔. พะยอมคิดเขาวแม่แย้ม
สี่เสียดคือทรวงสี่
ชิงชั้นเนกในที่
หวาดงวอนนางค่อน

๘๕. นกแก้วจับกิ่งแก้ว
กลพกอดแก้วนอน
นางกวักนกกวักกร
หลงว่ากรนุชเกอ

๘๖. นางนวลจับแมกไม้
นวลนุชแนบเรียมควร
เบญจวรรณจับวัลย์พวน
แล้วว่าวัลย์กรแก้ว

๘๗. ไนรัสชาดย่อม
นกขมิ้น^(๒) ชมพูแสง
ปนแปลกนิกนางแปลง
เย็นห่มเสดสีฟ้า

พิมพ์เพลา นุชนา
ยาตรเยื้อง
บอกคิ่ง^(๑) พิญา
ปลาบเนื้อเรียมขนาง

ยินดี
เสียดซ้อน
เชิงเกี้ยว กายแม่
เคียดเกล้งเป็นกล

กอดคอน
แนบเนื้อ
จับกวัก ไกวแม่
กวักให้เรียมตาม

นางนวล
คู่แคล้ว
พันโอบ ไม้แม่
กอดอ้อมเอววัลย์

ระยับแดง
เสดผ้า
สไบเปลี่ยน
ฝายเข้าเคยชม

(๑) ที่ต้องการเอก ปรกติเป็น ขิง

(๒) ที่ต้องการเอก ปรกติเป็น ขมิ้น

๘๘. แยกเท้าตามคู่เต้า
ถามข่าวนุชแห่งจร
สั้ววาสุวอน
บอกสมรเริ่มให้ให้

๘๙. เสนาะเสียงสุโนกร้อง
สาธิตามบ้าน
นางนกระสรวลสันต์
ก่อนุชแนบโอษฐ์อ่อน

๙๐. เริ่มเมิลโมเรศเกล้า
นางมยุร^(๑)ยวนยี่
เนกโฉมแม่มั่งสี
แลนกลอบนีกเจ้า

๙๑. ยกมาออกอ่าวนา
นางบ่เห็นเห็นบาง
ฉมนางขไมปราง
ดินหันหอมฟ้าเรา

๙๒. นางรรรมเขสร่าง
กลฟจากเจียนกา
ฤาหากแม่มายา
มาแม่สำราญด้วย

๙๓. บางสะพานสะพานคพน^๕
ฤาสะพานสุวรรณรอง
อ้าโฉมแม่มาฉลอง
รอยร่อนเหนือบ่าแบ

แยกสมร มาฤา

จับไม้

วานหน้อย นกเอย

ขำน้องมาแถลง

ระงมวัน

เหยียบบ่อน

สมเสพ

แอบให้เริ่มโลม

โมรี

ยั่วเย้า

เสาวภาคย์ กูเอย

พดนโดยขง

นามนาง รมนา

เปล้าเศร้า

สมรมิ่ง กูเอย

รณร้างอภิมย์

รมยา

เมศม้วย

พิโยคหยอก เริ่มฤา

พน้อยนางรม

สะพานทอง

รับเจ้า

พิมพ์มาศ นฤา

แบบเนอนพคุณ

(๑) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ เป็น มยุร

๕๔. บางสะพานสะพานพัน
 รอยชะแสงชะระดูราง
 ระลึกโนมแม่แบบบาง
 ควรแผ่แผ่นทองหุ้ม

๕๕. เห็นขามสาวบ่าวตัน
 สาวบ่าวปลูกสำคัญ
 เสมอเรียบร่วมรักขวัญ
 สองประสิทธิ์สัตย์อ้าง

๕๖. ยกมามาอกใหม่
 ถึงทนามละหาน
 นุชเอยจักหาธาร
 อุกเลี้ยงชลเลี้ยง

๕๗. หมอนเจ้าเขาเทพไท้
 คืดคู่เขนขอร้อง
 เขนยทองทอดกายพิง
 นอนจะแนบเขนยข้าง

๕๘. ลองไนจักจั่นแจ้ว
 ชะนีรำโหยหาผ้า
 ดวงเดียวเด็ดแต่ตัว
 จากสมรพมาให้

๕๙. รอยกรรมมาแบ่งแก้ว
 ขวัญอยู่อยู่บูชาตน
 ใ้ดวงทิพย์สุมน
 บุญที่สมสองสร้าง

ทองปอง ก่อนแฮ
 ร่อนกลุ้ม
 บัวมาศ กุเอย
 ห่อไว้หวังสงวน

เคียงกัน
 คู่สร้าง
 เมืองมิ่ง แม่ญา
 ปลูกไว้กลางใจ

ทรมาน
 อยู่แห่ง
 ทาอก พี่แม่
 อกเลี้ยงลึงาย

สถิตสิ่ง
 ร่วมร้าง
 พนทเวช ญาแม่
 คู่เนื้อเรียบถนอม

ใจร้ว ร้วแม่
 ผ่าวไ้
 ตกป่า ชั่วแม่
 แห่งห้องชะนีโหย

กับสกันธ กุเอย
 ต่างร้าง

ทามาศ แม่เอย
 จักสิ้นญาขัง

๑๐๐. คิวคิวออกควากคว้าง ลมลอย แลแม่
 ถอยแต่ใจจากถอย ทัพฐา
 ทศทิศทอดตากอย ขวัญเนตร ฟ้าเอย
 เอาสไปนุชต่างหน้า แบนเนอแทนนาง
 ๑๐๑. พระลบสุริยเลี้ยว ไสลลา โลกเอย
 ทุกทิศพระมัวมา มืดแล้ว
 เนตรหนึ่งว่ายนภา เพียงเมฆ
 เนตรหนึ่งตรวจไตรแพ้ว แผ่นหล้าหาสมร
 ๑๐๒. โพธิ์สลัปโพธิ์เทพไ้ เทพา พ่อฤา
 เอาพระโหมษของยา สวาทฐ์
 อาราธน์พระเอยอา รักษ์เร่ง ราพ่อ
 เชิญช่วยพาสมรู้ รสน้องแรมนาน
 ๑๐๓. ลับขัณฑ์ลัปเขาวให้ เรียมหา แม่แฮ
 ฤาอสุรพาลพา แวะเว้น
 ลับหลังฟัลลิตา แสนโยชน์
 รัลลิกลับนุชเร้น ร่วมรู้ในใจ
 ๑๐๔. ขกมาเมืองแม่น้า ใจหมอง
 เมืองก็ศูนย์กลสอง สวาท้าง
 ขวัญเมืองอยู่เมืองครอง ใจเศร้า ฟ้าฤา
 ฤาฟจากมาค่าง ขวบแล้วนางลัม

๑๐๕. อุ่สะเภาพาณิชใช้
 ทุ^๔ก^๔ข^๔ฟ^๔พ^๔น^๔เก^๔ตร^๔า
 จากสมรแม่เสมอมา
 แล^๔บ^๔่^๔เห็น^๔ตร^๔ะ^๔หล^๔ิง^๔(๑)ไ^๔้อ

๑๐๖. หนองบัวบกขช้อย
 บัว^๔ด^๔ง^๔บัว^๔น^๔ุ^๔ช^๔อ^๔ว^๔ล
 กระ^๔บ^๔อ^๔ก^๔ท^๔ิ^๔พ^๔ย^๔ผ^๔ก^๔า^๔ว^๔น
 ภู^๔ม^๔เร^๔ศ^๔แ^๔ร^๔ม^๔ร^๔ส^๔ก^๔ล^๔้า

๑๐๗. ศิขรศิขเรศเงอม
 แล^๔เล^๔ห^๔่^๔ฉ^๔า^๔ก^๔เข^๔ย^๔น^๔เ^๔า
 พ^๔าง^๔เพ^๔ย^๔ง^๔แ^๔่น^๔ผ^๔า^๔เ^๔ล^๔า
 ก^๔ล^๔ห^๔น^๔ง^๔เ^๔ย^๔ง^๔น^๔อ^๔น^๔อ^๔ง

๑๐๘. ผาเผยพู่พางน้ำ
 ค^๔ือ^๔สุ^๔ห^๔ร^๔าย^๔โร^๔ย^๔ช^๔ล
 ส^๔า^๔ค^๔ร^๔ว^๔ม^๔ส^๔ร^๔ง^๔ส^๔ก^๔น^๔ธิ^๔
 อ^๔ำ^๔แม่^๔เ^๔ย^๔จ^๔ัก^๔อ^๔น

๑๐๙. เคยปรุงประทีนแบ่ง
 ส^๔ร^๔ง^๔ส^๔ว^๔าง^๔ไ^๔จ^๔ส^๔อง
 จ^๔อ^๔ก^๔จ^๔ัน^๔ท^๔ร^๔จ^๔า^๔จ^๔ร^๔ง^๔ห^๔ม^๔อง
 พ^๔า^๔น^๔ไ^๔ส^๔เ^๔า^๔ว^๔ค^๔น^๔ธ^๔ต^๔ง

ใบ^๔ค^๔ลา
 เล^๔เ^๔น^๔ไ^๔ล^๔ี้
 ก^๔ล^๔าง^๔ส^๔ม^๔ุ^๔ท^๔ร
 อ^๔ก^๔ค^๔ว^๔าง^๔ก^๔ล^๔าง^๔ช^๔ล

ช^๔ู^๔ว^๔น^๔ ช^๔น^๔เ^๔ย^๔
 อ^๔่^๔น^๔น้ำ

กา^๔เม^๔ศ^๔ ก^๔ุ^๔เ^๔ย^๔
 ก^๔ล^๔ิ^๔บ^๔พ^๔าย^๔า^๔ไ^๔น

เง^๔า^๔ม^๔
 ค^๔ัน^๔ห^๔อ^๔ง

ฉ^๔ล^๔ัก^๔ด^๔ว^๔ด^๔ ต^๔าย^๔เ^๔ย^๔
 ม^๔่า^๔น^๔ก^๔ัน^๔ก^๔ำ^๔บ^๔ง

ฝ^๔อย^๔ฝ^๔น^๔
 ช^๔ว^๔ั^๔ร^๔อ^๔น

ไ^๔ก^๔ล^๔ฟ^๔ แ^๔ล^๔ว^๔แม่^๔
 อ^๔า^๔บ^๔น้ำ^๔ดา^๔แท^๔น

ป^๔น^๔ละ^๔อ^๔อง^๔ อ^๔บ^๔เ^๔ย^๔
 ค^๔ร^๔ุ^๔น^๔ค^๔ร^๔ง

รา^๔แม่^๔
 แ^๔ต^๔ง^๔ไ^๔ห^๔้^๔ไ^๔คร^๔ทา

(๑) คือที่เราใช้ว่า ตลิ่ง นั้นเอง

๑๑๐. คั่นนาคคั่นน้องน้อย
จากจะลุ่มเสยสา
โศกเสยสิ่งสำอา
พักตร์จะผัดผจงเกล้า

เสน่ยนาง พี่เอย
สระเฝ้า
อายโอ้ ฤาแม่
เยี่ยมแหม้มเกลดคอย

๑๑๑. หลัดหลัดพลัดพรากแก้ว
ฉิวแต่ตัวเริ่มมา
ขวัญแขวนอยู่ขวัญตา
เริ่มร่ำไห้พาไห้

กานดา พี่เอย
ตกไร้
ทุกเมื่อ
แผ่นพร้องรำพัน

๑๑๒. ลงลุแก่งตุ่มต้ง
แสนตุ่มตวงชลนา
กลืนโศกสุดดอกอา
ซบแต่สายเนตรล้น

โศกา
พี่พัน
ดुरเทวษ วายเลย
ลูบร้อนฤาเย็น

๑๑๓. คุลาต็อกให้
นามจึงปรากฏใน
เจ็บจากพี่เจ็บใจ
เจ็บบ่ปานกุล

หาใคร
แก่น
เจ็บยิ่ง เจ็บฤา
ลาด^(๑) ข้อนทรวงกรวญ

๑๑๔. สงสัยด้วยแก่งแก้ว
จากสิ่งใดไคราญ
แก่งเกิดวิการตาล
เริ่มก็โศกาทอง

สงสาร
ร่นร้อง^(๒)
ดุจอก พี่ฤา
แก่งแก้วกันแสง

(๑) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ เป็น ลลาด

(๒) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ เป็น ร่นร่อน

๑๑๕. เดินทางพลาง^๕ให้ โหยหวน

ถึงแก่นนามนางกรวย กรุ่น^๕

อ้าแม่จักกำสรวล เสมอ^๕แก่ นฤ

ฤว่าโสภสมรกลั่น เทวธำ^(๑)เริ่มถึง

๑๑๖. ถับถึงปาก^๕รวมน้ำ คะนึ่งนาง

ถามข่าวไปปากพราง พ็ร้อง

อรมาท่าหลงทาง ลง^๕นอยู่

ปาก^๕รวมนานปาก^๕ร้อง เรียกเจ้ามาจร

๑๑๗. เมืองเพชร^๕เขาเพชรแพรว^๕ พรายฉาย

เนกนุช^๕นาครกราย นพเกา

แสงเพชรพิศ^๕อับอาย แหว^๕นุช พ็เอย

ยอดและยอด^๕รุ่ง^๕ไว้ รอบ^๕ก้อย^๕กรสมร

๑๑๘. ถึง^๕ตระนาวตระ^๕หน้า^๕ชา^๕ สงสาร อรเอย

จรศึกโสภ^๕มานาน เน้น^๕ชา

เดินดง^๕ท่ง^๕ทาง^๕ละ^๕หาน หิม^๕เวศ

สาร^๕สั่ง^๕ทุก^๕ห่อ^๕ม^๕หญา^๕ ย่าน^๕น้ำ^๕ลานาง

(๑) ทนต้องการโท ปรกติเป็น ท่า

๑๑๕. แสนศึกแสนศาสตร์ช่อง
 สุดแต่เวทยากัน
 สักทรวงพิสุดผจญ
 จักยุธยาใจได้

๑๒๐. รอยโฉมมนุษย์เปลี่ยนบน
 ฤาแม่เป็นมณดว
 จับจิตพิงตวง
 ดับชีพเกิดใหม่ม้วย

๑๒๑. บวงเทพทุกเถื่อนถ้ำ
 ขกแต่สองหัตถ์ตน
 ขอกันร่วมวิมล
 แสดงสดับโสตเหิง^(๒)

๑๒๒. พันเนตรภูวนาถตั้ง
 พักตร์สี่แปดโสตพิง
 กฤษณนิทรเลอหลัง
 สองพิโยครำร่อ

๑๒๓. นิทานนิเทศท้าว
 ทูเรศแรมสมรไท
 แสนทเวษเท่าไรไป
 ปวงประสพคู่ก้าง

แสนพัน มาแม่
 ชัพไว

ใจชู^(๑) โศกแม่
 ชัพด้วยนางเดียว
 เป็นทรวงพิฤา

เนตรด้วย
 เต็มทเวษ รักแม่
 แผ่นหล้าฤาลืม

มณฑล ทวีปเอย
 ต่างเบย

มาโนชญ์ เรียมนา
 เจียบสันสุดสวรรค์

ดาระวัง ไคฮา
 ๕ ๕
 อนอ

นาคหลับ ฤาพ่อ
 เทพท้าวทำเมน

องค์ใด ก็ดี

ทำนร้าง

ปานอก พ็เอย

แต่ช้านานคน

(๑) ที่นต้องการเอก ปรกติเป็น สู้

(๒) ที่นต้องการโท ปรกติเป็น เจียบ

๑๒๔. กำสรวลศรีปราชญ์พร้อง
จากจุฬาลักษณ์ลาญ
ทวาทศมาสสาร
ยกทัตกลางเกศแก้ว

๑๒๕. ซายาเขาวยอดขุ
รอยว่าอินทร์พรหมสรรค์
เลือกลักษณ์ละอันบัน
มอบมิ่งสมรมาเกล้ง

๑๒๖. คิคคลิ่งสาโรชสร้อย
ภูษเคนทรสำราญ
สระสวรรค์นิราสนาน
สรงเกษมสระสมรเพิน

๑๒๗. เปรมปรางปรุรงรูปฟ้า
จูบฤจางหอมหวาน
โฉมทิพย์สุคนธ์ควร
ถนอมนิเบาทม่อน้อย

๑๒๘. งอนถันทิพย์ยอดขยอน
กอดนักเขี้ยวอบพวง
ถนอมแอบอุ้นคอดวง
จากอกออกกราชน

๑๒๙. แว่วแว่วเสาวณิตน้อง
สรวลกระซิกโสตพะวง
คล้ายคล้ายดำเนินหงส์
อ้าไขอรเรียมเศร้า

เพรงกาล
สวาทแล้ว
สามเทวษ ถวิลแฮ
กักรอนทรวงเรียม

โฉมสวรรค์ พ้อย
เสกแสรัง
เป็นรูป นุชฤา
พิกลนใจตาย

เสาวมาลย์ แม่เฒ่า
แหล่งเหล่น^(๑)
ไฉนนาฏ เรียมเอย
ผิงพาผันถึง

อรอวล ใจเอย
ละห้อย
จากพี่ เจี้ยวแม่
จิตเจ้าจากไฉน

ยันทรวง พี่แม่
พุ่มลน
ตราดิด พฤา
ชุ่มชาเป็นหนอง

นางทรง เสี่ยงฤา
ว่าเจ้า
หาพี่ ฤาแม่
ซบหน้ากันแสง

(๑) ที่นต้องการโท ปรกติเป็น เล่น

๑๓๐. พวงจาวเจ็ดแฉ่งแก้ว

สมเสมอสมรรัตน
จำเริญจำเราสวัสดิ
เล็งเลียบดินฟ้าแพ

จักรพรรดิ ฟ้าเอย

แท่งแท

สังวาส

ภพนฤพา

๑๓๑. สาวสวรรค์เสพสวัสดิถ้วน เทวินทร์

พรหมภักษทิพย์บัณ
จักรพรรดิร่วมนารินทร์
สามเสพทิพย์ลาถ้วน

งอกง้วน

รัตนนาฏ

เล่ห์น่องเรียมเกษม

๑๓๒. จากเจ็บบึงโรคเร้า

แสบเสียดชุมขนจน
ยาทาประทับทน
แรงรับเหลือแรงต้าน

ริงสกนซ์

อกด้าน

ทานทเวช ใต้ฤ

ฟ้าแพแรงโรย

๑๓๓. ฤคุดระด้าวร้อน

ตามผ่าวพฤกษ์พราภไ
ทรวงฟ้าผ่าวเผาไฉน
ยังยั้งทินกรแจ้ง

แดนไทร

หล่นแล้ง

นะนาฏ เรียมเอย

จวบสิ้นศูนย์กลับ

๑๓๔. นททสมุทรม้วย

ติมิงคล้มังกรนาคผาย
หยาดเหมพิรุณหาย
แรมรากลั่นร้อยร้อน

หมดสาย

ผาดส้อน^(๑)

เหือดโลก แล้งแม่

ฤเกล้า^(๒) เรียมทน

(๑) ที่นี้ต้องการโท ปรกติเป็น ช่อน

(๒) ที่นี้ต้องการโท ปรกติเป็น เท้า

๑๓๕. ฤดูเดือนเมษย่อย

โชมสาครธรณิศเพียง

ขระมัวทวัทศเอียง

อกแผ่นดินฟ้าคลา

๑๓๖. อุตโฆษรามสุรขว้าง

พรายมณิเมฆฉนาง

อัมพรอุทรคราว

เสียงสุดเสียงฟ้าให้

๑๓๗. ฤดูลมชระล่องเนอ

อกฟเยอกเย็นไกล

พันผันพัสดราไป

อุ่นอัคร์คเสอเสยว

๑๓๘. ลมพัคค็อพิษต้อง

หนาวอกรมในดวง

โณมแม่พิมลพวง

มอแม่วเดยวลา

๑๓๙. เอียงอกเทออกอ้าง

เมรุขบสมุทรดินลง

อากาศจกจานผจง

โณมแม่หยาดฟ้าแย้ม

๑๔๐. ตราบขุนคิริขันธ์

รักบ่หายตราบหาย

สุริยจันทรขจาย

ไฟแล่นล่างส้หล้า

หยาดเพลิงยง

เพียบบน้า

อากาศ

คู่คู้มทรวงศัลย์

ขวานฉวาง

ล่อไหล์^(๑)

เรียมคร้า ครัวญแม่

ครุ่นแค้นคราวตาย

หนาวใด เปียบเลย

กอดเกยว

ปานกิง กรแม่

ชกนัวนางผงม

ตากทรวง

จิตชา

มาเลศ กุเอย

ยงลาตมพาน

อวดองค์ อรเอย

เลขแต่ม

จาริก พอฤ

อยู่ร้อนฤเห็น

ขาดสลาย แลแม่

หกฟ้า

จากโลก ไปฤ

ห่อนล่างอาลัย

(๑) ที่ต้องการโท ปรกติเป็น ไถ่

๑๔๑. รำรกรำเรื่องร้าง
 เสนาสนันดินกรวญ
 สารสังพิกำสรวล
 คอรรแม่ไว้ต่างหน้า

๑๔๒. นรินทร์นเรศไท้
 นิพนธ์พจน์พิสดารญาณ
 กวีรรโฆหาร
 คอรรแก้ปราชญ์ใดได้

๑๔๓. ไคไคโอยรู้โอ้อ้าง
 เอาปากเป็นกวี
 หากหาญแต่ว่าที่
 ดุจหนึ่งแสงหึ่งห้อย

๑๔๔. โคลงเรื่องนिरาสน
 รอนบาทบวรวังถวิล
 บทใดปราชญ์ปวงฉิน
 ประูประียบเสาวคนธ์ได้

แรมนวล นาฏยา
 ครุ่นฟ้า
 แสนเสน่ห้ นุชเอย
 พื้พูนภายหลัง

บริบาล
 ยศไว้
 นายหนุ่ม
 อ่านแล้วเขียรยอ

ตนดี
 ขล่อยคล่อย
 เฉลยกล่าว ไฉนนา
 ส่องกันตนเอง

นรินทร์อิน
 ว่าไว้
 เชิญเปลี่ยน แปลงพ่อ
 เลือกกลมดมดู

จบนิราศนรินทร์

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
 จันทบุรี